

CONSILIUM

HU

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

A TANÁCS FŐTITKÁRSÁGA

2009

Az Európai Unió közös külügyi és
biztonságpolitikai főképviselőjének
éves jelentése az Európai Parlament számára a
KKBP fő szempontjairól és alapvető
választásairól

KKBP

JELENTÉSEK

2009

Az Európai Unió közös külügyi és
biztonságpolitikai főképviselőjének éves
jelentése az Európai Parlament számára a
KKBP fő szempontjairól és alapvető
választásairól

KKBP

Az Európai Unióra vonatkozó számos egyéb információ hozzáférhető az interneten, az Europa-szerveren keresztül (<http://europa.eu>).

A katalogizálási adatok a kiadvány végén találhatóak.

ISBN 978-92-824-2753-8

ISSN 1831-9092

doi : 10.2860/33470

© Európai Unió, 2010

Printed in Belgium

TARTALOM

I. RÉSZ: VISSZATEKINTÉS A 2009. ÉVRE	7
A. A VESZÉLYEK ÉS GLOBÁLIS KIHÍVÁSOK KEZELÉSE.....	7
1. A tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközök elterjedése	7
2. Hagyományos fegyverek	8
3. Terrorizmus	9
4. Energiabiztonság	10
5. Éghajlatváltozás és biztonság	11
B. REGIONÁLIS KONFLIKTUSOK ÉS TÖRÉKENY HELYZETEK.....	13
1. Közel-Kelet	13
2. Ázsia	14
3. Afrika.....	15
4. Latin-Amerika	26
C. A STABILITÁS MEGTEREMTÉSE EURÓPÁBAN ÉS AZON TÚL	17
1. Európa mint a stabilitás alapköve	17
2. A szomszédos régiókkal folytatott fokozott együttműködés	20
3. A szomszédos válságok és elhúzódó konfliktusok kezelése.....	21
D. HOZZÁJÁRULÁS EGY HATÉKONYABB TÖBBOLDALÚ VILÁGREND MEGTEREMTÉSÉHEZ	24
1. Többoldalú keretekben folytatott tevékenység	24
2. A regionális kötelezettségvállalás megerősítése.....	26
E. A DEMOKRÁCIA, AZ EMBERI JOGOK ÉS A JOGÁLLAMISÁG ELŐMOZDÍTÁSA	29
1. Az emberi jogok és a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítésének elve	30
2. Emberi jogok és a KKBP.....	30
3. Emberi jogok és a KBVP.....	32
4. A büntetlenség elleni küzdelem	33
F. A NEMZETKÖZI PARTNERSÉGEK ELŐMOZDÍTÁSA	35
A stratégiai partnerekkel fennálló kapcsolatok megszilárdítása	35
Egyesült Államok.....	35
Orosz Föderáció.....	35
Kína	36
India	37
Mexikó.....	38
Brazília.....	38
Japán	39
Kanada	39
Dél-Afrika	39

G. EREDMÉNYESEBB, HATÉKONYABB ÉS ÖSSZEANGOLTABB	40
1. Konfliktusmegelőzés.....	40
2. Az KBVP megszilárdítása	40
3. A KBVP diverzifikálása.....	44
4. Fokozott összehangoltság és hatékonyság	47
II. RÉSZ – ELŐRETEKINTÉS A 2010. ÉVRE	48
I. MELLÉKLET: Jogi aktusok a KKBP terén	55
II. MELLÉKLET: A Tanács képviselőinek az EP ülésein a KKBP/KBVP témakörével kapcsolatos 2009. évi felszólalásai.....	68
III. MELLÉKLET: A KKBP 2009. évi költségvetése – kötelezettségvállalási előirányzatok.....	77

ELŐSZÓ

A 2009. évi jelentés a közös kül- és biztonságpolitikának (KKBP) a cseh és a svéd elnökség alatti fő szempontjairól és alapvető választásairól szól. A jelentés második része a 2010-ben előttünk álló jövőbeli feladatokat veszi számba.

A nemzetközi ügyek középpontjában 2009 folyamán a nemzetközi közösségnek a gazdasági és pénzügyi válságra adott válasza állt. Az Európai Unió előtt álló geostratégiai kihívások jelentős részét továbbra is az energiabiztonság határozta meg. A közel-keleti, jemeni, afganisztáni/pakisztáni és szomáliai, valamint az Európa szomszédságában zajló regionális konfliktusok szintén előkelő helyet foglaltak el az EU külpolitikájának napirendjén. Az EU az európai szomszédságpolitika keretében a szomszédos országokkal folytatott megerősített együttműködés révén továbbra is a stabilitás alapkövének tekintette az adott országok európai perspektíváját. Mindez a keleti partnerség elindításán, valamint az „Unió a Mediterrán Térségért” elnevezésű kezdeményezés kapcsán végzett további munkán keresztül is formát öltött. Az év az éghajlatváltozás elleni fellépés terén teendő multilaterális erőfeszítések kudarcával zárult.

A közös biztonság- és védelempolitika (KBVP)¹ keretében végzett tevékenységeket illetően, az EU a szélesebb értelemben vett nemzetközi közösség érdekeinek védelme céljából folytatta három katonai műveletét és kilenc polgári misszióját a Föld különböző pontjain. Az EULEX Kosovo, az EU eddigi legnagyobb, a 2008/124/KKBP együttes fellépéssel² létrehozott jogállamisági missziója elérte teljes műveleti képességét, ami mintegy 1700 Koszovóba telepített nemzetközi rendőrségi tisztviselőt, bírót, ügyészt és vámtisztviselőt, továbbá körülbelül 1000 helyi alkalmazottat jelent.

A Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépése a tavalyi év utolsó hónapjában új fejezetet nyitott az EU külkapcsolatainak irányításában. A politikai és a végrehajtási eszközöknek a főképvisező hatáskörében való egyesítése által Európa megerősítette a külpolitikai célkitűzéseinek elérését szolgáló képességeit.

2009 folyamán az elnökség és a főképvisező – napi szinten pedig a Tanács Főtitkárságának magas rangú tisztviselői – rendszeresen konzultáltak az Európai Parlamenttel (EP), és tájékoztatást nyújtottak számára a KKBP keretében folytatott tevékenységekről³.

Az EP az új intézményi struktúra keretében is teljes mértékben részt fog venni az Unió külső fellépéseiben. A főképvisező – aki az elnökség helyett most már a KKBP/KBVP vezető szereplője – a 36. cikk rendelkezéseinek megfelelően rendszeresen konzultálni fog az Európai Parlamenttel a KKBP és a KBVP főbb vonatkozásairól és alapvető választási lehetőségeiről, továbbá tájékoztatni fogja ezen politikák alakulásáról. A főképvisező emellett gondoskodni fog arról, hogy az EP nézeteit kellőképpen figyelembe vegyék. Az EP évente két alkalommal megvitatja a KKBP – ideértve a KBVP-t is – végrehajtása terén elért előrehaladást.

¹ A Lisszaboni Szerződés hatálybalépését megelőzően európai biztonság- és védelempolitikának (EBVP) hívták.

² HL L 42., 2008.2.16., 92. o.

³ Lásd az I. mellékletben foglalt, a Tanács képviselőinek az EP ülésein a KKBP/EBVP témakörével kapcsolatos 2009. évi felszólalásait felsoroló jegyzéket.

Az EP-vel a továbbiakban is konzultálni fognak a KKBP keretében folytatott tevékenységek költségvetési hatásairól, többek között a polgári KBVP-műveletek közös költségeinek, valamint az EU különleges képviselőinek finanszírozásáról.

A költségvetési fegyelemről és a pénzgazdálkodás hatékonyságáról és eredményességéről szóló intézményközi megállapodás G. szakasza 43. pontjának megfelelően ezt a jelentést benyújtják az EP-nek. E jelentés a KKBP tevékenységeinek leírására terjed ki. Adott esetben, illetve szükség esetén a tevékenységek átfogó áttekintése céljából a szöveg hivatkozik az Európai Unióról szóló szerződés V. címének hatályán kívül eső fellépésekre is. A jelentés kiegészíti az EUSz. 4. cikke⁴ értelmében az EP elé terjesztett, az Európai Unió fejlődéséről szóló éves jelentés külkapcsolati fejezetét.

⁴ A Nizzai Szerződés 4. cikke.

I. RÉSZ: VISSZATEKINTÉS A 2009. ÉVRE

A. A VESZÉLYEK ÉS GLOBÁLIS KIHÍVÁSOK KEZELÉSE⁵

A 2009-es év megerősítette, hogy az EU előtt álló feladatok globális dimenzióval rendelkeznek, egymással összefüggnek és összetettek. Az EU továbbra is kiemelt kérdésként kezelte a tömegpusztító fegyverek elterjedése és a terrorizmus elleni küzdelmet, ugyanakkor egyre nagyobb figyelem irányult az éghajlatváltozásból és az energiaellátásból fakadó biztonsági kockázatokra.

1. A tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedése⁶

Az EU a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni 2003-as EU-stratégia és a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedése elleni küzdelemre irányuló európai uniós fellépés új irányai alapján 2009-ben további erőfeszítéseket fejtett ki a multilaterális fórumokon. Az EU továbbra is támogatta a megfelelő nemzetközi szerződések és más eszközök egyetemessé tételét és teljes körű végrehajtását. Irán nukleáris ambíciói változatlanul komoly biztonsági fenyegetést jelentenek, és az EU fontos szerepet játszik a kérdés kezelésében. Az EU a kézi- és könnyűfegyverek, más hagyományos fegyverek és a fegyverembargók kérdését továbbra is kiemelt helyen kezelte.

Irán nem adott megfelelő választ a főtitkár/főképviseelő által az érdemi tárgyalások megindítása érdekében – Kínával, Franciaországgal, Németországgal, az Orosz Föderációval, az Egyesült Királysággal és az USA-val közösen – tett ismételt erőfeszítésekre. Ezért a kettős megközelítés keretében felújították a lehetséges szankciókról szóló megbeszéléseket.

Az ENSZ BT határozatainak és korlátozó intézkedéseinek uniós szintű hivatalossá tétele mellett az EU elkészítette azoknak a kettős felhasználású termékeknek a bővített jegyzékét, amelyek Iránba történő exportja külön engedélyt igényel. Az EU átfogó célja továbbra is az, hogy hosszú távú, bizalmon és együttműködésen alapuló kapcsolatot építsen ki Iránnal.

A Kelet-Ázsiával kapcsolatos kül- és biztonságpolitikára vonatkozó uniós iránymutatásoknak megfelelően az EU folytatta a Koreai-félsziget békéjének és stabilitásának fenntartásához való hozzájárulást, és kiemelkedő jelentőséget tulajdonított a regionális stabilitás és a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelem – különösen a nukleáris leszerelés – kérdésének. Az EU több ízben határozottan támogatta a hatoldalú tárgyalási folyamatot, és ösztönözte a két Korea közötti megbékélést. Felülvizsgálta az Észak-Koreáról (KNDK) szóló közös álláspontját, és robusztus módon átültette a KNDK által 2009 májusában végrehajtott nukleáris kísérleteket elítélő és új szankciókat előíró 1874. sz. ENSZ BT-határozatot.

2008-hoz hasonlóan az EU-nak a harmadik államokkal fennálló szerződéses kapcsolataiban foglalkoztak a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelem kérdésével is. 2009-ben Kínával, Dél-Koreával, a közép-amerikai államokkal és Líbiával sikerült előzetes megállapodást elérni a tömegpusztító fegyverekről szóló klauzulákról, emellett jelentős előrehaladás történt az Oroszországgal, a Vietnámmal, a Thaifölddel, a Szingapúrral és a Fülöp-szigetekkel folytatott tárgyalásokban.

⁵ Az Európai Parlament 2009. február 19-én állásfoglalást fogadott el a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) fő szempontjairól és alapvető választási lehetőségeiről szóló, a 2006. május 17-i intézményközi megállapodás G. szakasza 43. pontjának alapján az Európai Parlamenthez intézett 2007-es éves jelentésről (2008/2241(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0074).

⁶ Az Európai Parlament 2009. április 24-én állásfoglalást fogadott el a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozásáról és az atomsorompó-szerződés jövőjéről (2008/2324(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0333).

Az EU továbbra is politikai és pénzügyi támogatást nyújtott a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelemmel foglalkozó szervezetek számára. Ennek egyik példája az EU és a Vegyi Fegyverek Betiltásának Szervezete (OPCW) közötti együttműködés pozitív tapasztalatain alapuló, 2009 júliusában elfogadott új tanácsi határozat. Az EU folytatta a vegyifegyver-tilalmi egyezmény (CWC) egyetemessé tételére irányuló törekvéseit. Az EU további támogatást nyújtott a bécsi székhelyű Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) számára. Az EU változatlanul a nukleáris biztonsági alap kulcsfontosságú adományozója. Megbeszélések kezdődtek a NAÜ támogatására vonatkozó projektek megújításáról.

A biológiai fegyverek jelentette fenyegetés leküzdése céljából az EU két együttes fellépést indított, amelyek közül az egyik a biológiai és toxinfegyver-tilalmi egyezmény (BTWC) támogatásáról, a másik pedig az Egészségügyi Világszervezet biológiai biztonsági és biológiai védelmi tevékenységeinek támogatásáról szól. A tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni 2003-as EU-stratégia, az uniós fellépés új irányvonalai, valamint a 1540. sz. ENSZ BT-határozat nyomán az EU 2009. május 5-én megerősített rendeletet fogadott el a kettős felhasználású termékek kiviteléről, transzferjéről, brókertevékenységéről és tranzitjáról, amely 2009. augusztus 27-én lépett hatályba.

Az új rendelet értelmében – ahogy azt a címe is jelzi – az exportellenőrzés mellett a kettős felhasználású termékek transzferjének, brókertevékenységének és tranzitjának ellenőrzését is uniós szinten végzik.

Az EU emellett megkezdte a tömegpusztító fegyverek elsődleges hordozóeszközeivel, vagyis a rakétákkal foglalkozó egyetlen nemzetközi eszköz, a hágai magatartási kódex (HCoC) támogatásáról szóló tanácsi határozat végrehajtását. Az EU célja a HCoC alkalmazásának megerősítése és a magatartási kódex egyetemessé tétele. Ennélfogva alapvető fontosságú azon államok bevonása, amelyek még nem írták alá a magatartási kódexet.

2. Hagyományos fegyverek

Kézi- és könnyűfegyverek (SALW)

Az EU 2009-ben valamennyi multilaterális fórumon és az uniós SALW-stratégia keretében a harmadik országokkal folytatott politikai párbeszéde keretében is folytatta kézi- és könnyűfegyverek (SALW) kérdésének előmozdítását.

2009-ben folytatódott a fegyverek légi úton történő tiltott kereskedelmének megakadályozását célzó uniós kezdeményezés kidolgozása, és megkezdődött annak feltérképezése, hogy hogyan lehetne harmadik országokat is bevonni a kezdeményezésbe. Az EU folytatta az Ukrajnában feleslegben lévő kézi- és könnyűfegyverek, valamint azok lőszerai megsemmisítésére irányuló projektjének végrehajtását, és új tanácsi határozatot dolgozott ki a nyugat-balkáni készletkezelésről, a kézi- és könnyűfegyverek begyűjtéséről és nyilvántartásba vételéről, a fegyverátadásokkal kapcsolatos jelentéstételről és a felesleges készletek megsemmisítéséről. A 2012-es felülvizsgálati konferenciára való tekintettel megkezdődött a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos ENSZ cselekvési program végrehajtását támogató új tanácsi határozat előkészítése is.

Ezen túlmenően a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzése közép-amerikai programjának (CASAC), valamint egyes afrikai regionális szervezeteknek, mint például a Nyugat-afrikai Államok Gazdasági Közösségének, a Közép-Afrikai Államok Gazdasági Közösségének vagy a Kelet-afrikai Közösségnek a támogatását szolgáló, a kézi- és könnyűfegyverek területét érintő jelenlegi projektek mellett az EU a Stabilitási Eszköz révén projektet indított a lőfegyverek tiltott afrikai felhalmozása és kereskedelme elleni küzdelemnek a kézi- és könnyűfegyverekkel foglalkozó regionális központon (RECSA) keresztüli támogatása céljából.

A megfelelő tanácsi következtetések 2008-as elfogadását követően az EU megkezdte a kézi- és könnyűfegyverek kérdésének a harmadik országokkal fennálló kapcsolatokba való beépítését, többek között azáltal, hogy a harmadik országokkal kötött releváns megállapodásokba a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó cikket illesztnek be. 2009-ben Dél-Koreával, a közép-amerikai államokkal és Líbiával sikerült előzetes megállapodást elérni a kézi- és könnyűfegyverekről szóló klauzuláról, emellett jelentős előrehaladás történt az Oroszországgal, a Vietnámmal, a Thaifölddel, a Szingapúrral és a Fülöp-szigetekkel folytatott tárgyalásokban. Emellett megkezdődtek az EU és Kína közötti, a kézi- és könnyűfegyverek kérdésének szentelt párbeszéd előkészületei is. Az EU támogatást nyújtott az Afrikai Uniónak a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó AU-stratégia megfogalmazásában, amelyet várhatóan 2010-ben fogadnak el.

Exportellenőrzés

A hagyományos fegyverek exportját illetően a tagállamok továbbra is exportellenőrzési politikáik közelítésére törekedtek, így ismét kimutatták, hogy meg kívánják akadályozni az olyan katonai technológia és felszerelések kivitelét, amelyek belső elnyomásra vagy nemzetközi agresszió céljaira felhasználhatók lehetnek, vagy hozzájárulhatnak a regionális instabilitáshoz. Egyéb fejlemények, mint például az összehangolt információs tevékenységek és az EU közös katonai listájának 2009. februárban való naprakésszé tétele tovább erősítette a 2008/944/KKBP közös álláspont, mint a legátfogóbb nemzetközi fegyverkiviteli ellenőrzési rendszer végrehajtását.

Az EU globális szinten továbbra is támogatja a fegyverkereskedelmi szerződésre (ATT) irányuló tárgyalásokat. Az EU tagállamai aktívan részt vettek a fegyverkereskedelmi szerződéssel foglalkozó nyitott munkacsoport 2009-ben rendezett két ülésén, és megszavazták az ENSZ Közgyűlésének új határozatát, amely a 2012-es ENSZ-konferenciára való tekintettel meghatározta a fegyverkereskedelmi szerződésre irányuló tárgyalások keretét. A Tanács 2009-ben tanácsi határozatot fogadott el és hajtott végre a fegyverkereskedelmi szerződésre irányuló folyamat előmozdításáról, amely több mint 120 meghívott ország részvételével zajló hat regionális szemináriumot foglal magában.

3. Terrorizmus

A terrorfenyegetést az EU 2009 folyamán az ENSZ és a harmadik országokkal fennálló kapcsolatai keretében kezelte azon alapelv mentén, mely szerint a terrorizmus elleni hatékony intézkedések és az emberi jogok, az alapvető szabadságok és a jogállamiság védelme egymást kiegészítő és kölcsönösen megerősítő célok.

A terrorizmus elleni küzdelem területén az Egyesült Államokkal folytatott együttműködés 2009 folyamán formájában és tartalmában is kiszélesedett, miután a legmagasabb szinten politikai párbeszédre, a mindennapi munka szintjén pedig technikai párbeszédre került sor az EU és az USA között. Az EU üdvözölte Obama elnöknek a guantánamói fogolytábor bezárására való felszólítását, és ez előre bejelentett pozitív válaszlépések meghozatala mellett döntött azzal a feltevéssel, hogy a mögöttes politikai kérdéseket egy szélesebb körű politikai felülvizsgálat keretében kezelik majd. Az EU igazságügyi és belügyminiszterei június 4-én összefüggő keretrendszert alakítottak ki, amely egy olyan információcsera-mechanizmust tartalmaz, amely lehetővé teszi, hogy a guantánamói fogvatartottakat befogadni kívánó országok értesíteni tudják uniós és schengeni partnereiket.

A 2009. június 15-én kiadott EU–USA együttes nyilatkozat megteremti a közös értékeken, a jogállamiságon, a nemzetközi jogon és az emberi jogokon alapuló terrorizmus elleni együttműködés transzatlanti keretét.

Megerősítették a kapacitásépítés terén a harmadik államokkal folytatott politikai párbeszédet. A COTER-trojka üléseinek keretében megbeszéléseket folytattak az USA-val, Oroszországgal, Kanadával, Ausztráliával, Pakisztánnal, Jemennel stb. A harmadik országoknak a terrorizmus leküzdése és megelőzése céljából kifejtett erőfeszítéseit támogató fő pénzügyi eszköz a Stabilitási Eszköz.

Dél-Ázsia, különösen Pakisztán és Afganisztán, a Száhil öv, Jemen és Szomália továbbra is fontos szerepet játszik az EU terrorizmus elleni programjában

Az EU terrorizmus elleni politikájának egyik elsőbbséget élvező területe a megelőzés, azon belül is a radikalizálódás és a terroristák toborzása elleni küzdelem, nemcsak az EU-ban, de azon kívül is.

A 2009-ben tartott több emberi jogi párbeszéd és konzultáció során felvetették a terrorizmus elleni küzdelem emberi jogi szempontjait, és az EU megragadta az alkalmat annak hangsúlyozására, hogy a jogállamiságnak a terrorizmusellenes stratégia alapelvét kell képeznie.

4. Energiabiztonság⁷

Az Oroszország és Ukrajna között 2009 elején kirobbant gázvita világosan megmutatta az EU-nak az energiaellátás területén fennálló lehetséges és tényleges sebezhetőségét. A KKBP keretében az energiabiztonsági vonatkozásokat az EU kétoldalú kapcsolataiban és regionális stratégiái révén tovább szilárdították.

Az Oroszországgal fennálló energiaügyi kapcsolatokat erőteljes egymástól való kölcsönös függőség jellemzi: Oroszország az EU fő külső energiaellátója, az EU pedig az oroszországi szénhidrogének legnagyobb felvevőpiaca. Mindazonáltal Oroszországnak a szomszédaival fenntartott energiaügyi kapcsolataiban 2007 januárja óta bekövetkezett változások több kétoldalú vitához vezettek. Az Oroszország és Ukrajna között 2009 januárjában kirobbant gázvita különösen érzékenyen érintette az uniós polgárokat és vállalatokat, és arra ösztönözte az EU-t, hogy kidolgozza az energiabiztonságának növeléséhez szükséges intézkedéseket (a tagállamok és az Európai Parlament jelenleg vizsgálják az ezekre vonatkozó javaslatokat). A válság kiemelte az átlátható és kiszámítható energiaügyi kapcsolatok szükségességét. Az EU és Oroszország között 2009. november 16-án aláírt energiaügyi kori előrelépő mechanizmussal csökkenni fog az ellátás megszakadásának veszélye.

Sajnálatos, hogy Oroszország 2009 júliusában bejelentette, hogy kilép az Energia Charta Egyezményből (ECT), amely 2009 októbere óta van hatályban. Az Oroszországgal való kapcsolatfelvételei során az EU következetesen hangsúlyozta az energetikai termékekkel kapcsolatos befektetésvédelem, valamint e termékek tranzitja és kereskedelme közös nemzetközi jogi keretének szükségességét. Az EU határozott szándéka, hogy az ECT elvei irányadók legyenek a jelenleg tárgyalás alatt álló új EU–Oroszország megállapodásban.

⁷ Az Európai Parlament 2009. szeptember 17-én állásfoglalást fogadott el az energiabiztonságról (Nabucco és Desertec) (P7_TA-PROV(2009)0021).

2009 áprilisában közös energiaügyi nyilatkozat aláírására került sor Belarusszal, 2009 decemberében pedig politikai megállapodás született arról, hogy Moldovai Köztársaság és Ukrajna az Energiaközösség tagjává váljon. Az EU 2009 folyamán a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel közösen felajánlotta, hogy támogatja az ukrajnai gázszállító hálózat modernizációját, Ukrajna földgázágazatának reformját és a földgázvásárlást. Az energiaügyi kérdések a keleti partnerekkel a keleti partnerség energiabiztonsági fórumán kerültek megvitatásra.

Folytatódtak az Algériával és Líbiával megkezdett energiaügyi megbeszélések, 2008 decemberében energiaügyi egyetértési megállapodás aláírására került sor Egyiptommal, 2009-ben pedig (2010 januárjában aláírt) energiaügyi egyetértési megállapodásra vonatkozó sikeres tárgyalásokat folytattak Irakkal. A mediterrán térséget illetően lezárult a hét arab államot, továbbá Izraelt, Palesztinát és Törökországot magában foglaló euromediterrán energiaszabályozók (Medreg) közötti együttműködés első fázisa, a második fázis keretén belüli nyomom követés 2010-ben veszi kezdetét. 2008-ban újraindult az EU, Izrael és a Palesztin Hatóság közötti háromoldalú energiaügyi együttműködés, ugyanakkor ez a gázai válság miatt ismét félbeszakadt. A cél továbbra is egy közös energiaügyi hivatal létrehozása, valamint a közös érdekű projektek – például a közös izraeli-palesztin „Napenergiával a békéért” elnevezésű kezdeményezés – elősegítése. 2009-ben lezárult a „Napenergiával a békéért” projektet támogató uniós finanszírozású tanulmány.

Az EU Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiájának egyik kulcsfontosságú kiemelt területe az energiaszállítás útvonalainak megerősítése. A Déli Folyosóról 2009 májusában rendezett prágai csúcstalálkozó és a Nabuccóval kapcsolatos kormányközi megállapodás fontos állomások a közép-ázsiai országokból az EU-ba vezető közvetlen útvonal kialakításában, ami mindkét félnek közös érdeke. Előkészítési fázisban van az energiakérdésekben Üzbegisztánnal folytatott együttműködésről szóló elvi dokumentum.

5. Éghajlatváltozás és biztonság

A főtitkár/főképviseelő és az Európai Bizottság által 2008 márciusában az Európai Tanácsnak benyújtott jelentés⁸ leírja, hogy az éghajlatváltozás – a szélsőséges időjárási eseményekkel, csökkent csapadékmennyiséggel és terméshozammal, valamint a tengerszint emelkedésével – olyan, a veszélyeket megsokszorozó tényező lehet, mely súlyosítja a törekeny helyzetben vagy összeomlás szélén álló országokban fennálló feszültségeket. 2009-ben fokozódott az említett dokumentumban szereplő ajánlásoknak, valamint a jelentést követő intézkedésekre vonatkozóan a főtitkár/főképviseelő által 2008 decemberében benyújtott ajánlásoknak⁹ a végrehajtása.

A Tanács 2008. decemberi következtetéseit követően 2009 decemberében „*az éghajlatváltozással és a nemzetközi biztonsággal kapcsolatos, elért eredményekről szóló jelentést*”¹⁰ és további ajánlásokat” terjesztettek a Külügyek Tanácsa elé, amelyek bemutatták az éghajlatváltozás és a nemzetközi biztonság területén az elmúlt években végzett munkát. Négy esettanulmány kidolgozására került sor, amelyek az éghajlatváltozás és a nemzetközi biztonság Délnyugat-Ázsiában, Délkelet-Ázsiában, Közép-Amerikában, valamint az indiai- és csendes óceáni szigetállamokban tapasztalható helyzetével foglalkoznak (regionális forgatókönyvek). Ezek az esettanulmányok részletesebben megvizsgálják az adott területek esetleges biztonsági vonatkozásait, és ezeknek kell képezniük az említett területeken az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás fejlesztését, valamint az éghajlati kockázatok kezelését érintő megfontolásaink alapját.

⁸ Vö.: „Éghajlatváltozás és nemzetközi biztonság” (7249/08 sz. tanácsi dokumentum).

⁹ Vö.: „Éghajlatváltozás és biztonság: A főképviseelő ajánlásai a főképviseelőnek és a Bizottságnak az éghajlatváltozásról és a nemzetközi biztonságról szóló jelentését követő intézkedésekről” (16994/1/08 REV 1 sz. tanácsi dokumentum).

¹⁰ Az éghajlatváltozással és a nemzetközi biztonsággal kapcsolatos, elért eredményekről szóló jelentést és további ajánlások (16645/09 sz. tanácsi dokumentum).

A Külügyek Tanácsa jóváhagyta a jelentést és az abban foglalt ajánlásokat, amelyek kimondják, hogy az éghajlatváltozás és annak nemzetközi biztonsági következményei az Európai Unió átfogóbb éghajlatváltozási programjának részét képezik, és ezáltal az uniós törekvések középpontjában helyezkednek el. Az éghajlatváltozás nemzetközi biztonsági következményeinek előrejelzésére, elemzésére és az azokra való reagálásra irányuló uniós képességek fejlesztése terén jelentős előrehaladás történt azáltal, hogy ezzel a kérdéssel a Tanács Főtitkárságán működő több osztály is foglalkozik, valamint hogy a munkát átfogó módon összehangolták a Bizottság különböző szolgálatainál folyó tevékenységekkel.

A téma a harmadik országokkal – többek között az USA-val, Oroszországgal, Indiával, Japánnal és Kínával – folytatott politikai párbeszéd szerves részévé vált. Informális konzultációkra került sor különböző nemzetközi és regionális szervezetekkel, többek között az ENSZ-szel, az EBESZ-szel, a NATO-val és az ASEAN regionális fórummal, amelyek célja az éghajlatváltozással kapcsolatos koppenhágai tárgyalások alapját képező, éghajlatváltozással kapcsolatos vita támogatása volt.

2009 júniusában az ENSZ Közgyűlése – az EU vezető szerepe mellett – egyhangúlag határozatot¹¹ fogadott el, amelyben „mély aggodalmát fejezte ki az éghajlatváltozás lehetséges biztonsági következményei miatt”, és felkérte az ENSZ főtitkárát, hogy nyújtson be egy jelentést¹² a kérdéstről az ENSZ 64. Közgyűlésének. Az EU is hozzájárulást nyújtott a 2009 szeptemberében előterjesztett jelentéshez, amely vitát váltott ki az ENSZ illetékes szerveiben és azok között.

11 Az ENSZ Közgyűlésének A/63/281. sz. határozata. .

12 Az ENSZ-főtitkár A/64/350 jelentése az éghajlatváltozásról és annak lehetséges biztonsági következményeiről.

B. REGIONÁLIS KONFLIKTUSOK ÉS TÖRÉKENY HELYZETEK

A korábban kirobbant és az új regionális konfliktusok, valamint a törékeny államok okozta instabilitás továbbra is komoly fenyegetést jelentenek az EU és polgárai biztonságára. Ezek okai sokrétűek és sokoldalú választ tesznek szükségessé az EU és más globális szereplők, multilaterális és/vagy regionális szervezetek részéről. Emellett a törékeny és konfliktus sújtotta országok haladnak a leglassabban a millenniumi fejlesztési célok elérése terén.

1. Közel-Kelet¹³¹⁴

2009-ben az izraeli-palesztin konfliktus két fő fejleménye a 2008 utolsó napjaiban kirobbant és 2009. január 18-án Izrael és a Hamász egyoldalú tűzszünetével lezárult gázai konfliktus, valamint az új amerikai Obama-kormány azon további erőfeszítései voltak, hogy George Mitchell különmegbízott útján újraindítsa a két fél közötti tárgyalásokat.

Az EU – egyebek mellett a KBVP-misszióin keresztül (vö. lent) – változatlanul támogatta a palesztin államépítést. Ezek az erőfeszítések a jelek szerint pozitív eredménnyel jártak, így Ciszjordániában gazdasági növekedés volt tapasztalható, ami a határátlépésre vonatkozó korlátozások enyhítése érdekében Izrael által tett lépéseknek is köszönhető. Mindazonáltal továbbra is komoly aggodalomra ad okot különösen a Gázába való bejutás és az onnan való kijutás szabályozása, a telepék létrehozása, és Kelet-Jeruzsálem helyzete, illetve a Gázába való bejutás és az onnan való kijutás szabályozása. Továbbra is aggályos, hogy a palesztinok közötti megbékélés folyamata holtponton áll.

A Libanon és Szíria között fennálló kapcsolatok normalizálására 2009 folyamán tett lépések javították a regionális helyzetet. Az EU hosszabb távon segítséget és szakértelmet tudott nyújtani az említett két állam közötti határ rendezéséhez, nevezetesen a határ meghúzásához, kijelöléséhez és biztosításához. Az EU meghosszabbította a Libanonnak, Szíriának és Jordániának nyújtott támogatást, hogy segíteni tudja az érintett kormányokat az Irakból érkező nagyszámú menekült miatt rájuk nehezedő terhek kezelésében.

Az EU lezárta a Szíriával kötendő társulási megállapodással kapcsolatos munkát, és azt javasolta, 2009 októberében írják alá a megállapodást Szíriával. Szíria még nem határozott arra hivatkozva, hogy több időre van szüksége a megállapodás esetleges hatásainak vizsgálatához. A remények szerint 2010 folyamán sor kerülhet a megállapodás aláírására.

Válaszul az instabilitás 2009 során Jemenben tapasztalt fokozódására, valamint az Öböl-térséget érintő uniós biztonsági érdekek elismeréseként a Tanács Jemennel szembeni átfogó megközelítést fogadott el, amely kiterjed a politikai párbeszédre, a fejlesztési segítségnyújtásra, és nagyobb hangsúlyt fektet az adományozók közötti koordinációra, a kapacitásépítésre, a humanitárius segítségnyújtásra, az államépítésre, valamint a terrorizmus elleni nagyobb együttműködésre és segítségnyújtásra. 2010 folyamán sor kerül a megközelítés továbbfejlesztésére, valamint a Jemennel és a fő nemzetközi szereplőkkel való végrehajtására.

¹³ Az Európai Parlament 2009. január 15-én a Gázai övezet helyzetéről szóló állásfoglalást fogadott el (P6_TA-PROV(2009)0025).

¹⁴ Az Európai Parlament 2009. február 18-án a gázai övezetbeli humanitárius segítségnyújtásról szóló állásfoglalást fogadott el (P6_TA-PROV(2009)0057).

Az EU és Irak 2009 novemberében lezárta a partnerségi és együttműködési megállapodásra irányuló tárgyalásokat. Aláírását követően ez lesz az első jogilag kötelező erejű megállapodás az EU és Irak között.

2. Ázsia

2009 nehéz év volt Afganisztán és Pakisztán számára. Az év folyamán az EU fokozta a térséggel szembeni kötelezettségvállalásait azáltal, hogy az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsának októberi ülésén jóváhagyta az *EU afganisztáni és pakisztáni fellépésének erősítésére irányuló tervet*, és megtette az annak végrehajtásához szükséges első lépéseket. Az uniós cselekvési terv igyekszik megújítani a régió stabilizálása iránti kötelezettségvállalást, mivel a Pakisztánban és az Afganisztánban fennálló helyzet több szálon is kapcsolódik egymáshoz. Az EU megújított kötelezettségvállalása együttműködésre és kötelezettségvállalásra hívja fel Afganisztánt. A regionális partnereknek fontos szerepet kell játszaniuk ebben a folyamatban, mivel a regionális stabilitás alapvető fontosságú a virágzó Afganisztán és Pakisztán megteremtése szempontjából.

A cselekvési terv révén az EU meg kívánja erősíteni a Pakisztánnal kialakulóban lévő stratégiai kapcsolatát, többek között azáltal, hogy 2010 első felében másodszor is ad hoc csúcstalálkozót rendez.

Az EU választási megfigyelő missziót (EOM) küldött a 2009 augusztusában rendezett elnöki és tartományi tanácsi választásokra, és mérlegelni fogja, hogy hogyan tudna segítséget nyújtani az afganisztáni választási rendszer reformjához, illetve felméri a 2010 őszi megrendezésre kerülő soron következő parlamenti választásokra figyelemmel egy újabb EOM küldésének lehetőségét.

A polgári koordináció megkönnyítése érdekében, valamint a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése következtében az EU 2010 áprilisától egyetlen képvisellel fog rendelkezni Afganisztánban, mivel az Európai Bizottság képviselét és az EUKK afganisztáni hivatalát összevonják.

Az EU megtartotta a Burmával (Mianmarral) szembeni kettős megközelítését, amelynek keretében fenntartotta – illetve a Daw Aung San Suu Kyi ellen 2009. augusztusban hozott ítéletet követően megerősítette – az érvényben lévő korlátozó intézkedéseket, miközben a 2006. évi közös álláspont értelmében továbbra is humanitárius segítséget nyújtott, és folytatta a hatóságokkal, az ASEM-mel és az ASEAN-nal, illetve a szomszédos országokkal való párbeszédet és kapcsolatfelvételeket, továbbá támogatta az ENSZ erőfeszítéseit.

Szem előtt tartva az instabilitás lehetséges veszélyeit – amelyek az EU véleménye szerint csak fokozódhatnak, amennyiben nem javul a helyzet –, valamint tisztában léve azzal, hogy az EU üzenetének és kéréseinek világos formában kell eljutniuk az ország kormányához, a Tanács 2009 decemberében úgy határozott, hogy elsődleges céljának elérése érdekében megerősíti a katonai hatóságokkal folytatott párbeszédét; az említett fő cél pedig a stabil demokrácia és jogállamiság irányába történő átmenet elindítása a hatóságok, az ellenzék és az etnikai csoportok közötti, mindenre kiterjedő párbeszéd, valamennyi politikai fogoly szabadon bocsátása, valamint szabad és tisztességes választások 2010-es lebonyolítása révén.

Az EU továbbra is szorosan együtt fog működni az ENSZ-szel és a hasonló álláspontot képviselő szövetségeseivel, többek között az USA-val, Japánnal, Ausztráliával, az ASEAN-államokkal és másokkal.

3. Afrika¹⁵

Az EU más nemzetközi partnerekkel szoros együttműködésben a nemzetközi közösség egyik fő szerepvállalója az Afrika szarva térségben^{16 17} Az EU társházigazdája volt a Szomália biztonsági ágazatához nyújtott segítségről szóló, Brüsszelben megrendezett adományozói konferenciának, továbbá aktívan támogatta a régió számára békés politikai megoldást nyújtó dzsibuti megállapodást. 2009-ben az EU úgy határozott, hogy egy átfogó megközelítés keretében növeli a Szomáliával szembeni kötelezettségvállalását¹⁸, és az Afrika szarvára irányuló politikát fogadott el, amelyet az Afrika szarváról szóló tanácsi következtetések¹⁹ követtek. Az EU megerősítette kötelezettségvállalását azzal, hogy meghosszabbította az EU NAVFOR Atalanta elnevezésű, a kalózkodás elleni nemzetközi műveletekben vezető szerepet játszó és a régióban példátlan szintű együttműködést eredményező KBVP-művelet megbízatását, és úgy határozott, hogy a szomáliai biztonsági erők kiképzéséhez való hozzájárulás céljából katonai KBVP-missziót indít²⁰. Az EU támogatja a Szomália partjainál folyó kalózkodás problémájával foglalkozó kapcsolattartó csoport keretében folyó munka fokozását.

Ez utóbbi az első olyan misszió, melynek során a KBVP-t közvetlen alapszintű katonai kiképzés nyújtására használják, más nemzetközi partnerekkel együtt támogatva és kibővítve a meglévő képzési programot. A misszió a kalózkodás elleni programokhoz és a Bizottság szélesebb körű fejlesztési programjaihoz csatlakozik, és a válságkezelési tevékenység átfogóbb megközelítését jelenti.

Az EU folytatta Nagy Tavak régiójában zajló négy békefolyamat megfigyelését. Ezt nagyban megkönnyítette, hogy 2009 folyamán jelentős javulás állt be a KDK és Ruanda közötti kapcsolatokban. A KDK keleti felén zajló békefolyamat összetett politikai és katonai kihívást jelent. A pozitív fejlemények ellenére a folyamat még mindig tart, különösen a ruandai FDLR lázadóinak semlegesítése, valamint a korábbi kongói lázadóknek a KDK fegyveres erőibe történő integrálása terén.

A burundi békefolyamatban is tapasztalhatók eredmények. Az FNL lázadó mozgalom letette a fegyvert, a csoport leszerelése és politikai párttá alakulása megtörtént. Megindult a 2010-es választási ciklusra (elnökválasztás, törvényhozási és helyi választások) való felkészülés. Mindazonáltal az LRA által elkövetett bűncselekmények továbbra is komoly veszélyforrást jelentenek a régióra (KDK, Közép-afrikai Köztársaság, Dél-Szudán) nézve. Változatlanul a KDK keleti részén áll fenn a világ legsúlyosabb humanitárius válsága, bár a stabilizációra mutató jelek is megfigyelhetők.

A Száhil övben továbbra is jelen vannak a biztonsággal és a fejlesztéssel kapcsolatos problémák, ideértve a drogokat, az illegális migrációt, az Al-Qaida sejtjeit (AQMI), a fegyverkereskedelmet és a fegyveres lázadásokat, amelyekhez fejlesztési kérdések is járulnak, például az alulfejlettség, a fiatalok munkanélkülisége (a fiatalok így könnyen a lázadókhoz vagy az AQMI-hez csatlakozhatnak), valamint a törékeny biztonsági helyzet által veszélyeztetett fejlesztési erőfeszítések. Folyamatban van egy uniós kezdeményezés a régió – különösen Mauritánia, Mali, és lehetőség szerint Niger – támogatása céljából. Az uniós kezdeményezés célja, hogy egy olyan átfogó megközelítést alakítson ki, amely a megfelelő uniós eszközökön és az EU tagállamainak kétoldalú segítségnyújtási programjain keresztül a fejlesztésre, a biztonságra, a jó kormányzásra, az emberi jogok tiszteletben tartására és a jogállamiságra összpontosít. Az Algériával, Marokkóval és Líbiával, valamint a regionális és kontinentális szervezetekkel folytatott együttműködés létfontosságú ezen erőfeszítések fenntartása szempontjából.

¹⁵ Az Európai Parlament 2009. március 24-én állásfoglalást fogadott el „Egy évvel Lisszabon után: az EU-Afrika partnerség működése” címmel (P6_TA-PROV(2009)0151).

¹⁶ Az Európai Parlament 2009. január 15-én az Afrika szarva térségben kialakult helyzetről szóló állásfoglalást fogadott el (P6_TA-PROV(2009)0026).

¹⁷ Az Európai Parlament 2009. november 26-án a szomáliai partok menti kalózkodással szembeni politikai megoldásról szóló állásfoglalást fogadott el (P7_TA-PROV(2009)0099).

¹⁸ A Tanács júliusi következtetései.

¹⁹ A Tanács decemberi következtetései.

²⁰ A Külügyek Tanácsának januári következtetései.

Bissau-Guinea politikai és biztonsági helyzete 2009-ben egyes katonai és politikai vezetők – köztük az elnök – meggyilkolását követően hirtelen romlott. Ugyanakkor a választási folyamat sikeresen lezárult, és szeptember elején ötéves megbízatással új elnök léphetett hivatalba. Azóta az ország viszonylagos politikai stabilitást mutat. 2009-ben az EU azáltal is megerősítette elkötelezettségét, hogy 2010 májusáig meghosszabbította az EU SSR GUINEA BISSAU elnevezésű KBVP-misszió megbízatását.

Guineában a juntának a hatalom megszerzése érdekében tett erőfeszítései miatt kialakult patthelyzet az ellenzék békés összejöveteleinek véres feloszlásához vezetett, amelynek során több mint 150 ember vesztette életét, valamint erőszakos közönségesekre került sor és többen eltűntek. A junta vezetőjének meggyilkolására tett sikertelen kísérletet követően egy új átmeneti elnök igyekezett – a nemzetközi közösség erőteljes nyomására – intézkedéseket hozni az átmenet újraindítása érdekében. Az EU minden rendelkezésére álló eszközt megragadott, hogy nyomást gyakoroljon a juntára, ideértve a gyilkosságok felelőseivel szembeni szankciókat is.

Mauritániában a békésen lezajlott választások lehetővé tették az alkotmányos rendhez való visszatérést.

Szudánban a dárfúri konfliktus, továbbá az átfogó békeszerződés (CPA) végrehajtásának lassú üteme jellemezte elsősorban a helyzetet. Az Al Bashir elnök elleni, a Nemzetközi Büntetőbíróság általi vádemelésre válaszul Szudán számos nemzetközi nem kormányzati szervezetet toloncolt ki, ezzel is súlyosbítva a humanitárius helyzetet. Az uniós fejlesztési együttműködést akadályozta, hogy Szudán nem erősítette meg a felülvizsgált cotonoui megállapodást. A Csád és Szudán közötti feszült viszonyban javulás állt be, ami hozzájárult a Dohában folytatott dárfúri béketárgyalásokban elért korlátozott mértékű előrelépéshez. Az AU kezdeményezései lendületet vettek a Mbeki volt elnök által irányított, és az EU támogatását élvező, Szudánnal foglalkozó magas szintű végrehajtási bizottság révén.

Madagaszkáron 2009 márciusában törvénytelenül megbuktatták az ország megválasztott elnökét. Az AU haladéktalanul felfüggesztette az országot, és nemzetközi kapcsolattartó csoportot (ENSZ, ENSZ BT állandó tagok, EU, SADC és mások) állított fel a békés megoldás keresésére. Ennek eredményeként az AU szankciókat léptetett életbe a de facto elnök és számos követője ellen.

4. Latin-Amerika

A június 28-i hondurasi államcsínyt követően az EU elítélte Manuel Zelaya elnök eltávolítását, és minden olyan eszközt és erőfeszítést támogatott, amely a demokráciának az országban való helyreállítását szolgálta. Az EU visszahívta követőit. Az EU végül nem küldött választási megfigyelő missziót a november 29-i választásokra, mivel azt a *de facto* kormány elismeréseként lehetett volna értelmezni. Ehelyett egy választási szakértőkből álló technikai csoportot küldött a helyszínre. A választásokat követően, valamint Porfirio Lobo új elnöknek a – nemzeti megbékélési megállapodás aláírását és a megbékélés előmozdítását eredményező – San José-i/tegucigalpai megállapodás rendelkezéseinek végrehajtására tett erőfeszítései eredményeként az EU úgy határozott, hogy normalizálja a Hondurasszal fennálló kapcsolatait, ideértve az együttműködési tevékenységeket (a katonai ügyekkel kapcsolatos tevékenységek kivételével) és a Közép-Amerikával kötendő társulási megállapodásra irányuló tárgyalások újraindítását is.

C. A STABILITÁS MEGTEREMTÉSE EURÓPÁBAN ÉS AZON TÚL

1. Európa mint a stabilitás alapköve

A Tanács (2009 decemberében) újlag megerősítette²¹, hogy továbbra is a (2006. decemberi) megújított bővítési konszenzusnak²² a kötelezettségvállalások megszilárdításán, méltányos és szigorú feltételeken, jobb kommunikáción, illetve az EU abszorpciók kapacitásán alapuló koherens végrehajtása képezi a bővítési folyamat valamennyi szakaszában az uniós fellépés alapját, ideértve a közös kül- és biztonságpolitikát is.

A Törökországgal folyó tárgyalások intenzívebb szakaszba értek, amelyben a meghatározott feltételek teljesítése érdekében Törökországnak fokoznia kell az erőfeszítéseit. Több területen is – például az alapvető szabadságok területén – további erőfeszítésekre van szükség annak biztosításához, hogy Törökország teljes körűen megfeleljen a koppenhágai kritériumoknak. Az ebbe az irányba való haladás legjobb ösztönzője és katalizátora a tárgyalási folyamat. Törökország fontos regionális szereplő többek között a közel-keleti és a dél-kaukázusi biztonság tekintetében, és kulcsszerepet játszik az energiaellátás terén és a civilizációk közötti párbeszéd ösztönzése szempontjából. Ezzel összefüggésben a Tanács üdvözölte az Örményországgal fennálló kapcsolatok normalizálása érdekében tett jelentős diplomáciai erőfeszítéseket. 2009. decemberi következtetéseiben a Tanács üdvözölte a migrációról szóló megerősített párbeszéd megkezdését, és konkrét lépések mielőbbi megtételére szólított fel. A Tanács ismételten hangsúlyozta, hogy Törökországnak egyértelműen el kell köteleznie magát a jószomszédi kapcsolatok mellett, valamint a vitáknak az Egyesült Nemzetek Alapokmányával összhangban való rendezése mellett, beleértve szükség esetén a Nemzetközi Bíróság bevonását is. Ezenkívül az EU ismételten hangsúlyozta az uniós államok valamennyi szuverén jogát, többek között azt, hogy kétoldalú megállapodásokat kössenek az uniós vívmányokkal és a nemzetközi joggal, így az ENSZ Tengerjogi Egyezményével összhangban.

A Tanács továbbá mély sajnálattal állapította meg, hogy Törökország az ismételt felszólítások ellenére még nem teljesítette a társulási megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvének teljes körű, megkülönböztetésmentes végrehajtására vonatkozó kötelezettségét, és hogy nem történt elmozdulás a Ciprusi Köztársasággal való kapcsolatai rendezésének irányába sem. Amennyiben nem történik előrelépés, az EU fenntartja 2006-os intézkedéseit, amelyek folyamatosan hatással lesznek a tárgyalások általános előrehaladására. Az EU a 2006. december 11-i tanácsi következtetéseknek megfelelően továbbra is szoros figyelemmel kíséri és vizsgálja az azokkal a kérdésekkel kapcsolatban történt előrelépést, amelyeket az Európai Közösség és tagállamai 2005. szeptember 21-i nyilatkozata említ. Most már további késedelem nélkül előrelépésre van szükség.

Továbbá azt is várják Törökországtól, hogy aktívan támogassa a ciprusi problémának az ENSZ keretében, az ENSZ Biztonsági Tanácsa vonatkozó határozatainak megfelelően és az Unió alapját képező elvekkel összhangban történő, igazságos, átfogó és életképes rendezésére irányuló, folyamatban lévő tárgyalásokat. Egy ilyen átfogó rendezéshez kulcsfontosságú Törökország konkrét elkötelezettsége és hozzájárulása.

Az elmúlt év során Horvátország jelentős előrelépéseket tett a csatlakozási tárgyalásokban, amelyek végső szakaszukhoz érkeztek. A Horvátország csatlakozási szerződését megszövegező munkacsoport 2009 decemberében megkezdte munkáját.

²¹ Vö.: a Tanács 2009. december 8-i következtetése (17169/1/09 REV 1).

²² Vö.: az Európai Tanács 2006. december 14–15-i következtetése (16879/1/06 REV 1).

Az EU üdvözölte a Horvátország és Szlovénia közötti, a határvitáról szóló választottbírószági megállapodás 2009. november 4-i stockholmi aláírását és a horvát országgyűlés általi 2009. november 20-i megerősítését. A Tanács arra ösztönözte Horvátországot, hogy – szem előtt tartva a jószomszédi kapcsolatok fontosságát – ezekre az eredményekre alapozza az összes, még lezáratlan kétoldalú kérdés, különösen a határviták rendezésére irányuló további erőfeszítéseit

A stabilizációs és társulási folyamat átfogó politikai keretül szolgál a nyugat-balkáni országokkal fenntartott kapcsolatokhoz és a velük való tárgyalásokhoz²³, az EU-hoz való csatlakozásukkal záruló folyamat során. A Tanács 2009-ben újlag megerősítette, hogy teljes mértékben támogatja a teljes régió európai perspektíváját, amely továbbra is alapvető fontosságú a régió stabilitása, megbékélése és jövője szempontjából.

Az EU megismételte, hogy a regionális együttműködés és a jószomszédi viszony jelentős szerepet játszik az Európai Unió felé vezető úton. Bár 2009 folyamán előrehaladás volt megfigyelhető az EU-hoz való közeledés területén, valamennyi ország esetében hasonló kihívások állnak fenn továbbra is: folytatniuk és gyorsítaniuk kell a jogállamiság megszilárdítását, ideértve a véleménynyilvánítás szabadságának szavatolását, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelmet, valamint biztosítaniuk kell az igazságszolgáltatás hatékonyságát és függetlenségét, továbbá javítaniuk kell az igazgatási kapacitást.

2009-ben folytatódott a nyugat-balkáni partnerekkel folytatott együttműködés. A Montenegrótól 2008 decemberében érkezett kérelmet követően Albánia (2009. április 28-án), majd Szerbia is (2009. december 22-én) benyújtotta az Unióhoz való csatlakozás iránti kérelmét. A Tanács 2009. április 23-án, illetve 2009. november 16-án felkérte a Bizottságot, hogy készítsen véleményt Montenegró és Albánia kérelméről. Az EU és Albánia közötti stabilizációs és társulási megállapodás (STM) 2009. április 1-jén lépett hatályba. A stabilizációs és társulási tanács első ülésére Albániával 2009. május 18-án került sor. Az EU és Bosznia-Hercegovina, valamint az EU és Montenegró közötti átmeneti megállapodások végrehajtása – az STM hatálybalépéséhez szükséges valamennyi eljárás véglegesítéséig – zökkenőmentesen folytatódott. Bosznia-Hercegovina²⁴ tekintetében a Tanács 2009 júniusában kiemelte annak fontosságát, hogy az ország vezetése konstruktívan vegyen részt a politikai folyamatban és a tartózkodjon a nacionalista megnyilvánulásoktól. A Tanács decemberben ismét aggályait fejezte ki a politikai fejlemények miatt, és felszólította Bosznia-Hercegovinát, hogy a kulcsfontosságú reformokat haladéktalanul gyorsítsák fel. A Tanács ekkor arra is emlékeztetett, hogy előrelépés akkor érhető el, ha az ország és vezetői közös jövőképet alakítanak ki, és megvan a politikai akarat az európai integrációhoz szükséges követelmények teljesítésére. A Tanács azt is kiemelte, hogy Bosznia-Hercegovinának végre kell hajtania az alkotmányos módosítások első részét ahhoz, hogy működő állam jöjjön létre, valamint alkotmányos keretét hozzá kell igazítani az emberi jogok európai egyezményéhez.

Az ICTY Ügyészi Hivatala 2009 decemberében kifejezte, hogy elégedett Szerbiának a Törvényszékkel való együttműködése szintjével. Ezután a Tanács december 8-án az EU és Szerbia közötti átmeneti megállapodás alkalmazása mellett döntött, amely így 2010. február 1-jén hatályba lépett.

Az EU képviselői kulcsszerepet játszottak a Nyugat-Balkánban zajló nemzetközi koordinációs mechanizmusban. Javier Solana, az EU közös kül- és biztonságpolitikai főképviselője 2009 májusában az Egyesült Államok alelnökével látogatást tett Bosznia-Hercegovinában, és ezáltal megerősítették az EU és az USA közös elkötelezettségét az ország stabilitása mellett, kifejezték az euroatlanti integrációra irányuló erőfeszítések iránti elkötelezettségüket, és a szükséges reformok végrehajtására ösztönözték az ország vezetését. 2009 októberében és novemberében az EU elnöksége az USA-val közösen kísérletet tett a kulcsfontosságú reformokról való megállapodás megkönnyítésére, aminek keretében két magas szintű találkozóra került sor a Szarajevó közelében fekvő Butmir katonai bázison, továbbá több technikai szintű megbeszélést és ülést is rendeztek.

²³ Az Európai Parlament 2009. április 24-én a nyugat-balkáni országok stabilitásának és jólétének megszilárdításáról szóló állásfoglalást fogadott el (2008/2200(INI) (P6_TA-PROV(2009)0331).

²⁴ Az Európai Parlament 2009. április 24-én a bosznia-hercegovinai helyzetről szóló állásfoglalást fogadott el (P6_TA-PROV(2009)0332).

A kettős funkciót betöltő főképviselő/EUKK a nemzetközi közösség tevékenységének fő központi kapcsolattartója és koordinátora. A főképviselő/EUKK az EU képviseletével közösen megerősítette Bosznia-Hercegovina európai perspektíváját. Az EU aktívan részt vett a Béke-végrehajtási Tanács (BVT) ülésein is. A BVT Irányítóbizottsága továbbra is folyamatosan felügyeli a főképviselő hivatalának bezárása feltételeként meghatározott „öt célkitűzés és két feltétel” teljesítése terén való előrehaladást. A Tanács 2009 júniusában megerősítette, hogy elkötelezett azon cél mellett, hogy – amint az öt célkitűzés és két feltétel teljesül – a főképviselő hivatala helyett erősebb uniós jelenletre térjenek át. Mindazonáltal Bosznia-Hercegovina nem tudott eredményeket felmutatni, így eddig nem született döntés az átmenetről.

Montenegróban (2009. március 29-én) és Albániában (2009. június 28-án) parlamenti választásokat rendeztek. Ezek mindkét országban majdnem minden nemzetközi előírásnak megfeleltek, de tapasztalható még néhány hiányosság, és az ODIHR ajánlásait be kell tartani. Az albán parlamenti választások kapcsán Albániának nem sikerült teljes mértékben igazodnia a demokratikus választások legmagasabb szintű normáihoz 2009 decemberében az Általános Ügyek Tanácsa minden albániai politikai pártot felszólított, hogy folytasson konstruktív politikai párbeszédet, a parlamentben is.

A Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságban 2008-ban megalakult koalíciós kormány működőképes és stabil maradt, figyelembe véve az ohridi keretmegállapodást is. Az elnöki és helyhatósági választásokra 2009 márciusában és áprilisában két fordulóban került sor. Az EBESZ/ODIHR értékelése szerint a választások megfeleltek a nemzetközi standardok többségének. Az országra vonatkozó bővítési stratégiájában és az elért eredményekről szóló jelentésében a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az ország érdemben foglalkozott a reform kulcsfontosságú prioritásaival, és kellő mértékben megfelelt a koppenhágai politikai kritériumoknak. Ezek alapján a Bizottság a csatlakozási tárgyalások megindítását javasolta.

2009. decemberi következtetéseiben a Tanács nyugtázta az ajánlást, tudomásul vette az ország eredményeit, és kijelentette, hogy a következő elnökség alatt visszatér a kérdésre

A Bizottság októberben intézkedéseket javasolt Koszovó további politikai és társadalmi-gazdasági fejlesztése céljából. A Tanács decemberben tudomásul vette az említett javaslatokat (melyekben felkéri a Bizottságot, hogy a régió európai perspektívájával összhangban tegye meg a szükséges intézkedéseket Koszovó uniós közeledésének támogatása érdekében), és a terület státuszára vonatkozó tagállami álláspontok sérelme nélkül nagy jelentőséget tulajdonított a kereskedelemmel és a vízumügyekkel kapcsolatos intézkedéseknek. Továbbá felkérte a Bizottságot, hogy adjon lehetőséget Koszovónak az uniós programokban való részvételre, és erősítse a stabilizációs és társulási folyamat keretében Koszovóval folytatott párbeszédet.

A koszovói EUKK 2009-ben folytatta a Koszovó stabilizációja és társadalmi-gazdasági fejlődése iránti jelenlegi uniós elkötelezettség helyszíni képviseletét. A nemzetközi irányítócsoport által kinevezett nemzetközi polgári képviselői minőségében is folytatta a munkát. Központi és koordinátori szerepet töltött be a nemzetközi közösség koszovói kötelezettségvállalása tekintetében. 2009 során az EUKK prioritásai között szerepelt a politikai folyamat támogatása és a regionális együttműködés és stabilitás elősegítése. Az EU e célból továbbra is fenntartja erőteljes koszovói jelenlétét, és előmozdítja az emberi jogok tiszteletben tartását, valamint a kisebbségek és a kulturális és vallási örökség védelmét. Ez utóbbival kapcsolatban az EU elkötelezettségét jól mutatja Moschopoulos nagykövet kinevezése a szerb ortodox egyház koszovói vallási és kulturális örökségének védelmére.

A Tanács november 30-án úgy határozott, hogy december 19-i hatállyal feloldja a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Montenegró és Szerbia polgáraival szemben támasztott vízumkötelezettséget, mivel ezek az országok teljesítették a vízumliberalizáció kapcsán az EU által meghatározott valamennyi referenciaértéket.

A Tanács decemberben arra ösztönözte a Bizottságot, hogy Albánia és Bosznia-Hercegovina tekintetében is nyújtson be hasonló javaslatot, amint úgy értékeli, hogy ezek az országok teljesítik a bizottsági ütemtervekben rögzített referenciaértékeket.

2. A szomszédos régiókkal folytatott fokozott együttműködés²⁵

Az európai szomszédságpolitika (ENP) továbbra is a szomszédos régióbeli partnerekkel fenntartott kapcsolatok kerete. Az EU több déli ENP-partnerországgal megkezdte vagy folytatta a kétoldalú kapcsolatok megerősítéséről és továbbfejlesztéséről szóló megbeszéléseket. A kiemelt státuszról szóló közös dokumentum elfogadását követően folytatódott egy új – az EU-val és annak valamennyi intézményével fenntartott kapcsolatok elmélyítésére irányuló marokkói szándékot tükröző – EU–Marokkó cselekvési tervre irányuló munka. Más mediterrán országok (Egyiptom, Jordánia és Tunézia) az Európai Unióval fennálló kapcsolataik fejlesztését kérték. Folytatódott az EU–Izrael cselekvési terv végrehajtása, bár a gázai válság negatív hatással volt a kétoldalú kapcsolatok elmélyítéséről és egy új cselekvési tervről folyó megbeszélésekre. A jelenlegi cselekvési terv érvényességét 2010 júniusáig meghosszabbították.

Az EU–Líbia keretmegállapodásra irányuló tárgyalások 2008. novemberi megindítását követően öt tárgyalási fordulót tartottak. Számos területen jelentős eredmények születtek.

A keleti szomszédságot illetően, jelentős előrehaladás volt megfigyelhető az új – mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségre mint a megállapodás szerves részére is kiterjedő – társulási megállapodásról Ukrajnával folytatott tárgyalásokon, és az EU reméli, hogy amennyiben Ukrajnában megvan a kellő politikai akarat a lezáratlan kérdések rendezésére szolgáló tárgyalások felgyorsítására, a tárgyalásokat az elkövetkező hónapokban le lehet zárni. 2010 januárjában egy új társulási megállapodásról szóló tárgyalások kezdődtek a Moldovai Köztársasággal. Az Örményországgal, Azerbajdzsánnal és Grúziával fennálló szerződéses kapcsolatok elmélyítése a befogadás, a differenciálás és a feltételeesség elvén fog alapulni. 2009-ben a Tanácson belül megkezdődött az említett országokkal kapcsolatos tárgyalásiirányelv-tervezetek vitája. A demokrácia és az alapvető szabadságok területén megfigyelhető néhány pozitív lépésre adott válaszul az EU arra törekedett, hogy fokozatosan párbeszédet kezdjen Belarusszal, és továbbra is ösztönözni fogja a reformokra irányuló erőfeszítéseket. A Belaruszban tett magas szintű látogatások, valamint a belarusz vezetők európai látogatásai szintén hozzájárultak a politikai kapcsolatok élénkítéséhez.

A keleti partnerségnek a május 7-i prágai csúcstalálkozón történő elindítása tovább erősítette a többoldalú együttműködést. A keleti partnerség fő célja, hogy megteremtse politikai társuláshoz szükséges feltételeket és elősegítse a gazdasági integrációt az EU és az érdekelt partnerországok (Azerbajdzsán, Belarusz, Grúzia, Moldovai Köztársaság, Örményország és Ukrajna) között. Az elmúlt évben a keleti partnerség többoldalú dimenziója felmérésének terén aktív munka folyt: 4 tematikus fórum 2 tárgyalási fordulóját hívták össze és elfogadták a fórumok munkaprogramját, különböző munkabizottságokat hoztak létre és kiemelt kezdeményezéseket indítottak el. A keleti partnerség civil társadalmi fórumának első ülésére novemberben került sor, ezt decemberben a keleti partnerség miniszteri találkozója követte.

²⁵ Az Európai Parlament 2009. február 19-én állásfoglalást fogadott el az európai szomszédságpolitikai eszköz felülvizsgálatáról (2008/2236(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0078).

A keleti partnerséget a differenciálás és a feltételeesség elve szabályozza. Az EU és az érintett partnerországok közötti regionális kezdeményezésekkel – különösen a fekete-tengeri szinergiával – biztosítani fogják a kiegészítő jelleget.

Az Unió a Mediterrán Térségért²⁶ (UMT) elnevezésű kezdeményezés 2008. júliusi elindítását övező lelkesedést 2009-ben sajnos nem követték tettek. A gázai konfliktus miatt az UMT tevékenységeit 2009 jelentős részére fel kellett függeszteni. Az ülések a nyár folyamán fokozatosan újraindultak, a nők társadalmi szerepével, a gazdasági és pénzügyekkel, a fenntartható fejlődéssel, valamint a kereskedelemmel foglalkozó miniszteri ülésekre pedig az év második felében került sor. Mindazonáltal két miniszteri ülést (külügyek és környezetvédelem) el kellett halasztani, és az év folyamán nem került sor a Barcelonában létrehozandó titkárság alapszabályának elfogadására. Végül 2010 márciusában elfogadták a Titkárság alapszabályait. 2010 januárjában a jordániai Ahmad Massadehet nevezték ki az UMT közös titkárságának főtítkárává.

3. A szomszédos válságok és elhúzódó konfliktusok kezelése

A dél-kaukázusi megoldatlan konfliktusok – Abházia, Dél-Oszétia és Hegyi Karabah – továbbra is a régió stabilizációjának, politikai reformjának és gazdasági fejlődésének alapvető akadályai voltak.

Amíg az említett konfliktusok nem rendeződnek, Grúzia, Örményország és Azerbajdzsán képtelen lesz minden figyelmét a demokráciának, a jó kormányzásnak, a gazdasági reformnak és fejlődésnek, a jogállamiságnak és az emberi jogok tiszteletben tartásának a megszilárdítására fordítani. Grúzia érte el a legnagyobb eredményeket a korrupció csökkentésében és a jogállamiság előmozdításában, de mindhárom ország még mindig nehézségekkel küzd az élénk, többpárti demokrácia felé történő átmenet terén. Míg bizonyos területeken különböző mértékű előrelépés történt, a pluralizmus és a tömegtájékoztatás szabadságának nem megfelelő foka, az általánosságban gyenge jogállamiság és a politikai párbeszéd hiánya továbbra is aggodalomra ad okot.

A grúziai helyzet a 2008. augusztusi háború óta stabilabbá vált, ugyanakkor továbbra is törekeny és kiszámíthatatlan. A konfliktus rendezésére irányuló erőfeszítéseket nagyban megnehezítette, hogy Oroszország továbbra sem tartja magát a 2008. augusztus 12-i és szeptember 8-i megállapodásokhoz.

A 2008. augusztusi tűzszüneti megállapodás óta az EU fontos biztonsági szereplő a régióban, amit jól jelez, hogy elindította az EU grúziai megfigyelő KBVP-misszióját (EUMM Georgia)^{27,28}, a grúziai válság ügyével megbízott EUKK-t nevezett ki²⁹, aktív szerepet játszott a felek között az EU társelnökletével Genfben zajló megbeszélések megindításában és továbbvitelében³⁰, valamint a válságot követően jelentősebb segítségnyújtási csomagot fogadott el³¹. Az EU azt az elképzelést is támogatta, hogy a grúziai konfliktussal kapcsolatban nemzetközi vizsgálatot indítsanak³².

²⁶ Az Európai Parlament 2009. február 19-én állásfoglalást fogadott el az Európai Unió és a földközi-tengeri térség országai közötti kapcsolatokról (2008/2231(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0077).

²⁷ A Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió grúziai megfigyelő missziójának megbízatását további 12 hónappal, 2010. szeptember 14-ig meghosszabbítja. Vö.: az EUMM Georgia-ról szóló, 2009. július 27-i tanácsi következtetések (12354/09) és a 2009. július 27-i 2009/572/KKBP együttes fellépés (HL L 197., 2009.7.29., 110.o.)

²⁸ Az Európai Parlament hivatalos küldöttsége február 24–27-én látogatást tett az EUMM Georgia művelet helyszínén.

²⁹ Vö.: a 2009. február 16-i 2009/131/KKBP együttes fellépés (HL L 46., 2009.2.17., 47. o.) és a 2009. július 27-i 2009/571/KKBP együttes fellépés (HL L 197., 2009.7.29., 109. o.).

³⁰ A genfi megbeszélések első fordulóját 2008. október 15-én rendezték, és eddig kilenc fordulóra került sor. A kilencedik találkozót 2010. január 28-án rendezték meg.

³¹ A háborút követő nagyobb segítségnyújtási program elindítására a Grúziáért rendezett adományozói konferencia (2008. október 22.) után került sor.

³² Vö.: a Tanács 2008. szeptember 15-i következtetései (13030/08), a Tanács 2008. december 2-i 2008/901/KKBP határozata (HL L 323., 2008.12.3., 66. o.), valamint a Tanács 2009. július 27-i 2009/570/KKBP határozata (HL L 197., 2009.7.29., 108. o.).

Annak ellenére, hogy az EU határozottan támogatta az EBESZ-misszió – korábban dél-oszétiai megfigyelő szerepet is magában foglaló – grúziai jelenlétének fenntartását, valamint az ENSZ Abháziában működő grúziai megfigyelő missziójának (UNOMIG) folytatását, az orosz vétó nyomán mindkét műveletet lezárták, a nemzetközi biztonsági struktúra elemeit pedig kivonták Grúziából. Ezáltal az EUMM maradt a nemzetközi jelenlét egyetlen képviselője, amely jelentős mértékben hozzájárul a helyszíni biztonsághoz és a helyzet normalizálásához. A Tanács egy évvel, azaz 2010. szeptember 14-ig meghosszabbította a misszió megbízatását.

A szakadár régiókkal szembeni uniós kötelezettségvállalás két pilléren alapul: ezen entitások el nem ismerése, ugyanakkor számos területen – így például az igazgatási határok mentén történő bizalomépítés, az emberek közötti kapcsolatok és a gazdasági újjáépítés területén – az együttműködés keresése.

A genfi folyamat továbbra is igen összetett. A feszült politikai környezetben a genfi megbeszélések pusztán folytatása is jelentős eredménynek számított, mivel ez volt az egyetlen olyan fórum, amelyen a konfliktusban részt vevő valamennyi fél képviseltette magát és felszólalt. Több mint egy évi működés és a genfi megbeszélések kilenc fordulója után még mindig igen korlátozottak a kézzel fogható eredmények. Hegyi Karabah tekintetében az EU továbbra is támogatta az EBESZ minszki csoportjában folyó tárgyalásokat. Az EU világossá tette azon álláspontját, mely szerint nem kíván semmilyen formális vagy informális kapcsolatot létesíteni a Törökország és Örményország közötti helyzet normalizálása és Hegyi Karabah között. Az EU a Törökország és Örményország közötti helyzet normalizálásának kezdete óta támogatta Svájc közvetítő munkáját. Bár nem tagja az EBESZ minszki csoportjának, az EU továbbra is politikai támogatást nyújtott a konfliktus rendezéséhez, és tájékoztatta az érintett feleket, hogy az EU egy helyszíni tevékenységek keretében megvalósuló rendezési folyamat támogatása érdekében készen áll kötelezettségvállalásának növelésére. Az elmúlt év folyamán a hegyi karabahi békefolyamat új szakaszába érkezett, miután az örmény és az azerbajdzsáni elnök hat találkozója mellett megerősítették a tárgyalásokat, ugyanakkor a béke kilátásai 2009 végén még mindig homályosak voltak.

A Moldovai Köztársaságban a választásokat követően lezajló események azt bizonyítják, hogy a Moldovai Köztársasággal fennálló kapcsolatok erősítése mellett intenzívebbé kell tenni az emberi jogokról és a demokráciáról folyó párbeszédet is.

Az EU reagált a politikai válságra is, különösen úgy, hogy az EUKK intenzívebb kapcsolatokat alakított ki az érintettekkel, valamint érdemi választási szakértelmet nyújtott annak érdekében, hogy kedvező környezetet lehessen kialakítani a 2009. júliusi parlamenti választások megismétléséhez.

Az EU moldovai köztársasági és ukrain határőrizeti segítségnyújtó missziója (EUBAM) folytatta a moldovai és ukrán vámhatóságok és határőrségek szakmai kapacitásának növeléséhez, valamint a hatóságközi együttműködéshez nyújtott hozzájárulást. A konstruktív kétoldalú megbeszélések követően, 2009 decemberében jelentős eredmények születtek a moldovai–ukrán államhatár középső (Dnyeszteren túli) szakaszának kijelölésében. Az Európai Bizottság, Ukrajna és Moldovai Köztársaság között létrejött megállapodás értelmében az EUBAM misszió megbízatását 2009 novemberéig meghosszabbították.

A Dnyeszteren túli régió kérdése kapcsán az EU az „5+2” tárgyalási forma bevezetése, az EUKK révén megvalósuló múlt évi helyszíni jelenléte, valamint két nagyszabású bizalomépítési projektsomag formájában növelte kötelezettségvállalását. Az EU az év végén a konfliktusban részt vevő két fél kérésére úgy döntött, segít megoldást találni a Dnyeszteren túli régió keresztlégi vasúti forgalom helyreállítását akadályozó, még lezáratlan kérdésekre.

Belarusz³³ vonatkozásában a Tanács 2009 márciusában visszatért a vízumtilalmi lista 2008 októberében – az utolsó, nemzetközileg elismert politikai foglyok szabadon bocsátását követően – jóváhagyott felfüggesztésének kérdésére. Bár nyugtázta, hogy Belarusz tett néhány pozitív lépést, arra a következtetésre jutott, hogy a körülmények nem teszik lehetővé a vízumtilalom feloldását, így azt további egy évvel meghosszabbították. Mindazonáltal ösztönzőképpen a tilalom felfüggesztését is meghosszabbították 2009 decemberéig. Belarusz felkérést kapott a keleti partnerségbe való bekapcsolódásra, és aktív résztvevőnek bizonyult. A Belarusz és az EU közötti emberi jogi párbeszéd első fordulójára 2009-ben került sor. Azonban március óta gyakorlatilag nem történt előrehaladás a demokratizálódás területén³⁴.

Ugyanakkor történt néhány visszalépés, ideértve néhány politikai indíttatásának tűnő büntetőügyet, valamint a demonstrációkkal szembeni fellépést.

Mindazonáltal mérsékelt ellenzéki vezetők és emberi jogi aktivisták a hangulat javulásáról számoltak be³⁵, és arra ösztönözték az EU-t, hogy tartsa magát a párbeszéd politikájához. A Tanács ennek figyelembevételével 2009 novemberében ismét visszatért a Belarusszal szembeni politika kérdésére, és további egy évvel (2010 decemberéig) meghosszabbította a vízumtilalmat, de ezzel párhuzamosan ugyanennyi idővel meghosszabbította annak felfüggesztését is. A Bizottság felkérést kapott, hogy kezdje meg a – kedvező körülmények fennállása esetén elfogadandó – vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodásra irányuló tárgyalási irányelvekkel kapcsolatos előkészítő munkát.

³³ Az Európai Parlament 2009. január 15-én az EU Belarusszal kapcsolatos stratégiájáról szóló állásfoglalást fogadott el (P6_TA-PROV(2009)0027).

Az Európai Parlament 2009. április 2-án a Belarusszal folytatott párbeszéd félévente esedékes értékeléséről szóló állásfoglalást fogadott el (P6_TA-PROV(2009)0212).

³⁴ Az Európai Parlament 2009. december 17-én Belarusról szóló állásfoglalást fogadott el (P7_TA-PROV(2009)0117).

³⁵ A hatóságok óvatos lépéseket tettek a liberalizáció irányába, ideértve néhány független napilapnak a hivatalos médiahálózatokon keresztüli terjesztését, valamint Alexander Milinkevich ellenzéki vezető „Szabadságért” elnevezésű mozgalmának bejegyzését.

D. HOZZÁJÁRULÁS EGY HATÉKONYABB TÖBBOLDALÚ VILÁGREND MEGTEREMTÉSÉHEZ

1. Többoldalú keretekben folytatott tevékenység

A globális kihívások globális megoldásokat igényelnek. Egy hatékonyabb többoldalú világrend – ahogyan az európai biztonsági stratégiában nevezik – kialakítása tehát az EU egyik elsődleges biztonsági célkitűzése. Az Egyesült Nemzetekkel, a NATO-val, az EBESZ-szel és az Európa Tanáccsal folytatott szoros együttműködés, valamint más nemzetközi koordinációs mechanizmusokban való részvétel e cél elérésének legmegfelelőbb módja.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete

Az ENSZ a nemzetközi mandátumának és legitimitásának köszönhetően a globális megoldások feltárásának természetes fóruma. Az ENSZ szerepének megerősítése továbbra is az EU külügyi tevékenységének kulcsfontosságú eleme. Az ENSZ keretrendszere alapvető szerepet játszik olyan területeken, mint a békefenntartás, az emberi jogok és a fejlesztés. Az ENSZ 64. Közgyűlésére³⁶ kidolgozott uniós prioritások különös hangsúlyt fektetnek a globális gazdasági és pénzügyi válság kezelésére, az éghajlatváltozás negatív hatásaira, valamint az energia- és élelmiszerbiztonság szavatolásának szükségességére. Az EU továbbá sok országban összpontosított az emberi jogi helyzetre, többek között az ENSZ 64. Közgyűlésének a burmai (mianmari) és a KNDK-beli emberi jogi helyzetről szóló határozatai révén, számos nyilatkozattal, továbbá az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának keretében az ENSZ különleges előadóival folytatott kölcsönös párbeszédeken keresztül.

2009 során az EU és az ENSZ számára kiemelt prioritás maradt a védelmi felelősség (R2P) elvének érvényesítése. Az EU és tagállamai intenzív és célzott tájékoztatási erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy meggyőzzék a szélesebb ENSZ-tagságot a fenti elv érvényesítését szolgáló konkrét lépések szükségességéről. Nem utolsósorban az EU elkötelezettségének köszönhetően a Közgyűlés júliusi ülésén az R2P-ről tartott vita során nagyfokú egyetértés volt az elvről. Az ENSZ Közgyűlésének idevágó határozata kimondja, hogy a Közgyűlés „*folytatni fogja a védelmi felelősség vizsgálatát*”.

A vita és a határozat hozzájárult az elv értelmezésének tisztázásához, és állandó helyet biztosítottak neki az ENSZ napirendjén. Az EU megkezdte annak átgondolását is, hogy hogyan lehetne az R2P-t az EU szakpolitikáiba beépíteni.

Az EU a válságkezelés területén folytatta az ENSZ-szel kialakított szoros együttműködést. A válságkezelés területén megvalósuló együttműködésről szóló 2007-es együttes nyilatkozat végrehajtása egyértelműen a kapcsolatok intenzívebbé válásához vezetett. Az ENSZ magas beosztású tisztviselői a Politikai és Biztonsági Bizottság üléseinek gyakori vendégei voltak, az EU képviselői – például az EUKK-k – pedig sűrűn találkoztak az ENSZ hasonló szerepet betöltő tisztviselőivel³⁷.

Az EU és az ENSZ 2009 folyamán szorosan együttműködött azokon a műveleti területeken, amelyeken mindkét szervezet jelen van, különösen Koszovóban, Afganisztánban, a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Bissau Guineában, Szomáliában és Grúziában. Szomália kapcsán az EU szorosan összehangolta az ENSZ tevékenységeivel a biztonsághoz és a fejlődéshez való hozzájárulás érdekében kifejtett erőfeszítéseit.

³⁶ A 10809/09 sz. dokumentumban foglaltaknak megfelelően. 2009. március 24-i állásfoglalásában (P6_TA(2009)0150 - 2009/2000(INI)) az Európai Parlament ajánlásokat fogalmazott meg a Tanács számára az Európai Unió prioritásairól az ENSZ Közgyűlés 64. ülészakára vonatkozóan.

³⁷ További információkért lásd a válságkezelés terén megvalósuló ENSZ–EU együttműködésről szóló együttes nyilatkozat végrehajtásáról szóló ajánlások terén elért eredményekről szóló, az itt tárgyalt időszakot felölelő két jelentést (11451/09 és 17541/09).

Csádban és a Közép-afrikai Köztársaságban sikeresen lezárult a műveleti feladatoknak az EUFOR Tchad/RCA-tól a MINURCAT ENSZ-műveletnek való átadása, így az EU tagállamai által felajánlott mintegy 2000 fő az ENSZ-kontingens részévé vált. Az EUFOR Tchad/RCA és a MINURCAT közötti átmenet és az EULEX Kosovo-nak az UNMIK átalakítását követő tervezési szakasza során levont tanulságok értékesek lesznek a válságkezelés terén folytatott EU-ENSZ együttműködés megszilárdításához. Az ENSZ Főtitkára az ENSZ ideiglenes koszovói közigazgatásáról szóló 2009. szeptember 20-i jelentésében megállapította, hogy más szereplők (így az EBESZ és az EULEX) egyre fontosabb – és az UNMIK által játszott szerepet kiegészítő – szerepet töltenek be a Biztonsági Tanács 1244 (1999) sz. határozatának keretében. Az EU folytatta az Emberi Jogi Tanács (EJT) és az ENSZ-közgyűlés harmadik bizottsága hatékonyságának növelésére irányuló munkát. Ahogy korábban is, az EU állásfoglalásokat és kezdeményezéseket dolgozott ki, illetve támogatott annak érdekében, hogy a nemzetközi normákat kiterjessze és megvédelmezze a korlátozásukat vagy enyhítésüket szorgalmazó különböző kísérletektől. Az EU ezért hosszú távú tájékoztatási célú munkát végzett a szkeptikusok meggyőzése és a konszenzusépítés érdekében.

NATO³⁸

2009-ben a bosznia-hercegovinai EUFOR Althea KBVP-művelet tekintetében az EU-NATO együttműködés a „Berlin plusz” rendelkezések összefüggésében továbbra is gördülékenyen és hatékonyan folyt. Folytatódott az EU-NATO képességi csoport keretében zajló információcsere. Ahogy az az előző jelentésben is megállapításra került, az összes uniós tagállam részvétele még inkább megkönnyítené a katonai képességek területéhez kapcsolódó információcserét.

2009 decemberében az EU a NATO-val való együttműködés szellemében véglegesített az EU-NATO kapcsolatok megerősítésére irányuló konkrét javaslatokat, amelyeket a főképviselő továbbított a NATO főtitkárának, és amelyek rámutattak arra, hogy azokban az esetekben, amikor egyazon területen a KBVP és a NATO válságkezelési műveletei/missziói is jelen vannak – például Koszovóban és Afganisztánban –, a helyszíni együttműködés megkönnyítése érdekében erős szabályozásra van szükség.

EBESZ

Az EU 2009 folyamán támogatta az EBESZ-nek különböző regionális kérdések megoldására irányuló tevékenységét, például Koszovó, Dél-Kaukázus és az elhúzódó konfliktusok vonatkozásában. Az EU különleges figyelmet fordított a konfliktusoknak a többek között a nemzeti kisebbségi főbiztos működésén, valamint a telepített EBESZ-missziók bizalom- és demokráciaépítő munkáján keresztüli megelőzésére és rendezésére.

Az EU konstruktívan és jelentős mértékben bekapcsolódott az EBESZ-szel a jövőbeli európai biztonságról folytatott párbeszédbe, ez 2009-ben előkelő helyet foglalt el az EBESZ napirendjén. Az EU nagyon fontos segítséget nyújtott a görög elnökségnek annak biztosításában, hogy az EBESZ legelső informális miniszteri találkozásán elinduljon a korfui folyamat, elismerve ezzel, hogy a folyamat nagy lehetőségeket rejt a részt vevő államok önmaguk és egymás iránti bizalmának helyreállítása szempontjából, és remélve az EBESZ megerősítését és felélénkítését.

Az athéni miniszteri konferencia (2009. december 1–2.) sikeresen zárult le a korfui folyamatról szóló – az uniós célokkal összhangban álló – nyilatkozat és határozat elfogadásával; ezekben szilárd elköteleződés fogalmazódik meg az EBESZ keretében folytatott széles körű biztonsági párbeszéd előbbre vitele iránt, továbbá meghatározásra kerül a kazah elnökség (2010) alatti és az azt követő időszakra vonatkozó további lépéseket illető érdemi program.

Az EU továbbra is támogatta az EBESZ azon erőfeszítéseit, hogy mindhárom – politikai-katonai, gazdasági-környezetvédelmi és emberi – dimenzióján keresztül növelje a biztonságot. Továbbfejlesztették az EBESZ-szel a határigazgatás, a biztonsági és a kábítószer-ellenőrzés területén folyó együttműködést.

³⁸ Az Európai Parlament 2009. február 19-én a NATO-nak az Európai Unió biztonsági szerkezetében játszott szerepéről szóló állásfoglalást fogadott el (2008/2197(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0076).

A gazdasági és környezetvédelmi dimenzióban az EU tevékenyen bekapcsolódott a tárgyalásokba, amelyek során az EBESZ megbízást kapott, hogy felmérje az energiabiztonsági párbeszédben játszott szerepe fokozásának lehetőségeit.

Az emberi dimenziót illetően az Unió továbbra is hangsúlyozta annak fontosságát, hogy megőrizték az EBESZ-intézmények, különösen a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (ODIHR) függetlenségét. Az Unió következetesen felemelte a szavát az EBESZ-régióban a média szabadságával kapcsolatosan tapasztalt negatív fejlemények ellen, és sürgette az ezekkel szembeni intézkedéseket, valamint az újságírókkal és emberijog-védőkkel szemben elkövetett támadásokra való reagálást.

Európa Tanács

Az EU továbbra is együttműködött az Európa Tanáccsal (ET) a két szervezet között érvényben lévő egyetértési megállapodással összhangban, különösen az európai szomszédságpolitika és a Nyugat-Balkán vonatkozásában. Az EU–ET közös programok és az Európa Tanács EU által támogatott tevékenységei közé tartozott a demokráciával és emberi jogokkal kapcsolatos együttműködés, beleértve a választási támogatást és a médiaügyet. Az EU továbbá a Velencei Bizottsággal is megfelelően együttműködött az alkotmányos és jogalkotási kérdések vonatkozásában. Az EU teljes mértékben támogatta az Emberi Jogok Európai Bírósága hatékonyságának fokozására irányuló erőfeszítéseket.

A Lisszaboni Szerződés hatálybalépése lehetővé tette, hogy megkezdődjenek az Európai Uniónak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez történő csatlakozását célzó előkészületek³⁹.

2. A regionális kötelezettségvállalás megerősítése

Az európai biztonsági stratégia végrehajtásáról szóló 2008. évi jelentés kiemelte, hogy „a konfliktusok tartós rendezésének célja össze kell, hogy kovácsolja a béke fenntartásában közös érdekekkel bíró valamennyi regionális szereplőt.” A regionális szervezeteknek, akár csak a regionális hatalmaknak jelentős szerepet kell játszaniuk e tekintetben. Attól függően, hogy intézkedéseket hoznak-e vagy ezt elmulasztják, lehetnek a béke és stabilitás tényezői vagy feszültséget és zavargásokat kelthetnek. Az EU ezért különös jelentőséget tulajdonít annak, hogy a regionális szervezeteken keresztül és a régió belüli és régiók közötti együttműködés elősegítése révén ösztönözze a felelős regionális kötelezettségvállalás kultúrájának fejlődését.

Regionális szervezetek és regionális együttműködés

A Nyugat-Balkánon a délkelet-európai együttműködési folyamat (SEECF) égisze alatt működő Regionális Együttműködési Tanács (RCC), valamint szarajevói titkársága és brüsszeli összekötő hivatala tovább erősítette a régióban számos kulcsfontosságú kérdésre vonatkozóan folytatott együttműködést. Az RCC titkársága 2009-ben egyebek mellett elindította a regionális kutatási stratégia kidolgozására irányuló folyamatot, fokozta a régióban a társadalmi párbeszédet, és megkezdte a tűzoltóközpontok hálózatának létrehozására irányuló munkát. A titkárság ezen túlmenően részt vesz az IPA több kedvezményezettre irányuló programjai keretében létrehozott munkacsoportokban, amelyekben a regionális projektek számára határoznak meg prioritásokat.

Az RCC 2009. júniusi éves ülésén sürgette, hogy kapjon nagyobb hangsúlyt a nyugat-balkáni országok közötti lezáratlan kérdések rendezése.

A Tanács hangsúlyozta az általános befogadás és a helyi felelősségvállalás elvének jelentőségét, és emlékeztetett arra, hogy a regionális együttműködéssel (így a kereskedelemmel) kapcsolatos konstruktív szemlélet továbbra is elengedhetetlen annak biztosításához, hogy a régió egésze – többek között Koszovó és Szerbia – részt vegyen minden releváns fórumon.

³⁹ Az Európai Parlament 2009. december 16-án állásfoglalást fogadott el: „Az egyes személyekkel és szervezetekkel szemben meghatározott korlátozó intézkedések a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése után” (P7_TA-PROV(2009)0111).

Az EU Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiája végrehajtásának folytatása lehetővé tette az EU és a közép-ázsiai országok közötti együttműködés fokozását, ideértve a politikai párbeszédet és a technikai együttműködést is. 2009 folyamán Dushanbe otthont adott egy regionális és öt kétoldalú miniszteri trojka találkozóknak, Brüsszelben pedig szeptemberben egy biztonsági kérdésekről szóló EU–Közép-Ázsia miniszteri találkozó került megrendezésre, amely az olyan mindkét felet érintő veszélyekre és kihívásokra összpontosított, mint a terrorizmus, az ember- és kábítószer-kereskedelem, a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelem és az energiabiztonság. Ezen túlmenően más magas szintű politikai kapcsolatok elmélyítésére is sor került. A közép-ázsiai EUKK számos alkalommal felvette a kapcsolatot a régió országaival, valamint a régió helyzete tekintetében harmadik országokkal is.

Az EU 2009-ben nagy aggodalommal tekintett az afrikai kontinens stabilitásának kérdésére. Az Afrikai Unió (AU) és az afrikai regionális szervezetek maradtak továbbra is a fő partnerek, különösen az EU–Afrika stratégiai partnerség és az ahhoz kapcsolódó, a 2008-10-as időszakra szóló cselekvési terv összefüggésében, amelynek féldős értékelése 2009 októberében fejeződött be. A gazdasági és pénzügyi világválság következményeivel kapcsolatos, valamint az Koppenhágai Éghajlat-változási Konferencia előkészítésében tett közös erőfeszítésekben való együttműködés prioritássá vált.

A két fél a miniszteri párbeszéd keretében rendezett találkozókra csakúgy, mint az EU Politikai és Biztonsági Bizottsága (PBB) és az AU Béke- és Biztonsági Tanácsa közötti találkozóknak (2009. október) elmélyítette az alkotmányellenes afrikai kormányváltásokra adandó válasza összehangolását, különösen Mauritánia, Guinea és Madagaszkár vonatkozásában. Az AU, az ENSZ, az EU és az érintett regionális szervezetek – az ECOWAS és a SADC – közötti koordináció javult.

Az AU mellé akkreditált addisz-abebai EU-képviselő és a kettős tisztséget betöltő EUKK/küldöttségvezető közreműködött az Afrikával kapcsolatos uniós menetrend további végrehajtásában. További eredmények születtek az AU szomáliai AMISOM műveletének uniós támogatása tekintetében politikai és pénzügyi téren egyaránt. A szomáliai átmeneti szövetségi kormány támogatására összehívott AU–ENSZ–EU adományozói konferencia megrendezésére Brüsszelben került sor.

Az AU fokozta Szudán belső helyzetének stabilizálását célzó erőfeszítéseit többek között a Mbeki elnök által vezetett testületnek a dárfúri és szudáni békéről, igazságszolgáltatásról és megbékélésről szóló jelentése jóváhagyásával.

Ebben az összefüggésben az EU és az AU részvételével tartott politikai szintű találkozókra az Afrikai Unió megfogalmazta, hogy szükségesnek tartja az ENSZ BT határozatának az NBB Római Statútumának 16. cikkével összhangban történő meghozatalát a vád alá helyezett Omar Hassan Ahmad al-Bashir elnök elleni büntetőeljárás ideiglenes felfüggesztésével kapcsolatosan. Az AU továbbá számos alkalommal felvetette az egyetemes joghatóságnak az egyes tagállamok általi gyakorlása kérdését. Független afrikai és európai jogi szakértők jelentése segített a kérdés tisztázásában.

Az EU–Afrika közös stratégia maradt 2009-ben is az a legfontosabb transzkontinentális politikai keret, amely a nemzetközi területen folyó jobb koordinálás segítségével mindkét fél számára lehetővé teszi a politikai és technikai együttműködésük elmélyítését, a közös veszélyek és a globális kihívások közös kezelését, valamint az új lehetőségek megragadását. Az EU és az AU együttműködik a közös stratégia mind a nyolc tematikus partnerségének megvalósításában, valamint az olyan alapvetően fontos területeken elérendő eredmények tekintetében, mint a béke és a biztonság, a demokratikus kormányzás és az emberi jogok, a kereskedelem és a regionális integráció, a millenniumi fejlesztési célok, az energiaügy, az éghajlatváltozás, a migráció/mobilitás/foglalkoztatás, a tudomány/ikt és az űrkutatás.

A békevel és biztonsággal kapcsolatos stratégia tekintetében a béke és a biztonság afrikai struktúrája (APSA) működésének támogatása megfelelő mértékben fokozódott, annak ellenére, hogy az afrikai partnerek képességekre és integrációra vonatkozó eltérő ütemtervei bizonyos késedelmeket okoztak. Az afrikai készenléti haderő képzési programját, az Amani Africa programot 2010 végére kell befejezni. Levonásra kerültek az első következtetések a béketámogató műveletek területén működő afrikai kiképző központokról szóló közös AU–EU tanulmányból, a végleges következtetések pedig 2010-re várhatóak. Az AU válságközpontja és a Közös Helyzetelemző Központ (EU SITCEN) közötti együttműködést is továbbfejlesztették. Meg kell találni az APSA különböző moduljainak előnyösebb kapcsolódási lehetőségeit.

Az afrikai vezetésű békefenntartó műveletek fenntartható finanszírozásával a Prodi-panel foglalkozott. Fontos maradt annak a kérdésnek a megoldása, hogy miként lehet a szükséges felszerelést biztosítani, különösen az olyan uniós finanszírozási eszközökkel kapcsolatos jogosultsági kritériumok tekintetében, mint az afrikai békefenntartási mechanizmus. Az Egyesült Nemzetek Szervezetén belül tovább folytak a tárgyhoz kapcsolódó megbeszélések.

Az EU 2009-ben az Afrikai Unióval folyó emberi jogi párbeszéd keretében két találkozót rendezett, és a folyamatot előrevívó civil társadalmi szemináriumot szervezett (2009. április). A párbeszédok az EU és az AU közötti emberi jogi kérdések területén folyó együttműködésre – így pl. normák meghatározására és a regionális emberi jogi eszközökre – összpontosítottak, de emellett az aggodalomra okot adó emberi jogi helyzetek megvitatására szolgáló fórumként is működtek.

Az EU folytatta az ASEAN országaival a miniszteri szintű politikai párbeszédet (Phnom Penh, 2009. május 27–28.), amelyben újlag hangsúlyt kapott az EU–ASEAN együttműködés és kapcsolatos stratégiai jelentősége. A miniszteri találkozó alkalmával politikai nyilatkozatokra is sort került, amelyek keretében az ASEAN hivatalosan elfogadta az EU-nak az ASEAN Barátsági és Együttműködési Szerződéshez való csatlakozásra irányuló kérelmét, és ígéretet tett a csatlakozási eljárás felgyorsítására. Az EU ezen túlmenően aláírta Indonéziával a legelső partnerségi és együttműködési megállapodást. Az EU emellett jelentős mértékben elősegítette a más ASEAN-országokkal – különösen Vietnámmal, a Fülöp-szigetekkel és Thaifölddel – folytatott partnerségi és együttműködési megállapodásra irányuló tárgyalásokat. Az EU megerősítette, hogy a stratégiai célkitűzés a régióközi szabadkereskedelmi megállapodások megkötése marad, mindemellett úgy határozott, hogy az érintett ASEAN-országokkal kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodások megkötésére törekszik, és megállapodott arról, hogy tárgyalásokat kezd – az ASEAN-országok közül elsőként – Szingapúrral.

Az ASEM külügyminisztereinek Ha Noiban (2009. május 25–26-án) tartott találkozásán az európai és az ázsiai partnereknek lehetőségük nyílt arra, hogy közös témájú és érdekű kérdések széles köréről – így pl. Oroszország és Ausztrália ASEM-hez való csatlakozásáról – őszinte párbeszédet folytassanak. A miniszterek örömmel vették Ausztrália és Oroszország felvételi kérelmét, és magas rangú tisztviselőket bíztak meg azon módzatok kidolgozásával, amelyek segítségével mindkét ország hivatalosan részt vehet az ASEM 2010. évi 8. csúcstalálkozásán. Fontos eredménynek könyvelhető el az a valamennyi miniszter által tett együttes nyilatkozat, amely elítélte a KNDK-ban május 25-én végrehajtott föld alatti kísérleti atomrobbantást. Továbbá a külügyminiszteri találkozó a 8. ASEM-csúcstalálkozó (Brüsszel, 2010. október 4–5.) előkészítése kiindulópontjának bizonyult.

Az Öböl-menti Együttműködési Tanáccsal (ÖET) megkötendő szabadkereskedelmi megállapodás megkötéséhez kapcsolódó nehézségek továbbra is tapasztalhatóak voltak. Az ÖET-től érkező politikai üzenet továbbra sem volt egyértelmű, ezzel szemben az EU számos alkalommal kifejezte, hogy a megállapodás megkötésére szilárdan készen áll.

A Latin-Amerikával fennálló politikai kapcsolatok 2009 folyamán tovább erősödtek. A Bizottság szeptemberben Latin-Amerikáról szóló közleményt fogadott el, amely politikai keretet hoz létre az EU és a régió közötti kapcsolatok működéséhez.

Az ötödik EU– Riói Csoport csúcstalálkozó (Prága, 2009. május 13.) előrelépés volt a biregionális stratégiai partnerség megszilárdítása tekintetében. A csúcstalálkozó elsősorban az alábbi két fő témára összpontosított: „Megújuló energiaforrások: az energiabiztonság és az éghajlatváltozás fenntartható megközelítése” és „A világgazdaság pénzügyi stabilitásának és növekedésének helyreállítása”⁴⁰.

Az EU és Közép-Amerika és egyes andok országok (Kolumbia/Peru) közötti tárgyalások 2009 folyamán újabb eredményeket hoztak. Az EU és Közép-Amerika közötti társulási megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások jól haladtak egészen a 2009. júniusi hondurasi államcsíny miatti felfüggesztésükig. E tárgyalásokat 2009 végéig újratekítették. A többoldalú kereskedelmi megállapodás (Kolumbiával és Peruval való) megkötésére irányuló tárgyalások 2009 végén végükhöz közeledtek, és 2010. március 1-jén megkötötték a megállapodást. Az EU–Mercosur társulási megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások tekintetében a legfontosabb latin-amerikai vezetők 2009 végén megerősítették a (2004. óta felfüggesztés alatt álló) tárgyalások újrafelvételére irányuló szándékukat.

⁴⁰ (9881/09).

E. A DEMOKRÁCIA, AZ EMBERI JOGOK ÉS A JOGÁLLAMISÁG ELŐMOZDÍTÁSA⁴¹⁴²⁴³⁴⁴

A KKBP célkitűzései között előkelő helyet foglal el a demokrácia⁴⁵ és a jogállamiság megszilárdítása, valamint az emberi jogok tisztelete⁴⁶. 2009 novemberében az EU külügyi és fejlesztési miniszterei elfogadták a demokráciának az EU külkapcsolatai keretében való támogatásáról szóló tanácsi következtetéseket⁴⁷. A következtetésekből megfogalmazott cél az, hogy keret jöjjön létre a meglévő eszközöknek különösen a fejlesztéspolitika és a külpolitika terén való koherensebb és hatékonyabb kiaknázására. A következtetésekből az uniós megközelítés alapjául szolgáló legfontosabb értékeket és elveket összesítő cselekvési ütemterv kerül meghatározásra. A következtetésekből továbbá szerepelnek a következők: a Tanács elismeri, hogy a demokráciát nem lehet kényszerrel, kívülről megvalósítani; az országspecifikus megközelítés; a harmadik országok felelősségvállalását biztosító valós partnerség és párbeszéd, nem pedig új feltételrendszer bevezetése az uniós fejlesztési támogatás tekintetében. Ezenfelül 2009 novemberében a Tanács megerősítette az Európai Unió határozott elkötelezettségét a vallás és a meggyőződés szabadságának előmozdítása és védelme iránt⁴⁸. E következtetésekkal az érintett tanácsi szervek felkérést kaptak, hogy vizsgálják meg a meglévő uniós kezdeményezéseket, és dolgozzanak ki javaslatokat a vallás és a meggyőződés szabadságának a kétoldalú kapcsolatokban, illetve a többoldalú kontextusban való előmozdítása érdekében.

-
- ⁴¹ Az Európai Parlament 2009. május 7-én az emberi jogok helyzete a világban című 2008-as éves jelentésről és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikájáról (2008/2336(INI)) szóló állásfoglalást fogadott el.
- ⁴² Az Európai Parlament 2009. január 14-én elfogadta állásfoglalását az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának fejlődéséről, beleértve az EU szerepét (2008/2201(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0021).
- ⁴³ A demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság megsértésével kapcsolatos esetekre vonatkozó sürgősségi eljárása (122. szabály) értelmében az Európai Parlament az alábbi helyzetekről szóló állásfoglalásokat fogadta el:
- Irán: Sirin Ebadi ügye, 2009. január 15. (P6_TA-PROV(2009)0029)
 - a Guineában elkövetett államcsíny, 2009. január 15. (P6_TA-PROV(2009)0030)
 - a kenyai sajtószabadság, 2009. január 15. (P6_TA-PROV(2009)0031)
 - Sri Lanka, 2009. február 5. (P6_TA-PROV(2009)0054)
 - a Thaiföldre menekült burmaiak helyzete, 2009. február 5. (P6_TA-PROV(2009)0055)
 - Cesare Battisti Brazíliából való kiadatásának visszautasítása, 2009. február 5. (P6_TA-PROV(2009)0056)
 - Bissau-Guinea, 2009. március 12. (P6_TA-PROV(2009)0143)
 - a nem kormányzati szervezetek kiutasításáról Dárfúrból, 2009. március 12. (P6_TA-PROV(2009)0145)
 - a Fülöp-szigetek, 2009. március 12. (P6_TA-PROV(2009)0144)
 - a Sierra Leone-i különleges bíróság támogatásáról, 2009. április 24. (P6_TA-PROV(2009)0310)
 - az ashrafi táborban tartózkodó személyek humanitárius helyzetéről, 2009. április 24. (P6_TA-PROV(2009)0311)
 - a nők jogai Afganisztánban, 2009. április 24. (P6_TA-PROV(2009)0309)
 - Irán: Roxana Saberi ügye, 2009. május 7. (P6_TA-PROV(2009)0391)
 - Madagaszkár, 2009. május 7. (P6_TA-PROV(2009)0392)
 - Manuel Rosales ügye Venezuelában, 2009. május 7. (P6_TA-PROV(2009)0093)
 - Kazahsztán: - Jevgenyij Zsovtyisz ügye, 2009. szeptember 17. (P6_TA-PROV(2009)00223)
 - Szíria: - Muhannad Al Hassani ügye, 2009. szeptember 17. (P6_TA-PROV(2009)0024)
 - az emberi jogi aktivisták ellen Oroszországban elkövetett gyilkosságok, 2009. szeptember 17. (P7_TA-PROV(2009)0022)
 - a guineai helyzet, 2009. október 22. (P7_TA-PROV(2009)0059)
 - Irán, 2009. október 22. (P7_TA-PROV(2009)0060)
 - Srí Lanka, 2009. október 22. (P7_TA-PROV(2009)0061)
 - Nicaragua, 2009. november 26. (P7_TA-PROV(2009)0103)
 - A laoszi és a vietnami helyzet, 2009. november 26. (P7_TA-PROV(2009)0104)
 - Kína: Kisebbségi jogok és a halálbüntetés alkalmazása, 2009. november 26. (P7_TA-PROV(2009)0105)
 - Erőszak a Kongói Demokratikus Köztársaságban, 2009. december 17. (P7_TA-PROV(2009)0118)
 - Uganda: A homoszexualitás ellen irányuló ugandai törvénytervezet, 2009. december 17. (P7_TA-PROV(2009)0119)
 - Azerbajdzsán: A véleménynyilvánítás szabadsága, 2009. december 17. (P7_TA-PROV(2009)0120)
- ⁴⁴ Emberi jogok és demokrácia a világban – Jelentés az EU 2008 júliusa és 2009 decembere közötti tevékenységéről.
- ⁴⁵ Az Európai Parlament 2009. október 22-én az EU külkapcsolataiban történő demokráciaépítésről szóló állásfoglalást fogadott el (P6_TA-PROV(2009)0056).
- ⁴⁶ A Tanács következtetései a harmadik országokbeli emberi jogi és demokratizálódási helyzetről, 2009. december 8.
- ⁴⁷ A Tanács következtetései a demokráciának az EU külkapcsolatai keretében való támogatásáról – a nagyobb koherencia és hatékonyság felé (16081/09).
- ⁴⁸ A Tanács következtetései a vallás és a meggyőződés szabadságáról, 2009. november.

A vallás és a meggyőződés szabadsága szervesen kapcsolódik más alapvető szabadságokhoz, így a véleménynyilvánítás szabadságához is. Az egyes fórumokon (így az Emberi Jogi Tanácsban) folytatott megbeszéléseken az EU hangsúlyozta, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik lényegi alapja, mivel egyéni önmegvalósítást és pluralista, toleráns társadalmat biztosít, hozzáférést nyújtva az elgondolások és filozófiák sokaságához. Az EU hangot adott azon meggyőződésének, hogy az államoknak biztosítaniuk kell, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához való jog bármely korlátozására csak a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 19. cikke (3) bekezdésében és 20. cikkében megfogalmazott indokok alapján van mód.

1. Az emberi jogok és a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítésének elve⁴⁹

2009-ban számos KKBP-tevékenységet az emberi jogok védelme és előmozdítása vezérelt: több új emberi jogi konzultációt és párbeszédet indítottak, az EU harmadik országokkal fenntartott kapcsolatainak különböző kereteiben az emberi jogi kérdéseknek továbbra is állandó helyet biztosítottak, új iránymutatásokat fogadtak el⁵⁰ és a KBVP összefüggésében konkrét lépéseket tettek az emberi jogok és a nemek közötti egyenlőség előmozdítására. A 2009. decemberi tanácsi következtetések kiemelték, hogy további gyakorlati intézkedések szükségesek a KBVP emberi jogi és nemi dimenziójának megerősítéséhez. A nemek kérdésével foglalkozó tanácsadók és kapcsolattartók első találkozásának (Brüsszel, 2010. november 9–10.) megszervezése ebbe az irányba mutató üdvözlendő lépés.

2. Emberi jogok és a KKBP

Az EU 2009 folyamán a nők jogaira vonatkozó politikájának végrehajtását középpontba helyezte, „Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló, 1325. és 1820. sz. határozatának EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés” és „Az Európai Unió iránymutatásai a nők elleni erőszakról, valamint a nőkkel szembeni megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelemről” c. dokumentumoknak megfelelően (a Tanács mindkettőt 2008. december 8-án fogadta el).

Az EU az ENSZ BT 1325. sz. határozatának és a Biztonsági Tanács többi, a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló határozatának előmozdítását célzó tájékoztató tevékenységet is végzett. Az 1325. számú határozatot felvette az Egyesült Államokkal és Kanadával folytatott emberi jogi konzultációk napirendjébe, az Afrikai Unióval folytatott együttműködés fő témájának pedig a nők, a béke és a biztonság kérdését választotta. Az ENSZ BT 1325. sz. határozatával kapcsolatosan az Unió két eseményt szervezett New Yorkban: februárban egy kerekasztal-beszélgetést az EU, az AU, az ENSZ és a nem kormányzati szervezetek érdekelt feleinek részvételével, amelyen azt vitatták meg, hogy hogyan egészíthetik ki a regionális intézkedések az ENSZ keretében és a nemzeti szinten végzett tevékenységeket; szeptemberben pedig egy miniszteri szintű találkozót, amelynek témái a BT-határozat 10. évfordulójáig megteendő lépések, illetve annak végrehajtásában jelentkező hiányosságok voltak.

Az Európai Unió fellépett számos konkrét eset kapcsán is, amelyek közül néhányra az emberi jogok védelmezőiről szóló iránymutatás alapján került sor, például Mexikóra (emberi jogok védelmezőivel kapcsolatos ügyek), Afganisztánra (a kormánynak küldött levél az új saría joggal kapcsolatosan), Oroszországra (az emberi jogok női védelmezőivel kapcsolatos ügyek), Szudánra (a nadrágviselés miatt a közerkölcs megsértésével vádolt nő tárgyalása), Szaúd-Arábiára (gyermekházasságok), Zambiára (egy újság szerkesztőjének tárgyalása amiatt, hogy dokumentálta az anyák egészségügyi ellátásban való részesülésének hiányosságait) és Iránra (emberi jogok védelmezőivel kapcsolatos ügyek) vonatkozóan. A nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítése folytatódott, azt figyelembe vették az uniós válságkezelési eszközökben is, továbbá kimondott támogatást biztosítottak a nőket érintő különleges helyzetek kezelésének is (például a szíriai emberkereskedelem áldozatainak esetében).

⁴⁹ Az Európai Parlament 2009. május 7-én állásfoglalást fogadott el a nemek közötti esélyegyenlőségnek az EU külkapcsolataiban, valamint a béke megszilárdítása és az állami intézményrendszer kiépítése terén való általános érvényesítéséről (2008/2198(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0372).

⁵⁰ A Tanács elfogadta az Európai Unió frissített iránymutatásait a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartásának előmozdításáról (6841/09).

Az elnökség december 18-án nyilatkozatot adott ki a nőkkal szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának (diszkrimináció) kiküszöböléséről szóló egyezmény elfogadásának 30. évfordulója alkalmából.

A kínzás kérdése a harmadik országokkal folytatott emberi jogi párbeszéd és konzultációk napirendjén továbbra is kiemelt helyen szerepelt. Egyedi esetekben több démarche-ot is megfogalmaztak. Külön figyelmet szenteltek a kínzás megakadályozására és az egyetemes megelőző mechanizmusok (a kínzás megakadályozásával foglalkozó ENSZ-albizottság) uniós támogatására, valamint az EU lehetséges szerepére a regionális és nemzeti mechanizmusok (a kínzás elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyve értelmében létrehozott nemzeti megelőző mechanizmusok) létrehozásában.

Az Európai Unió 2009-ben hangsúlyt fektetett a gyermekek jogaival kapcsolatos politikájának végrehajtására, amint azt a gyermekek jogairól szóló uniós iránymutatásokban, illetve a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatáról szóló EU-iránymutatásban szerepel

A gyermekek jogairól szóló uniós iránymutatásoknak megfelelően a gyermekek sérelmére elkövetett erőszak elleni küzdelmet lefedő első prioritási terület érvényességét 2009-ben két évre meghosszabbították. Az UNICEF-fel és a civil társadalommal szoros együttműködésben kiválasztották az iránymutatások végrehajtásának tíz kísérleti országát. Célzott végrehajtási stratégiákat dolgoztak ki annak érdekében, hogy teljesítsék ezen országok speciális igényeit, és 2009 második felében meg is kezdődött ezek végrehajtása.

Ezenfelül 2009-ben az éves EU NGO fórumot a gyermekek jogainak, illetve a gyermekekkel szembeni erőszak elleni küzdelemmel kapcsolatos szempontoknak és erőfeszítéseknek szentelték. Rendszeresen napirendre került a gyermekek jogainak kérdése a politikai párbeszéd, mindenekelőtt a harmadik országokkal (például Jordániával, Izraellel és a közép-ázsiai köztársaságokkal) folytatott emberi jogi párbeszéd és konzultációk során.

Az EU tevékeny szerepet vállalt a gyermekjogi kérdések előmozdításában a különböző ENSZ-fórumokon is. Az Unió minél szorosabb együttműködésre törekedett az ENSZ-szel a fegyveres konfliktusokban érintett gyermekekkel kapcsolatosan. Üdvözölte és támogatta az új 1882 (2009) ENSZ BT-határozatot, amely tovább erősíti a fegyveres konfliktusok által érintett gyermekek védelmét.

Az Európai Parlament által kinyilvánított, a Vietnámban és Kambodzsában bizonyos szabadságok gyakorlásával kapcsolatos aggodalmak fényében az Európai Unió nagyobb számú nyilatkozat és demars, valamint a helyzet még szorosabb nyomon követése révén fokozottabban foglalkozott az emberi jogokkal kapcsolatos ügyekkel a régió több országával folytatott kapcsolatban. A Tanács 2009-ben jóváhagyta az emberi jogi párbeszéd megindítását Indonéziával.

Az EU továbbra is aggasztónak találja az oroszországi emberi jogi helyzetet. Az EU és Oroszország közötti emberi jogi konzultáció két fordulója került sor 2009-ben, amelyeken az Európai Uniónak lehetősége nyílt részletesebben kifejteni az orosz emberi jogi helyzet különböző vonatkozásaival szemben felmerülő aggodalmait, beleértve a konkrét eseteket is⁵¹. Az EU továbbá aggályainak adott hangot – többek között nyilatkozatok közzétételével és démarche-ok küldésével – azzal kapcsolatban, hogy az Orosz Föderációban több újságíró és emberijog-védőt meggyilkoltak.

⁵¹ Az Európai Parlament 2009. december 16-án a Memorial nevű orosz jogvédő szervezetnek, annak három képviselőjének, Oleg Orlovnak, Szergej Kovalevnek és Ljudmila Alekszejevának, valamint az emberi jogok más orosz védelmezőinek ítélte a gondolatszabadságért járó Szaharov-díjat. Azt követően, hogy 2009. december 31-én Moszkvában letartóztattak több emberi jogi aktivistát – köztük Ljudmila Alekszejevát –, Jerzy Buzek, az Európai Parlament elnöke az asszony azonnali szabadon engedésére szólított fel.

Az EU-t változatlanul aggodalommal tölti el a közép-ázsiai emberi jogi helyzet. Az EU a Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiájával összhangban a régió valamennyi országával emberi jogi párbeszédet kezdett. Eddig ezek két fordulójára került sor, de az emberi jogi kérdésekről mind az öt érintett országgal folytatott magas szintű találkozókon is szó van.

Ami Üzbegisztánt illeti, a helyzet felülvizsgálatát követően a Tanács 2009. október 26–27-én úgy döntött, hogy visszavonja a fegyverembargót annak érdekében, hogy ezzel is ösztönözze az üzbég hatóságokat a jogállamiság és az emberi jogi helyzet javítását szolgáló lényeges lépések megtételére. A Külügyek Tanácsa egy éven belül megvitatja és értékeli az üzbég hatóságok által elért eredményeket, valamint az EU és Üzbegisztán közötti együttműködés hatékonyságát.

Több mediterrán térségbeli és közel-keleti partner, többek között Algéria, Egyiptom, Izrael, Marokkó, Szíria és Tunézia esetében is rendszeresen elhangzottak az emberi jogi kérdésekkel kapcsolatos aggodalmak. A június 12-i iráni elnökválasztásokat követően a tüntetőkkel és az ellenzékkel szemben a hatóságok által elkövetett erőszakos intézkedések heves reakcióra készítették a Tanácsot és az Európai Tanácsot 2009 folyamán, az Unió többek között felszólította az iráni kormányt, hogy a belpolitikai nehézségeket békés eszközökkel oldja meg, valamint hogy tegyen eleget nemzetközi emberi jogi kötelezettségeinek.

Az EU ismételten hangot adott a Kínával kapcsolatos emberi jogi aggályainak. Az emberi jogi párbeszéd keretében két ülésre került sor. A párbeszéd belső értékelése befejeződött, a megfogalmazott ajánlásokat 2010-ben fogják végrehajtani. Az EU nyilatkozatok sorában ítélte el az emberi jogok Kína által történő megsértését, többek között Liu Hsziao-po bebörtönzését és az uniós megfigyelők kitiltását a tárgyalásáról, valamint a brit állampolgárságú Akmal Shaikh, illetve tibeti és hszincsiangi személyek kivégzését.

Az Európai Unió elismerését fejezte ki az ASEAN-nak az új Kormányközi Emberi Jogi Bizottság (AICHR) létrehozása alkalmából, amely döntő lépést jelentett az ASEAN-nak az emberi jogok egyetemes értékeit védő szervezetté válásában. Az Európai Unió az ASEAN-on belüli valamennyi személy emberi jogainak védelme érdekében az ASEAN-t a bizottság megbízásának végrehajtására, valamint az AICHR jövőbeli műveleteinek a párizsi elvekkel való összehangolására ösztönzi. Az EU várakozással tekintett az ASEAN-nal az emberi jogi kérdések területén folytatott partnerségi együttműködés elé, és készen áll arra, hogy segítséget nyújtson és megossza tapasztalatait e területen, többek között az AICHR továbbfejlesztésével kapcsolatosan is.

2009-ben az EU, Argentína, Brazília, Chile és Mexikó úgy döntött, hogy szoros koordinációban lép fel az emberi jogok terén, különösen a nemzetközi emberi jogi fórumokon, és e kérdésben részletes konzultációt indítottak. Az EU ezenfelül emberi jogi párbeszédet indított Argentínával, Brazíliával és Kolumbiával, továbbá megerősítette a Chilével folytatott párbeszédet. A Mexikóval folytatott első emberi jogi párbeszédre 2010-ben kerül sor.

3. Emberi jogok és a KBVP

Folytatódtak a nemzetközi humanitárius jog⁵² általános érvényesítésének továbbvitelére irányuló erőfeszítések, valamint az arra való törekvés, hogy az emberi jogokat, illetve a nemek közötti egyenlőség és a fegyveres konfliktusokban érintett gyermekek kérdését rendszeresen és operatív módon vonják be a KBVP-missziók és -műveletek minden szintjébe. Ennek keretében a missziókhöz és a műveletekhez emberi jogokkal foglalkozó szakértőket neveztek ki, továbbá az emberi jogokkal kapcsolatos kérdéseket felvették néhány KBVP-misszió és -művelet tervezésébe és megbízásába.

⁵² A Tanács 2009. decemberi következtetései szerint a Tanács újlag megerősíti a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartásának előmozdításáról szóló uniós iránymutatások végrehajtásának biztosítása iránti elkötelezettségét, valamint a nemzetközi humanitárius jog általános érvényesítésének az Európai Unió külső fellépése révén történő további javítása jelentőségét (16842/09).

A „nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítéséről az EU külkapcsolataiban, valamint a béke megszilárdítása és az állami intézményrendszer kiépítése terén” című európai parlamenti állásfoglalással összhangban a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének fontossága továbbra is nagy hangsúlyt kapott; ide tartozik az ENSZ BT 1325., 1820., 1888. és 1889. sz. határozatainak és a vonatkozó uniós politikai dokumentumoknak⁵³ a végrehajtása, mindenekelőtt annak érdekében, hogy a helyszíneken kézzelfoghatóbb eredmények szülessenek. A Tanács 2009 novemberében megállapodott az 1325. és 1820. sz. ENSZ BT-határozatoknak a KBVP-missziók és -műveletek számára nyújtott képzés keretében történő végrehajtásáról szóló, a további lépésekkel kapcsolatban ajánlásokat megfogalmazó dokumentumot illetően. Ebben a dokumentumban szerepelnek olyan tervezett intézkedések is, amelyek célja a telepítést megelőző képzések, illetve a KBVP-missziókban és -műveletekben részt vevő személyzet számára nyújtott képzések minőségének és koherenciájának javítása.

4. A büntetlenség elleni küzdelem

A büntetlenség elleni küzdelem a tartós béke, a nemzetközi igazságszolgáltatás és a jogállamiság megteremtésére és megőrzésére irányuló uniós megközelítés egyik alapköve. Ezért továbbra is szilárd és erőteljes⁵⁴ a Nemzetközi Büntetőbíróságnak nyújtott uniós támogatás, amelyet az EU külső politikáinak szerves részévé tettek, a KKBP és a KBVP keretében egyaránt. A nem kormányzati szervezetek képviselői változatlanul értékes szövetségesnek bizonyultak ezen erőfeszítésekben.

A nemzetközi bűncselekményekkel és az emberi jogok súlyos megsértésével kapcsolatos jogorvoslat a partnereinkkel fenntartott kapcsolataink lényeges eleme. A különösen a Nemzetközi Büntetőbíróság, valamint a volt Jugoszláviával, a Ruandával és a Sierra Leonével foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékek által irányított nemzetközi büntető igazságszolgáltatás alapvető fontosságú szerepet tölt be a béke fenntartásában és a nemzetközi biztonság megerősítésében. Az Európai Parlament támogatását élvezve az EU a Bíróság melletti szilárd elkötelezettsége folytán változatlanul támogatja az egyetemesség előmozdítását, amit különböző eszközökkel ér el, például diplomáciai demarsok, szemináriumok révén, a civil társadalomnak nyújtott támogatásokkal, valamint azáltal, hogy vonatkozó záradékokat illeszt a nem uniós országokkal kötött megállapodásokba.

Az emberi jogok korábbi megsértésének kezelése és a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel (ICTY)⁵⁵ való maradéktalan együttműködés ezért elengedhetetlen a nyugat-balkáni megbékélés szempontjából. A háborús bűnök elkövetésével vádolt személyek bíróság elé állítására irányuló folyamatos kötelezettségvállalás részeként az Európai Unió teljes mértékben támogatja a háborús bűnök elkövetésével vádolt személyek hálózatainak azonosítására, megbontására és felszámolására – mindenekelőtt Radovan Karadzics bíróság tárgyalásának folytatására, illetve Ratko Mladics és Goran Hadzics letartóztatására – irányuló folyamatos erőfeszítéseket a volt Jugoszlávia területén elkövetett háborús bűnök kivizsgálását végző nemzetközi törvényszék mandátumáról szóló parlamenti ajánlással (2008/2290(INI)) összhangban.

Az EULEX Kosovo elnevezésű polgári KBVP-misszió elérte a teljes műveleti képességet, és hozzákezdett a háborús bűnökkel, szervezett bűnözéssel és korrupcióval kapcsolatos ügyek kivizsgálásához, a büntetőeljárások és a tárgyalások lefolytatásához.

Az Unió különös mértékben támogatta az ICTY know-how-jának átadását a volt Jugoszlávia országai nemzeti jogrendszerei felé annak érdekében, hogy azok képesek legyenek megoldani a háborús bűnökkel kapcsolatos ügyeket.

⁵³ Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló, 1325. és 1820. sz. határozatának EU általi végrehajtására vonatkozó átfogó megközelítés (15671/1/08 REV 1) és az 1820. sz. ENSZ BT-határozattal megerősített 1325. sz. ENSZ BT-határozat végrehajtása az EBVP keretében (15782/3/08 REV 3).

⁵⁴ Az Európai Unió (Szudánról, Kenyárról és a Nagy-tavak régiójáról szóló) tanácsi következtetések, valamint elnökségi nyilatkozatok révén továbbra is támogatta a Nemzetközi Büntetőbíróságot.

⁵⁵ Az Európai Parlament 2009. március 12-én ajánlást fogadott el a volt Jugoszlávia területén elkövetett háborús bűnök kivizsgálását végző nemzetközi törvényszék mandátumáról (2008/2290(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0136).

Az EUPOL RD Congo elnevezésű polgári KBVP-missziót 2009-ben a szexuális erőszakra szakosodott multidiszciplináris csoport erősítette a Kongói Demokratikus Köztársaságban uralkodó büntetlenség kezelése érdekében. Az EU számára további szerepvállalást kell előírni, különösen a közelmúltban elfogadott 1888. sz. ENSZ BT-határozatra és az átmeneti igazságügyi mechanizmusnak szánt „vegyes kamarák” létrehozására irányuló folyamatban lévő ENSZ-tervekre figyelemmel.

2009-ben más fontos eredmények is születtek, például megkezdődött a Thomas Lubanga elleni első tárgyalás (január), valamint a Nemzetközi Büntetőbíróság először adott ki elfogatóparancsot hivatalban lévő államfő – a szudáni Omar al-Bashir – ellen (március). Ez erős válaszlépésekre készítette az Afrikai Uniót és az arab világot. Ezekre válaszul a Római Statútum védelme érdekében az EU diszkrét és haladéktalan lépéseket tett. Felszólította továbbá az Egyesült Államokat is, hogy újítsa meg szerepvállalását.

Az Európai Unió szilárd támogatója marad a Rafik Hariri korábbi libanoni miniszterelnök és mások elleni merényletek ENSZ általi kivizsgálásának, valamint az e célból felállított törvényszéknek.

A Szenegál, az Afrikai Unió és az EU közötti párbeszéd fontos eleme Hisséné Habré tárgyalása, amely precedenst fog teremteni az elszámoltathatóság biztosítására és az afrikai országokban fennálló büntetlenség kultúrájának felderítésére. Az EU technikai szintű támogatást nyújtott a szenegáli hatóságoknak, hogy ezzel is segítse a folyamat előkészítését.

A büntetlenség elleni küzdelem során alkalmazható másik nemzeti eszköz az egyetemes joghatóság gyakorlása. Az EU és az Afrikai Unió között 2008 novemberében megtartott tizenegyedik miniszteri trojka találkozón a felek elismerték, hogy ez a kérdés negatív hatással van az Európai és az Afrikai Unió kapcsolatára. Ezt követően a Stabilitási Eszköz támogatásával szakértői csoportot állítottak fel, amely feladata az egyetemes joghatóság elvével kapcsolatos afrikai és európai értelmezések tisztázása. A csoport 2009 áprilisában nyújtotta be jelentését a trojkának.

F. A NEMZETKÖZI PARTNERSÉGEK ELŐMOZDÍTÁSA

1. A stratégiai partnerekkel fennálló kapcsolatok megszilárdítása.

Az európai biztonsági stratégia végrehajtásáról szóló jelentés megállapította, hogy „a globalizáció felgyorsítja a hatalmi pozíciók változásait”. Ez értékbeli különbségekre is rávilágíthat, de annak lehetőségeként is felfogható, hogy közös érdekek alapján és értékeink által vezérelve a globális szintér kulcsszereplőivel partnerségeket hozunk létre vagy megszilárdítjuk azokat. Nem elegendő hatékonyabbá tenni a multilaterális rendszert, a régi és új hatalmakat ténylegesen érdekeltté kell tenni annak megőrzésében is.

Egyesült Államok⁵⁶

A transzatlanti kapcsolat változatlanul a KKBP egyik sarokköve. Az év folyamán az Európai Unió és az USA folytatták az intenzív konzultációt a regionális kérdéseket illetően. Újra nagy hangsúlyt kapott Irán, a közel-keleti békefolyamat, Afganisztán, Pakisztán, valamint a Nyugat-Balkán, mindenekelőtt Bosznia-Hercegovina. Szoros együttműködést folytattak (többek között a G8 és a G20 csoportokon belül) a terrorizmus elleni küzdelem terén – aminek keretében megvitatták a Guantánamói-öbölben működő katonai börtön még mindig nem megvalósított bezárását is⁵⁷ –, valamint a gazdasági válságot illetően.

A Prágában megrendezett informális EU–USA csúcstalálkozó (2009. április 5.) lehetőséget teremtett az EU vezetői és az USA új elnöke közötti első politikai találkozóra. A hivatalos EU–USA csúcstalálkozón (Washington, 2009. november) a felek olyan összetett globális kérdésekkel foglalkoztak, amelyekkel az EU-nak és az USA-nak szembe kell néznie, többek között gazdasági/pénzügyi kérdésekkel, az éghajlatváltozással, a kiberbiztonsággal, valamint a fejlesztéspolitika és a külpolitika terén jelentkező nehézségekkel. A csúcstalálkozó egyik legfontosabb eredménye az EU–USA Energiaügyi Tanács felállítása volt, amely olyan kérdésekkel foglalkozik, mint a globális energiabiztonság, az új technológiák és a kutatás. A további eredmények közé tartozik a fejlesztési párbeszédéről és együttműködésről szóló nyilatkozat, amely megalapozza a fejlesztéspolitika bizonyos kérdéseiben folytatandó további együttműködést.

Fontos közös célokat fogalmazott meg ezen a területen a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásáról és a leszerelésről szóló nyilatkozat is. Ugyanakkor elismerték a két partner között biztonságos környezetben való vízummentes utazás társadalmi és gazdasági előnyeit. Mindkét fél megerősítette az iránti elkötelezettségét, hogy együttműködjön egymással az USA és az EU közötti vízummentes utazás minél hamarabbi teljes körű megvalósítása és az utazók biztonságának megerősítése érdekében.

Orosz Föderáció⁵⁸

A 2008. augusztusi grúz konfliktust és a rákövetkező 2009. januári gázválságot követő mélypont után az EU érdekei és értékei alapján újratekerte az együttműködést Oroszországgal. Oroszország stratégiai partner a globális szintéren, ezért az EU érdekében áll, hogy Oroszország jobban beilleszkedjen a szabályokon alapuló nemzetközi rendszerbe, és hogy együttműködjön az olyan globális kérdések tekintetében, mint az éghajlatváltozás, a terrorizmus, a szervezett bűnözés és az energiabiztonság. Az EU és Oroszország kölcsönös érdeke a szorosabb együttműködés annak érdekében, hogy hatásosan lehessen kezelni az uniós KKBP szempontjából legfontosabb – például az Iránnal, a Közel-Kelettel, Afganisztánnal és a közös szomszédságban elhúzódó konfliktusokkal kapcsolatos – nemzetközi kérdéseket. Annak érdekében, hogy a KKBP e kérdéseiben előrelépés történhessen, az EU elveken alapuló viszony folytatása mellett döntött: ahol lehet, alkalmat keresünk a kapcsolatok javítására Oroszországgal, de szükség esetén határozottan kiállunk az elveink mellett.

⁵⁶ Az Európai Parlament 2009. március 26-án állásfoglalást fogadott el a transzatlanti kapcsolatokról az amerikai választásokat követően (2008/2199(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0193).

Az Európai Parlament 2009. október 22-én állásfoglalást fogadott el a CET (Transzatlanti Gazdasági Tanács) és az EU/USA csúcstalálkozó előkészítéséről (2009. november 2. és 3.) (P7_TA-PROV(2009)0058).

⁵⁷ Az Európai Parlament 2009. február 4-én állásfoglalást fogadott el a guantánamói börtönben fogva tartottak visszatéréséről és újbóli letelepedéséről (P6_TA-PROV(2009)0045).

⁵⁸ Az Európai Parlament 2009. november 12-én állásfoglalást fogadott el a 2009. november 18-i stockholmi EU–Oroszország-csúcstalálkozóról (P7_TA-PROV(2009)0064).

A nemzetközi kérdésekben az EU és Oroszország között mind a kétoldalúan, mind pedig nemzetközi fórumokon folytatott párbeszéd széles körű, intenzív és az elmúlt évek során egyre nyitottabbá vált. A politikai párbeszéd keretében 2009-ben nem kevesebb, mint 35 hivatalos találkozóra került sor.

Folytatódtak az új EU–Oroszország megállapodásra irányuló tárgyalások, amelynek öt fordulóját tartották 2009-ben. A 2008. júniusi EU–Oroszország csúcstalálkozón tett együttes nyilatkozatnak megfelelően a cél egy olyan stratégiai megállapodás megkötése, amely lefekteti az Európai Unió és Oroszország közötti kapcsolatok átfogó keretét a belátható jövőre nézve, valamint segíti a kapcsolatokban rejlő lehetőségek kiaknázását.

A megállapodás ezenkívül a kapcsolatoknak a négy közös térségben és az azokhoz kapcsolódó, a 2005. májusi moszkvai csúcstalálkozón elfogadott menetrendekben meghatározott minden főbb területére vonatkozóan megerősített jogalapot fog biztosítani, és jogilag kötelezővé teszi a kötelezettségvállalásokat. Az EU számára elengedhetetlen, hogy a tárgyalások minden területén biztosítva legyen a kiegyensúlyozott előrelépés, ideértve a kereskedelemmel és a beruházással kapcsolatos érdemi rendelkezéseket⁵⁹.

A külső biztonság területén Oroszország folytatta hozzájárulását az EUFOR Tchad/RCA uniós KBVP katonai művelethez, melynek keretében a misszió 2009. márciusi befejezéséig 4 helikoptert és 120 főt bocsátott annak rendelkezésére.

Ez jó példája a válságkezelésben folytatott hatékony együttműködésnek. Szintén rendkívül pozitív fejlemény a 2009 során Oroszország és a KBVP tengeri missziója, a Szomália partjai mentén történő kalóztámadások ellen küzdő EUNAVFOR Atalanta között folytatott koordináció. A 2009 novemberében Stockholmban megrendezett EU–Oroszország csúcstalálkozón döntés született továbbá arról, hogy újakezdik az uniós válságkezelési műveletekben való orosz részvételtől szóló részvételi keretmegállapodásra irányuló tájékoztató megbeszéléseket. Az első nem hivatalos kapcsolatfelvétellel ezzel kapcsolatban 2009 decemberében került sor, és a kapcsolat 2010-ben várhatóan folytatódik.

Az emberi jogokkal, demokráciával és jogállamisággal kapcsolatos orosz belpolitikai fejlemények 2009 során változatlanul aggályokra adtak okot. Különösen igaz ez az Észak-Kaukázus térségének helyzetére. Mindazonáltal Oroszország pozitív fejleményeket is felmutatott az emberi jogok terén, többek között az emberi jogok európai egyezménye 14. jegyzőkönyvének megerősítését. 2009 szeptemberében Medvegyev elnök végrehajtási rendeletet írt alá a gyermekek jogaival foglalkozó elnöki biztos tiszttének létrehozásáról.

Kína

Kínának a globális szintéren játszott szerepe és a nemzetközi ügyekre gyakorolt általános befolyása változatlanul jelentős mértékben nőtt 2009-ben. Az Európai Unió üdvözli Kína újbóli felemelkedését, mert úgy véli, hogy Kína globális szerepvállalása kulcsfontosságú a világ stabilitása szempontjából, és következetesen arra ösztönzi Kínát, hogy játsszon konstruktív szerepet a nemzetközi kapcsolatokban.

Az EU mindenekelőtt továbbra is arra bátorította Kínát, hogy vegye ki részét a regionális stabilitás előmozdításából, és vállaljon tevékeny szerepet a regionális válságok megoldásaiban. Az EU továbbá arra bátorította a Tajvani-szoros mindkét partját, hogy békés módon, párbeszéd útján rendezzék problémáikat, valamint üdvözölte az egymással folytatott megbeszélések során 2009-ben elért eredményeket.

⁵⁹ Az Európai Parlament 2009. április 2-án ajánlást fogadott el a Tanács számára az EU és Oroszország közötti új megállapodásról (P6_TA(2009)0215).

A 2008-as incidensek után az EU és Kína közötti kapcsolatok általánosságban problémamentesek voltak. Az EU–Kína stratégiai partnerség előmozdításának fő eszköze továbbra is a politikai párbeszéd maradt. A partnerségi és együttműködési megállapodásra irányuló, 2007-ben elindított tárgyalások jó ütemben folytatódtak, mindenekellett annak politikai részét illetően. Az együttműködés ágazati párbeszédek egész során is folytatódott – 56-nál is több ilyen találkozóra került sor –, amelyeken többek között kereskedelmi és gazdasági ügyeket vitattak meg.

Kivételesen két csúcstalálkozóra került sor 2009-ben (a május 20-án Prágában rendezett első találkozó tulajdonképpen az elhalasztott 2008. évit helyettesítette), amelyeken megmutatkozott a két fél rendeződő viszonya. Általánosságban mindkét csúcstalálkozó középpontjában az EU–Kína kapcsolatok álltak, különös figyelmet fordítva a globális szintű nehézségekre, például a pénzügyi és gazdasági válságra, az éghajlatváltozásra, valamint a különböző regionális és nemzetközi helyzetek kezelésére. A november 30-án Nancsingban rendezett második csúcstalálkozón az EU – a Koppenhágai Éghajlat-változási Konferenciára készülve – előtérbe helyezte az éghajlatváltozás kérdését, valamint a Lisszaboni Szerződés küszöbön álló hatálybalépésére tekintettel a kétoldalú kapcsolatok jövőjét.

Az EU és Kína közötti emberi jogi párbeszéd két fordulója, valamint számos demars és nyilatkozat biztosított lehetőséget az Európai Unió számára, hogy ismételten hangot adjon a kínai emberi jogi helyzet romlása iránt érzett aggodalmának: a halálbüntetés széles körű alkalmazása (ide tartozik az is, hogy fél évszázad után először kivégeztek egy uniós polgárt, a mentális betegségben szenvedő brit állampolgárságú Akmal Shaikh-t), az emberi jogok védelmezői szembeni szigorú fellépés, az egyesülés, a vallás és a véleménynyilvánítás szabadsága gyakorlásának korlátozása, valamint a jogi szakmára gyakorolt egyre nagyobb nyomás (többek között a 11 éves börtönbüntetésre ítélt Liu Hsziao-po és az eltűnt Kao Cse-seng ügye) miatt. Az EU–Kína emberi jogi párbeszédet 2009-ben a civil társadalommal konzultálva értékelték, ez pedig hozzájárulhat annak biztosításához, hogy a párbeszéd fokozottan eredményorientált legyen.

India

Az Indiával fennálló stratégiai partnerség nagyon fontos az Európai Unió számára, és ezt a 2009. november 6-án megrendezett tizedik EU–India csúcstalálkozó alkalmával ismét ki is hangsúlyozta. Az Indiával ápolott kapcsolatok bizonyos szempontból jók (például a kereskedelem és a gazdaság területén), ám a politikai kapcsolatok és az együttműködés további fejlesztésre szorul annak érdekében, hogy kezelni lehessen az előttünk álló közös feladatokat (regionális ügyek, többek között Afganisztán, a terrorizmus, az éghajlatváltozás/energia, a kiberbiztonság, a pénzügyi válságok, a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelem). Mindenekelőtt a terrorizmus elleni küzdelem, a békefenntartás és a béketeremtés terén időszerű a szorosabb együttműködés.

Az EU és India közötti kapcsolatokat előmozdította volna az időnként túlterhelt menetrend egyértelműbb rangsorolása és egyszerűsítése. Másfelől az a tény, hogy India politikailag egyértelműen az egyes tagállamokkal fenntartott kapcsolatokat helyezi előtérbe az EU-val ápolott kapcsolatokkal szemben, lehetetlenné tette Delhi számára, hogy kényes kérdésekben eredményekre jusson az EU-val. Most, hogy a Lisszaboni Szerződés hatályba lépett, és kinevezték a főképviselet/alelnököt, lehetőség nyílik arra, hogy a régióra vonatkozó uniós politikai menetrendet és tevékenységeket továbbfejlessék.

Kritikus szemmel nézi az Unió és Pakisztán viszonyát, különösen a mumbai merényletek fényében. Az EU-nak ezért kettős nehézséggel kell szembenéznie a jövőben: egyrészt meg kell győznie Indiát, hogy az Európai Unió pakisztáni szerepvállalása India javát szolgálja, másrészt pedig Pakisztánt, hogy nem India jelenti számára a fő fenyegetést (sokkal inkább az országot belülről bomlasztó radikális erők). A következő, 2010 második felében Brüsszelben tartandó csúcstalálkozón az Európai Uniónak meg kell próbálnia reagálni India arra irányuló ambícióira, hogy az országot saját jogon globális szereplőnek és stratégiai partnernek tekintsék.

Miután a Nukleáris Szállítók Csoportja 2008-ban az Indiával folytatandó – bizonyos feltételekhez kötött – nukleáris együttműködés mellett döntött, az EU tárgyalásokat kezdett az Euratom és India közötti megállapodásra irányulóan, bizonyos uniós tagállamok pedig továbbra is szoros figyelemmel kísérik, hogy India eleget tesz-e a Nukleáris Szállítók Csoportja előtt tett valamennyi kijelentésének.

Mexikó⁶⁰

Mexikó egyre erősíti a felemelkedő gazdasági hatalomként játszott szerepét, és egyre fontosabb szereplővé válik a globális szinten, ezzel is igazolva, hogy valóban az Európai Unió „stratégiai partnere”.

Az EU és Mexikó közötti kapcsolatok 2004 óta folyamatosan erősödnek. 2008-ban az Európai Unió úgy határozott, hogy stratégiai partneri viszonyt kezd Mexikóval. A stratégiai partnerségre vonatkozóan konkrét intézkedéseket tartalmazó együttes *végrehajtási tervet* a prágai vegyes tanácsi ülés alkalmával mutatták be Mexikónak (2009 májusában). Azóta folyamatosan dolgoznak a terven, a cél pedig a véglegesített együttes végrehajtási terv betervezése még a csúcstalálkozó előtt.

A nagy nehézségeket (H1N1 járványt, a gazdasági válság súlyos következményeit, a drogháborúhoz kapcsolódó fokozódó erőszakot és súlyos aszályt) hozó 2009-es év után Mexikó számára 2010 döntő fontosságú lesz. A mutatók arra engednek következtetni, hogy ebben az évben várható a gazdaság fellendülése, továbbá Felipe Calderón elnök reformprogramja is felgyorsul.

Az EU és Mexikó közötti kapcsolatok tekintetében 2010-ben fontos eseményekre fog sor kerülni, nevezetesen a kétoldalú csúcstalálkozóra (2010. május 16-án), a stratégiai partnerség végrehajtására, valamint az átfogó megállapodás hatálybalépése 10. évfordulójának megünneplésére. Továbbá Mexikó ad otthont az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye részes felei következő konferenciájának (Cancún, 2010 vége).

Brazília⁶¹

A Brazíliával fennálló stratégiai partnerség keretében széles körű politikai párbeszéd kezdődött Dél-Amerika legnagyobb országával, egyben a 21. századi többpólusú világ egyik kulcsfontosságú felemelkedő szereplőjével. 2009-ben sor került a politikai igazgatók ülésére (márciusban Prágában), valamint a harmadik EU–Brazília csúcstalálkozóra (októberben Stockholmban), amelyek napirendjének központjában a gazdasági válság, az éghajlatváltozásról folytatott nemzetközi tárgyalások és a pillanatnyilag legégetőbb regionális és nemzetközi kérdések álltak.

A fejlett és a fejlődő országok közötti szakadék áthidalása teszi a Brazíliával fennálló stratégiai partnerséget különösen fontosá. Ennek egy példája az éghajlatváltozásról folytatott nemzetközi tárgyalások, ahol az Európai Unió összefogott Brazíliával, és továbbra is így kíván tenni. Nagyobb általánosságban az EU és Brazília politikai értékei közösek, és együtt fognak működni ezek érvényesítésén a releváns nemzetközi fórumokon. Különösen érdemes megemlíteni a Genfben és New Yorkban folytatott rendszeres emberi jogi egyeztetéseket.

Az EU fontosnak tartja az együttműködés folytatását Brazíliával regionális és nemzetközi szintű kulcsfontosságú kérdésekben. Az Európai Unió üdvözli, hogy Brazília tevékeny szerepet játszik a dél-amerikai régióban és arra ösztönzi az országot, hogy tartsa meg ezt a vezető szerepet annak érdekében, hogy a nagyobb gazdasági és politikai integráció révén biztosítható legyen a demokrácia és a nagyobb jólét. Mindkét fél változatlanul érdeklődését fejezte ki egy EU–Mercosur társulási megállapodás iránt is.

⁶⁰ Az Európai Parlament 2009. március 12-én állásfoglalást fogadott el az EU és Mexikó közötti stratégiai partnerségről (2008/2289(INI) (P6_TA-PROV(2009)0141).

⁶¹ Az Európai Parlament 2009. március 12-én állásfoglalást fogadott el az EU és Brazília közötti stratégiai partnerségről (2008/2288(INI) (P6_TA-PROV(2009)0140).

Végezetül az Európai Unió és Brazília tovább dolgoztak háromoldalú együttműködési programok elindításán, amelyek célja segíteni az érdeklődő harmadik országoknak a millenniumi fejlesztési célok elérésében.

Japán

Előrelépés történt az EU–Japán stratégiai partnerség kiépítésében, amelyre az Európai Biztonsági Stratégia szólított fel. A mindkét felet érintő nemzetközi és globális kérdésekről – többek között a Kelet- és Közép-Ázsiáról folytatott stratégiai párbeszéd formájában – folytatott konzultációk és politikai párbeszéd elmélyültek 2009-ben.

A szoros együttműködés 2009-ben a Prágában május 4-én megrendezett kétoldalú csúcstalálkozón érte el tetőpontját. Ezen az eseményen megmutatkozott a két fél erősen közelítő nézőpontja a KKBP-vonatkozású kérdésekben és az őket érintő nemzetközi ügyekben, és mindkét fél kifejezésre juttatta, hogy továbbra is folytatni kívánja az információk cseréjét és az együttműködést, valamint elismerték a fokozottabb együttműködésben a béke és biztonság szempontjából rejlő potenciált.

Létrejött az évente kétszer folytatandó emberi jogi párbeszéd és konzultációk rendszere, ám az Európai Unió továbbra is arra ösztönözte Japánt, hogy rendeljen el moratóriumot a halálbüntetésre vonatkozóan, különösen annak fényében, hogy 2009 szeptemberében új igazságügy-minisztert neveztek ki, aki korábban a halálbüntetés elleni parlamenti liga tagja volt.

Kanada

A legmagasabb szintű esemény a 2009. májusi prágai csúcstalálkozó volt, ahol a vezetők olyan, a KKBP szempontjából lényeges témákkal is foglalkoztak, mint Afganisztán, a Közel-Kelet és a keleti partnerség. Az éves miniszteri szintű találkozóra októberben került sor Ottawában, ahol megvitatták a közel-keleti békefolyamatot, az Iránnal, Hondurasszal, Haitivel és Kubával, Szudánnal és Dárfúrral, Afganisztánnal és Pakisztánnal, valamint az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kérdéseket és a vízumviszonosságot – mindenekeelőtt azt, hogy Kanada visszaállította a Cseh Köztársaság vízumkötelességét. Az együttműködési vegyes bizottság és a magas szintű koordinációs csoport ülésére párhuzamosan került sor 2009 novemberében Ottawában.

Dél-Afrika

Az Európai Unió és Dél-Afrika közötti kapcsolatok az EU–Dél-Afrika stratégiai partnerség 2007-es létrehozása óta jelentősen erősödtek. A partnerséghez kapcsolódó cselekvési tervnek megfelelően a politikai párbeszéd egyre magasabb szintre emelkedett, egészen az évenkénti csúcstalálkozókig, az ágazati együttműködés pedig immár kérdések igen széles palettáját fedi le (többek között a kutatást, a környezetvédelmet és energiaügyet, a világűrrel kapcsolatos kérdéseket, a közlekedést, a migrációt és az egészségügyet).

A második EU–Dél-Afrika csúcstalálkozót első alkalommal rendezték Dél-Afrikában, Jacob Zuma elnök vezetésével 2009. szeptember 11-én. A csúcstalálkozó alkalmat adott közös álláspontok kidolgozására a legfontosabb globális kérdéseket (például az éghajlatváltozást és a nemzetközi pénzügyi intézmények reformját), valamint az afrikai és az Afrikán kívüli konfliktushelyzeteket illetően.

2009 folyamán új lendületet kapott a stratégiai kérdésekben – például a környezetvédelem és az energiaügy területén, beleértve a szén-dioxid-leválasztást és -tárolást, valamint a tisztaszén-technológiákat – folytatott együttműködés. Előrelépésekre került sor továbbá a világűrrel kapcsolatos együttműködésben is, hisz megállapodás született az európai geostacionárius navigációs lefedési szolgáltatási (EGNOS) rendszer Dél-Afrikára való kiterjesztéséről, valamint a Galileo földi infrastruktúrája bizonyos elemeinek Dél-Afrikába telepítéséről.

Az EU változatlanul támogatta a Dél-afrikai Fejlesztési Közösséget (SADC) és annak kinevezett közvetítőjét, Jacob Zuma dél-afrikai elnököt abbéli erőfeszítéseiben, hogy megoldást találjon zimbabwei válságra a nemzeti egységkormány megalakulását követően.

G. EREDMÉNYESEBB, HATÉKONYABB ÉS ÖSSZEHANGOLTABB

1. Konfliktusmegelőzés

Az Európai Uniónak a konfliktusmegelőzés terén mutatott erejének kulcsa továbbra is abban rejlik, hogy az uniós eszközök széles tárházának összefogásával – „puha” eszközök, mint például a preventív diplomácia, a fejlesztési politikák és támogatások, a demokratikus intézmények és a jogállamiság megerősítésének támogatása, a megbékélés és a párbeszéd ösztönzése, valamint a konfliktusmegelőzés intézményi és nemzeti képességeinek felépítése – átfogó módon képes kezelni ennek a nehéz és sokrétű feladatnak a különböző elemeit. A konfliktusmegelőzésre irányuló fellépések általános érvényesítése ezen tevékenységek során nagyon fontos, és a jövőben még nagyobb hangsúlyt kap. 2009-ben elkezdődtek az instabil helyzetekre és a konfliktushelyzetekre vonatkozó uniós cselekvési terv munkálatai, melynek célja a biztonság- és fejlesztéspolitikák összekapcsolása révén az uniós intézmények és a tagállamok által képviselt koherens megközelítés kidolgozása a teljes tervezési és végrehajtási ciklusra.

Az Európai Uniónak a konfliktusmegelőzés keretében végzett tevékenységéről szóló, az Európai Tanács által 2009 júniusában elfogadott éves jelentés átfogó képet nyújt az Európai Unió e téren tett folyamatos erőfeszítéseiről. A göteborgi program 2011-ben esedékes tizedik évfordulójára készülve 2009 novemberében elkezdődött a tevékenységek számbavétele.

A békeközvetítést az Európai Unió eddig még nem teljes mértékben feltárt lehetőségeként azonosító, az európai biztonsági stratégia végrehajtásáról szóló jelentésnek megfelelően az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa 2009. november 16–17-én elfogadta az EU közvetítéssel és párbeszéddel kapcsolatos kapacitásának megerősítéséről szóló koncepciót. Ez elismeri a közvetítésnek mint a konfliktusmegelőzés, átalakulás és rendezés eredményes és költséghatékony eszközének jelentőségét, és professzionálisabb, összehangoltabb és jobban összpontosított uniós megközelítésre szólít fel. Ezáltal lehetővé válna az Unió számára, hogy erősítse az ezen a területen játszott tevékeny nemzetközi szerepét.

A korai előrejelzés keretében az EU-figyelőlista rendszeres aktualizálásán túl szisztematikusan jelentéseket készítettek és értékelték a fennálló és lehetséges biztonsági kockázatokat is. A nyílt forrású hírszerzés terén mind intézményi, mind nemzeti szinten jobban erősödött az együttműködés és a kapacitásépítés.

Hosszú távú preventív megközelítést alkalmazva foglalkoztak az energia, a természeti erőforrások, az éghajlatváltozás, a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozása, valamint a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelmének terén jelentkező biztonsági kockázatokkal.

Nagymértékben fokozódott az ENSZ-szel, a regionális szervezetekkel és a nem állami szereplőkkel folytatott párbeszéd, kapacitásépítés és együttműködés arra irányulóan, hogy együttesen és időben reagáljanak a biztonsági problémákra, valamint közös megközelítéseket dolgozzanak ki.

2. Az KBVP megszilárdítása⁶²

Polgári-katonai szinergiák a képességfejlesztés területén

A Tanács újra megerősítette a válságkezelésre irányuló átfogó uniós megközelítés fontosságát, és 2009 novemberében megállapodott abban, hogy feltérképezi azokat a területeket, ahol a polgári és katonai képességek használatának szinergiái értéktöbbletet hoznak létre, és ezért azokat ösztönözni kell. Ezek közé a területek közé tartozik a közlekedés, a kommunikáció, a biztonság és a haderő védelme, a logisztika, az űrkapacitások és az egészségügyi segítségnyújtás.

⁶² Az Európai Parlament 2009. február 19-én állásfoglalást fogadott el az európai biztonsági stratégiáról és az EBVP-ről (2008/2202(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0075).

A polgári-katonai szinergiák megvalósításának konkrét példája az a munka, amelyet a Bizottság és az Európai Védelmi Ügynökség (EVÜ) a Tanács Főtitkárságával együttműködésben a tengerfelügyelet integrációja terén végzett. A Bizottság 2009 októberében közleményeket terjesztett be erre a területre vonatkozóan, az EVÜ szerkesztőszakértő csoportja pedig közreadta a munkáját bemutató időközi jelentést, a végső jelentés pedig 2010 áprilisában került benyújtásra. Ugyanígy kézzelfogható példa a polgári-katonai szinergiára a biztonsági ágazat reformjának területén európai szakértői bázis létrehozásáról szóló 2009. novemberi tanácsi határozat is.

Polgári képességek

A Legfőbb Polgári Cél 2010-re irányuló munka folytatódott. A polgári képességekről különböző szinteken folytattak megbeszéléseket. Ennek következtében a Tanács 2009 júniusában hangsúlyt fektetett a gyors telepítésre, az emberi erőforrásokra, a felszerelésre és a pénzügyi eszközökre vonatkozó tervekre és javaslatokra (többek között az EU számára állandó raktározási képességeket létrehozó lehetséges határozatra), mindeközben kiemelte a megfelelően koordinált képességfejlesztési keret fontosságát.

Számos további kérdésben zajlott fontos munka, ami hozzájárult a válságokra adott gyors uniós reagálási képesség fokozásához, valamint segítette az uniós diplomáciai erőfeszítéseket. Folytatódott a polgári reagáló csoportokra (CRT) irányuló folyamat végrehajtása is⁶³, amelynek keretében bemutatták a felülvizsgált CRT-konceptiót, mely többek között előírja a szakértői bázis elérendő létszámának 200 főre emelését, illetve a CRT szabályainak hozzáigazítását – a lehető legnagyobb mértékig – a biztonsági ágazat reformjához kapcsolódó uniós szakértői bázisra vonatkozó szabályokhoz. A szakértői bázishoz ezentúl a Bizottság is hozzáférhet.

A gyorsreagálási képességet javították azok a döntések is, amelyek a polgári reagáló csoportok megerősítésére, az Európai Unió Bosznia-Hercegovinában folytatott rendőri misszióján belüli ideiglenes raktár 2010. januári felállítására, valamint a gyors és rendszeres telepítést lehetővé tevő állandó raktározás megoldását előkészítő munkák elindítására irányultak. 2009 végére előrelépés mutatkozott egy sor más kérdésben is, ilyen például a polgári EBVP-missziók tanulságairól szóló első éves jelentés elfogadása (2009. december), a „Goalkeeper” elnevezésű szoftveres környezet folyamatos fejlesztése (polgári képességek kezelési eszköze)⁶⁴, a rendőrséget erősítő missziókra vonatkozó felülvizsgált és továbbfejlesztett koncepció (a jogállamiság szélesebb területével való kapcsolat) elfogadása⁶⁵, valamint az arról szóló megállapodás, hogy a KBVP-missziók és -műveletek számára erősítik a nemek közötti egyenlőséggel és az emberi jogokkal kapcsolatos képzéseket annak érdekében, hogy az ENSZ BT 1325. és 1820. sz. határozatainak végrehajtása teljesebb legyen.

Katonai képességek

A Legfőbb Cél 2010 keretében és a képességek fejlesztéséről szóló nyilatkozat 2008. decemberi elfogadását követően a munka számos fórumon – mindenekellett az Európai Védelmi Ügynökségben – folytatódott az Európai Unió válságkezelési kapacitásainak növelése érdekében. A Tanács 2009 májusában nyugtázta az új haderő-katalógust. Ez már a tagállamok által nyújtott felülvizsgált hozzájárulásokat tartalmazza, amelyeknek köszönhetően két esetben megoldható volt a katonai képességek hiányának problémája, tizenkét további esetben pedig ennek részleges orvoslása.

A képességfejlesztési terv naprakésszé tételét az EVÜ az Európai Unió Katonai Bizottságával (EUKB) együttműködésben indította el. Ezzel párhuzamosan az EVÜ és az EUKB folytatta a munkát a képességfejlesztési terv alapján kidolgozott 12 kiemelt intézkedéssel kapcsolatosan. Előrelépések történtek az uniós katonai koncepciók terén is, ide tartozik, hogy az EUKB májusban jóváhagyta a különleges műveletekre vonatkozó koncepciót, az EU által vezetett katonai műveletek során folytatott katonai humán hírszerzés koncepció keretét, a számítógépes hálózati koncepciót, valamint az EUFOR telepíthető műveleti bázisának végrehajtási koncepcióját.

⁶³ A polgári reagáló csoportok új koncepcióját a Politikai és Biztonsági Bizottság 2009 novemberében fogadta el.

⁶⁴ Két alkalmazás elérhető az interneten (<https://esdp.consilium.europa.eu>).

⁶⁵ A missziók elemzési képességeinek általános alapelveit bemutatták a Polgári Válságkezelő Bizottságban is.

A tagállamok megerősítették, hogy elkötelezettek az EU-nak a gyorsreagálási képességek terén táplált magas szintű ambíciói fenntartása mellett. A katonai gyorsreagálással kapcsolatos koncepció felülvizsgálata januárban megtörtént. Jelenlegi meghatározása szerint a katonai gyorsreagálás ideje a válságkezelési koncepció jóváhagyása és a műveletek közös műveleti területen történő megindítása közötti 5–30 nap. Az áprilisban és októberben megtartott harccsoport-összehangolási konferenciákon a tagállamok megerősítették vállalásaikat, és új felajánlásokat tettek, ami lehetővé tette két harccsoport készenlétben tartását 2011 végéig. A Tanács novemberben jóváhagyott egy dokumentumot, amely iránymutatásokkal szolgál az uniós harccsoportok rugalmasságának és felhasználhatóságának megerősítéséhez. 2009 áprilisában és októberében konferenciákat tartottak a tengeri, illetve a légi gyorsreagálásról.

Folyamatban van annak átgondolása, hogyan lehet fokozni az európai képességek teljesítményét 2010 után, beleértve többek között azt is, hogy hogyan erősíthetők az uniós polgári és katonai képességfejlesztési folyamatok közötti szinergiák.

A polgári KBVP területén levont tanulságok és a legjobb gyakorlatok

Az EU szüntelenül törekedett arra, hogy tökéletesítse eszközeinek hatékonyságát és gyorsreagálási képességét a mára nagyszámúvá nőtt misszió tapasztalatai alapján. Két olyan fő tanulság vonható le, amely további politikai megfontolásokat tesz szükségessé, és két olyan, amely pedig gyakorlati lépéseket kíván meg. Politikai vonatkozású kérdés, hogy a KBVP-missziók a KKBP fontos eszközeit jelentik ugyan, de a politikát nem helyettesítik, továbbá illeszkedniük kell az adott ország vagy régió iránti átfogó uniós stratégiába. A KBVP is kétirányú utca: az érintett állammal együttműködve stratégiai szinten kell törekedni az előrelépést egyértelműen szolgáló intézkedésekre a misszió telepítése előtt és alatt, így biztosítva a támogatottságot és a további lépések meghozatalát. Továbbá ahhoz, hogy a polgári KBVP-missziók hatékony és hiteles eszközök maradhassanak, a politikai hangsúlyt a sikeres telepítésről a sikeres végrehajtásra kell helyezni. Mivel a válságkezelésre egyre nagyobb igény van, az Európai Unió számára nem áll rendelkezésre elegendő számú szakértő. A katonai műveletektől eltérően a polgári műveletek alapja általában az önkéntesség, mindazonáltal a polgári műveleti környezetek nem sokkal barátságosabbak. Az EU-nak és tagállamainak ezért vagy úgy kell csökkenteniük a kirendelt személyzet engedélyezett és tényleges létszáma között jelentkező növekvő telepítési különbségeket, hogy növelik a személyzet toborozásra, kiképzésre és felszerelésre tett erőfeszítéseket és vonzóbbá teszik a telepítést, vagy pedig úgy, hogy lejjebb adnak az ambícióikból.

Az EU két gyakorlatiasabb prioritást is meghatározott. Először is, a költségvetési rendelet 2010-re tervezett felülvizsgálata alkalmat ad a pénzügyi rendelkezések javítására és arra, hogy ezeket jobban hozzáigazítsák a polgári KBVP igényeihez, különösen ami a gyors telepítést és a rövid idejű missziókat illeti. Másodszer pedig el kell végezni a missziók támogatását szolgáló lépések egész sorát. Ennek érdekében megrendelték egy megvalósíthatósági tanulmány elkészítését a missziókkal kapcsolatos felszerelések tárolására szolgáló raktár létrehozásáról.

Az EU első, 2003-as telepítései óta az Unión belül levont következtetések inkább arra összpontosítottak, hogy hogyan javítható a tervezés, nem pedig arra, hogy hogyan fokozható a tevékenységek hatása – ennek egyik oka, hogy eddig nagyon kevés misszió fejeződött be (a Themis Georgia, a Proxima FYROM, az Acehi Megfigyelő Misszió). A tagállamok máris fokozottan törekednek a képességek növelésére. Az Európai Unió pénzügyi és humán erőforrásai végesek, és nagyon pontosan meg kell vizsgálni, hol képes az EU leginkább hozzáadott értéket biztosítani. A jövőben tehát az Uniónak fel kell mérnie, mikor adottak a feltételek a telepítésre, és szorosan együtt kell működnie az érintett államokkal, így biztosítva, hogy a missziók hatása a helyszínen tartós legyen.

Képzés és gyakorlatok

Jelentős erőfeszítésekre került sor 2009-ben az EU képzési koncepciójában meghatározott következő általános célok elérése érdekében: egy közös európai biztonsági kultúra kidolgozása, valamint a tagállamok és az uniós intézmények ellátása a KBVP valamennyi területén hatékonyan dolgozni képes, hozzáértő (diplomáciai, polgári – ideértve a rendőri és egyéb jogállami – valamint katonai) személyzettel, beleértve a KBVP-missziókban és -műveletekben dolgozó személyzetet is. Ennek részeként szigorúan kiértékeltek a múltbeli képzési tevékenységeket és a levont tanulságokat, felülvizsgálták a képzési igényeket és követelményeket, valamint továbbfejlesztették az uniós képzési programot.

A polgári válságkezelési képzés terén a tagállamok megállapodtak, hogy megerősítik a polgári KBVP-missziók telepítését megelőzően nyújtott képzés rendszerét. Tekintve, hogy a KBVP válságkezelési missziói egyre összetettebb jellegűek, és működési területükön rengeteg nehézséggel kell szembenézniük, a Tanács kiemelte annak fontosságát, hogy a telepítést megelőzően megfelelő képzést nyújtsanak a missziók megbízatásainak végrehajtása érdekében. E tekintetben fontos a válságkezelés polgári területével foglalkozó képzéssel kapcsolatos bizottsági projekt keretében nyert tapasztalatokra építeni.

Az Európai Unió Katonai Törzse 2009 végén újra felmérte a közös képzési létesítmények katalógusának hasznosságát, beleértve a harmadik államok képzési létesítményeinek esetleges felvételét is. Az értékelés rámutatott, hogy a katalógust konzultációs eszközként használják, amely láthatóan kielégíti a tagállami igényeket. A katalógus adatbázissá alakításával azonban a jelenlegi kedvezőtlen (személyi, költségvetési és a prioritásokból adódó) feltételek miatt még várni kell.

Uniós szinten a képzés legfontosabb eleme az Európai Biztonsági és Védelmi Főiskola (EBVF), amely a KBVP területén stratégiai szintű képzést nyújtott a polgári és katonai személyzet számára. Az elmúlt évben az EBVF égisze alatt a tagállamok új típusú kurzusokat indítottak. Ezek közé tartoztak olyan fontos kérdésekkel foglalkozó tanfolyamok, mint pl. a KBVP-missziók tervezése, a polgári-katonai koordináció, a képességfejlesztés, a békeépítés, a biztonsági ágazat reformja, valamint a nemzetközi humanitárius jog és a fegyveres konfliktusokra vonatkozó jog. Jelentős előrelépés történt továbbá a nemek közötti egyenlőségre és a biztonságra vonatkozó képzés terén. Az EBVF 2009 decemberében első alkalommal rendezte meg éves hálózatépítési konferenciáját, amelyen a KBVP területén folytatott képzésben érintett polgári és katonai szereplők vettek részt.

A főiskola folytatta a fiatal tisztek számára az Erasmus program mintájára létrehozott, az alapképzésük során folytatandó csereprogramra irányuló európai kezdeményezés végrehajtásának előmozdítását is, aminek keretében 2009 szeptemberében Lisszabonban sor került az EBVP-re vonatkozó első közös modulra. A jelenleg folyó további munka központjában mindenekelőtt a jelenlegi csereprogramok felmérése, a tisztviselők önkéntes cseréjét szabályozó jogi keret kidolgozása, valamint az európai katonai kreditátviteli rendszer kiépítése áll.

Az EBVF jövőbeli fejlődése tekintetében még mindig folyik a munka egy új jogi aktus kidolgozásával kapcsolatosan, amely a Tanács által elfogadott, 2008. decemberi irányítóbizottsági ajánlásokkal összhangban alakítja ki az EBVF-et.

Az EU 2009. évi válságkezelési gyakorlata (CME 09) a válságokra adott uniós gyorsreagálás gyakorlására összpontosított egy olyan forgatókönyv alapján, amely az EU Műveleti Központjának és a Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálatnak is szerepet adott. Az EU MILEX 09 katonai gyakorlatának középpontjában a lárissai uniós műveleti parancsnokság és a nápolyi kötelékparancsnokság közötti kölcsönhatás állt, kiemelve mindenekelőtt a tengeri szempontokat. Mindkét gyakorlat kitűnő alkalmat biztosított a releváns uniós struktúrák és eljárások gyakorlására⁶⁶.

⁶⁶ 2009. június 17. és 26. között, lásd a Tanács 2009. június 12-i sajtóközleményét (10994/09 (Presse 177)).

Finanszírozás

A KKBP költségvetése a 2000-es 47 millió euróról 2009-ben 243 millió euróra nőtt, és az előrejelzések szerint 2013-ra eléri a 400 millió eurót. A 2009-es költségvetés legnagyobb részét a polgári válságkezeléssel összefüggő műveletekhez és fellépésekhez rendelték, különösen a következőkhöz: EULEX Kosovo (116 millió EUR), EUPOL Afghanistan (36 millió EUR) és EUMM Georgia (11 millió EUR)⁶⁷.

3. A KBVP diverzifikálása

Az európai biztonsági stratégia végrehajtásáról szóló jelentés megállapítja, hogy „minél összetettebb kihívásokkal állunk szemben, annál rugalmasabbnak kell lennünk”. Ez azt jelenti, hogy diverzifikálni kell az EU számára válságok esetén rendelkezésre álló eszközöket. A KBVP elindítása óta a polgári missziók elsődleges feladata hagyományosan a rendőrségi területen végzett mentorálás, figyelemmel kísérés és tanácsadás, valamint a rendőri és az ügyészi szervek közti munkakapcsolat javítása volt. A KBVP polgári részének ugyan továbbra is ezek a legfőbb feladatai, de ezekhez több új tevékenység is társult, melyek révén jobban lehet kezelni a missziók helye szerinti partnerországokban jelentkező biztonsági és stabilitási kihívásokat.

A feladatok sokfélesége

A biztonsági ágazat reformja (SSR)

A biztonsági ágazat reformja terén végzett uniós tevékenységek középpontjában 2009-ben az uniós képességek erősítése és a KBVP-missziók révén történő konkrét megvalósítás állt. Továbbra is kiemelt fontosságú kérdés volt a biztonsági ágazat reformjával foglalkozó uniós szakértői bázis létrehozása, melyre a Tanács és a Bizottság a biztonsági ágazat reformjával foglalkozó uniós missziók és tevékenységek kialakítása során támaszkodhat.

A biztonsági ágazat Bissau-guineai reformjának végrehajtását támogató KBVP-misszió (EU SSR GUINEA BISSAU) folytatta munkáját. Stratégiai felülvizsgálat indult, melynek célja a Bissau-guineai helyzet regionális kontextusba helyezése. A misszió megbízatását 2010. március 31-ig meghosszabbították, a Tanács végső határozatára figyelemmel. A KDK-ban működő két KBVP-misszió 2009-ben is folytatta az SSR-folyamat támogatását, és mindkét misszió megbízatását meghosszabbították 2010 közepéig. Az EUPOL RDC az SSR rendőrségi és ügyészi területével foglalkozik. Különösen a rendőrségi területen születtek jó eredmények. Az EUPOL RD Congo megbízatását kiterjesztették a szexuális erőszak elleni küzdelemre, a KDK-ban elkövetett erőszakos cselekményekre vonatkozó európai parlamenti állásfoglalással is összhangban. Az EUSEC RD Congo tekintetében a Tanács 2009. július 27-én jóváhagyta a felülvizsgált általános koncepciót, amely az EUSEC RD Congo számára 2009. október 1-jével kezdődően hat új tevékenységi területet határoz meg. Az EU folytatta az igazságügyi terület támogatását, mely területen 2007-ben reformot fogadtak el.

Döntés született egy 29 millió EUR összegű programról, amely többek között a képzéssel, a kapacitásépítéssel, az infrastruktúra helyreállításával, a jogszabályok korszerűsítésével és a KDK 2006-os alkotmányában meghatározott új igazságügyi struktúrák kialakításával foglalkozik majd.

⁶⁷ További részletekért lásd a KKBP területével kapcsolatos (a III. mellékletben felsorolt) jogi aktusokban szereplő pénzügyi kimutatásokat.

Jogállamiság

2009-ben az EU koszovói jogállamiság-missziója (EULEX Kosovo)⁶⁸ elérte teljes műveleti képességét, és Koszovóban már érzékelhetőek is ennek eredményei. Az EULEX stabilitási tényezőként, a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem kulcsszereplőjeként és a jogállamisági reform támogatójaként játszott szerepe megszilárdult. Az EULEX Koszovó egész területén jelen van, és megbízatása valamennyi területén (rendőrség, igazságügy és vámügyek) jelentős előrelépést ért el. Az EULEX a koszovói hatóságokat támogatva lép fel, de továbbra is rendelkezik végrehajtási hatáskörökkel, melyeket fokozatosan átenged majd a helyi hatóságok számára. A végső cél elérése, azaz az átlátható és elszámoltatható, egyértelmű szereppel bíró és minden politikai befolyástól mentes multietnikus igazságügyi és büntetés-végrehajtási rendszerek, valamint rendőri és vámügyi szervek megteremtése érdekében az EULEX Kosovo programalapú megközelítést kezdett alkalmazni, amellyel méri a misszió teljesítményét és a koszovói intézmények által a jogállamiság érvényesítése terén elért eredményeket. Sor került továbbá a Szerbia és az EULEX közötti együttműködést szabályozó rendőrségi megállapodás aláírására.

Miután 2008-ban határoztak az EUPOL COPPS tevékenységének a palesztin büntető igazságszolgáltatási rendszer támogatására történő kiterjesztéséről, a misszió 2009-ben alaposan megvizsgálta a büntető igazságszolgáltatási ágazatot, és megkezdte az elfogadott cselekvési terv végrehajtását. Mindezedig a rendőri és az igazságügyi szekciók is jó munkakapcsolatot tartottak fenn a helyi szervekkel.

Az EU integrált iraki jogállamisági missziója (EUJUST LEX) továbbra is sikerrel valósította meg az igazságügyi, rendőri és büntetés-végrehajtási szervek dolgozói számára kialakított nagyszabású képzési programot. A program keretében indított tanfolyamokra és szemináriumokra Európában kerül sor, és 2009-től már Irakban is.

Rendőrség

A szervezett bűnözés elleni küzdelem

2009-ben az EUPM BiH támogatta a szervezett bűnözés (és a korrupció) elleni küzdelemhez szükséges kapacitás fejlesztését Bosznia-Hercegovinában, ideértve különösen a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelemben eddig nyújtott teljesítmény megszilárdítását. 2009 során több megbeszélésre is sor került azzal kapcsolatban, hogy 2010. január 1-től az EUPM megbízatásának középpontjában a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem támogatása álljon, különös figyelmet fordítva a rendőri és az ügyészi szervek közti kapcsolatra.

A korrupció elleni küzdelem

2009-ben az EUPOL Afghanistan további támogatást nyújtott az afgán belügyminisztériumnak és az afgán rendőrségnek a korrupció elleni küzdelemben, amely az afgán kormány egyik kiemelt célja. A misszió támogatta az afgán hatóságokat a korrupció elleni küzdelem végrehajtási programjának létrehozásában, amelynek célja a korrupció elleni küzdelem afganisztáni rendszerének létrehozása és fenntartása. Az EUPOL Afghanistan által nyújtott támogatás három területre terjed ki: kapacitásépítés, képzés/megelőzés, végrehajtás. Ennek köszönhetően többek között létrehoztak kifejezetten a korrupció elleni küzdelemmel foglalkozó struktúrákat.

Szexuális erőszak elleni küzdelem

2009 vége felé az EUPOL RDC megbízatását kiterjesztették a szexuális erőszak elleni küzdelem támogatására. Az EUPOL RDC feladata az, hogy segítse a kongói rendőrséget a bűnügyi nyomozási struktúrák kialakításában, és hozzájáruljon a szexuális erőszak elleni küzdelem stratégiájának kidolgozásához, a KDK átfogó rendőrségi reformja keretében.

⁶⁸ Az Európai Parlament 2009. február 5-én Koszovóról és az EU szerepéről szóló állásfoglalást fogadott el (P6_TA-PROV(2009)0052).

Biztonsági szereplő

Korlátozott végrehajtási megbízatása keretében az EULEX Kosovo fontos szerepet tölt be mint második vonalbeli biztonsági szereplő, amely szükség esetén támogatja a koszovói rendőrséget, együttműködve a KFOR-ral. 2009-ben az EULEX több bonyolult biztonsági helyzetre is megfelelően tudott reagálni, elsősorban Észak-Kosзовóban. Az EULEX megbízatásának középpontjában azonban továbbra is a helyi biztonsági szereplők mentorálás, figyelemmel kísérés és tanácsadás révén történő támogatása áll.

Békefenntartás

Az EU-nak a diplomáciai közvetítéstől kezdve a megfigyelő misszióig számos eszköz áll rendelkezésére ahhoz, hogy a konfliktust követő helyzetekben fontos szerepet töltsön be. Ezek legkonkrétabb példája a grúziai polgári válságkezelő misszió (EUMM), amelynek telepítésére a 2008. augusztusi eseményeket követően került sor. Az EUMM jelenleg az egyetlen nemzetközi megfigyelő misszió Grúziában, és a konfliktusban érintett felek közti bizalom megszilárdításában is fontos szerepet játszik azáltal, hogy társelnöke az incidensek megelőzésére és a reagálásra szolgáló mechanizmus (IPRM) üléseinek. A misszió döntően hozzájárult a feszültség enyhítéséhez és a stabilitás fenntartásához a régióban. Továbbra is a misszió egyik fontos célja annak elérése, hogy az EU megfigyelő misszió Grúzia teljes területéhez hozzá tudjon férni.

A kalóztámadások elleni küzdelem

Az EU NAVFOR Somalia/ATALANTA-műveletet 2008 decemberében indították, és 2009 decemberében újabb 12 hónapra meghosszabbították a megbízatását. A művelet 2009 során lehetővé tette az Élelmezési Világprogram hajói által szállított élelmiszersegély biztonságos célba juttatását: több mint 50 kereskedelmi hajót kísért Mombasából Mogadishuba. A kalózkodás elleni küzdelmet szolgáló művelet a Szomália partjainál folytatott kalóztámadásoktól való elrettentésben és azok visszaszorításában is sikeresnek bizonyult. A Kenyával és a Seychelle Köztársasággal kötött átadási megállapodás alapján fogva tartásukat követően 75 kalóztevékenységgel gyanúsított személyt szállítottak Kenyába, 11-et pedig a Seychelle Köztársaságba. Az EU együttműködést folytat az UNODC-al annak érdekében, hogy a Stabilitási Eszköz keretében támogatást nyújtson a kenyai és a seychelles köztársasági igazságügyi rendszernek. A kalózkodás elleni küzdelem mellett az EU a regionális tengeri kapacitás erősítése érdekében is kezdeményezett lépéseket.

A polgári személyek védelme fegyveres konfliktusban

Az EU jelentősen hozzájárult a polgári személyek fegyveres konfliktusban való védelméről folytatott megbeszélésekhez és az ENSZ BT 1894 (2009) sz. határozatának elfogadásához. Az EU kész arra, hogy az ENSZ-szel együtt képzési koncepciókat és modulokat alakítson ki.

Az eszközök sokfélesége

Hálózati alapú képességek (NEC)

Előrelépések történtek a KBVP támogatására szolgáló, hálózati alapú képességek fejlesztésével kapcsolatos munka terén. Ezzel összefüggésben, a polgári-katonai koordinációt (CMCO) támogató hálózatalapú képességgel kapcsolatos koncepció végrehajtása érdekében hangsúlyozták annak fontosságát, hogy a munka fokozatosan, lépésről lépésre haladjon, az uniós intézmények és a tagállamok magas szintű vezetőinek megfelelő elkötelezettsége mellett.

EUMK

Az Európai Parlament azon kérésével összhangban, hogy az Európai Unió Múholdközpontja (EUMK) kerüljön teljes mértékben kiépítésre annak érdekében, hogy ki lehessen aknázni a benne rejlő lehetőségeket, az EUMK 2009-ben nélkülözhetetlen segítséget nyújtott az EU katonai műveleteihez, különösen az EU NAVFOR Atalantához és az EUFOR Tchad/RCA-hoz. Az EUMK továbbá egyre nagyobb szerephez jutott az EU polgári misszióiban is, elsősorban a grúziai megfigyelő misszióban. Az EUMK továbbfejlesztésében fontos lépés volt az összes nem uniós NATO-tag bevonása az EUMK tevékenységeibe.

Folytatódott a munka a globális környezetvédelmi és biztonsági megfigyelés (GMES) biztonsági dimenziójával kapcsolatban, amely tükrözi a GMES fontos szerepét a KBVP/KBVP területén.

4. Fokozott összehangoltság és hatékonyság

A polgári képességek tervezésével és fejlesztésével kapcsolatos munka folytatódott, és jelentős mértékben előrehaladt azon iránymutatási folyamatnak köszönhetően, amely megfelelően összehangolt képességfejlesztési keretet határozott meg. E keret különös hangsúlyt helyez a missziótámogatásra, és a gyors telepítéssel, az emberi erőforrásokkal, a finanszírozással és a felszereléssel kapcsolatos konkrét intézkedéseken, többek között az EU számára raktározási képességeket létrehozó határozaton alapul.

2009-ben jó eredményeket lehetett elkönyvelni a missziótámogatás területén: további keretszerződések megkötésére került sor, határozat született az uniós rendőri missziók ideiglenes raktározási kapacitásának létrehozásáról, és emellett megvalósíthatósági tanulmány készül az állandó megoldásról, az emberi erőforrások terén pedig sor került a haderő-generálási folyamatok célzott fejlesztésére jobb tervezés, nagyobb kiszámíthatóság és a szükséges készletcsoportok racionálisabb összeállítása révén.

E folyamatok 2010-ben folytatódnak és konszolidálódnak.

Együttműködés harmadik országokkal

Mivel a KBVP-szerepvállalás jellege egyre ambiciózusabb, és spektruma is egyre bővül, a partnerek által nyújtott hozzájárulás is egyre fontosabb. Folytatódott a válságkezelés kapcsán a KBVP-ről szóló rendszeres párbeszéd, többek között a nem uniós európai NATO-tagokkal, egyéb EU-tagjelölt országokkal, valamint az Egyesült Államokkal, Kanadával, Oroszországgal, Ukrajnával, továbbá más harmadik államokkal. 12 harmadik állam (Albánia, Angola, Kanada, Chile, az Egyesült Államok, Horvátország, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Norvégia, Svájc, Törökország, Új-Zéland és Ukrajna) a jelenleg folyó missziók és műveletek közül 7-hez (EUFOR ALTHEA, EULEX Kosovo, EUPM BiH, EUPOL COPPS, EUPOL Afghanistan, EUNAVFOR ATALANTA és EUPOL RD Congo) érdemi hozzájárulást nyújtott. Ezenfelül Albánia, Horvátország és Oroszország értékes támogatással járult hozzá a 2009 márciusában véget ért EUFOR Chad/RCA művelethez.

A kalózkodás elleni tevékenységek és az EU NAVFOR ATALANTA keretében eredményes együttműködést alakítottak ki több más partnerrel (többek között Indiával, Kínával, Japánnal, Malajziával, Ománnal, Oroszországgal, Szaúd-Arábiával, a Seychelle Köztársasággal és Jemennel).

A harmadik országok részvétele politikai és műveleti okokból is hasznos, mivel újabb csatornát jelent ezen országok EU-val fenntartott politikai kapcsolatainak megerősítésére, és ezzel elősegíti a béke és a stabilitás melletti uniós kötelezettségvállalás támogatói körének kiszélesítését.

A harmadik országok KKBP-műveletekben való részvételéről a Politikai és Biztonsági Bizottságban folytatott megbeszélések követően a főképvisező ajánlást nyújt be a Tanácsnak arról, hogy mely további országokkal kellene részvételi keretmegállapodások megkötésére irányuló tárgyalásokat kezdeni.

II. RÉSZ – ELŐRETEKINTÉS A 2010. ÉVRE

Az elmúlt években az Európai Unió globális szerepe bővült. Az EU hozzájárult a szomszédos országok stabilitásához és demokráciájához, nemzetközi partnereivel megerősítette kapcsolatait, világszerte elősegítette a válságok és konfliktusok rendezését, előmozdította a jó kormányzást és az emberi jogokat, illetve támogatta a fejlesztést. 23 KKBP-missziót indítottunk, ezek többsége polgári misszió volt, de katonai műveletekre is sor került. Ezekre az eredményekre büszkék lehetünk. Az egy évtizeddel ezelőtti időszakhoz képest magabiztosabbak vagyunk, a világ bármely pontján eredményesebben és hatékonyabban tudunk fellépni.

Azonban mára a fenyegetések is komolyabbá váltak. Mindazok a problémák, melyekkel szembe kell néznünk – a terrorizmus és a szervezett bűnözés, a tömegpusztító fegyverek elterjedése, a természeti katasztrófák, a regionális konfliktusok, az energiaellátás biztonsága, az éghajlatváltozás, illegális migráció –, összetettebbé váltak és szorosabban kapcsolódnak egymáshoz. E problémákkal szemben gyakran csak korlátozott mértékben tudunk fellépni. A sikerhez az általunk adott válasznak átfogó megközelítésen kell alapulnia, mely a rendelkezésünkre álló teljes eszköztárat igénybe veszi, és a kiváltó okokat éppúgy kezeli, mint a tüneteket. Partnerségekre is szükség van, a világ valamennyi országával és szervezetével. Röviden: történelmünkben minden eddiginél fontosabb egy proaktív, hatékony és jól koordinált uniós külpolitika kialakítása.

A Lisszaboni Szerződés új lehetőségeket biztosít⁶⁹. Az új intézményi keret módot ad arra, hogy a forrásokat jobban összehangolhassuk a prioritásokkal⁷⁰. Catherine Ashton főképviselő/alelnök hármasságában a tagállamokkal, a Bizottsággal és az Európai Parlamenttel központi szerepet fog játszani e cél elérésében.

Az Európai Külügyi Szolgálat⁷¹ teljesen új és egyedülálló eszközt jelent majd az EU számára: olyan külföldi szolgálat, mely az EU egészének nevében tevékenykedik, és mely lehetőséget ad arra, hogy globális szinten koherensebb és hatékonyabb módon léphessünk fel. Az Európai Külügyi Szolgálat létrehozása ennél fogva az Európai Unió kulcsfontosságú prioritása, és egyedülálló lehetőség, melyet nem szabad kihasználatlanul hagyni.

A feladat sürgőssége nem vitatható. A világ történései nem fognak arra várni, hogy befejezzük belső intézményeink megszervezését. A 2010-es menetrend olyan nehéz erőpróbák elé állítja az EU-t, amilyenekre az elmúlt húsz évben nem volt példa. Annak ellenére, hogy tapasztalható a fellendülés néhány jele, a gazdasági válság hatásai továbbra is érezhetők a világban. Bolygónk sok régiójára az előző nemzedékhez képest sokkal hevesebb erőszak és instabilitás jellemző. Az afganisztáni, pakisztáni, jemeni és szomáliai konfliktusok a határainkon messze túllépő következményekkel bírnak. A tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni globális rendszerre – különösen Irán részéről – minden eddiginél nagyobb nyomás nehezedik. Több természeti katasztrófa – például a földrengés Haitin és Chilében – próbára tette a nemzetközi közösség képességét a tekintetben, hogy mennyire képes idejében reagálni segélyek nyújtásában és a helyreállításban. Mindemellett világszerte továbbra is tapasztaljuk, hogy a gazdasági és politikai súlypont Ázsia és Latin-Amerika feltörekvő gazdaságainak irányába mozdul el.

Változó világunkban az Európai Unió továbbra is olyan külpolitikát fog követni, mely értékeinket és érdekeinket is tükrözi. Ennek során energiánkat és forrásainkat olyan feladatokra koncentráljuk, melyekben eredményesek lehetünk. Noha sok mindent sikerült elérni a biztonságos és virágzó szomszédság megteremtésében, továbbra is sok tennivaló maradt. A szélesebb kereteket tekintve meg kell erősítenünk partnerségeinket régi szövetségeseinkkel és a felemelkedőben lévő globális szereplőkkel egyaránt, és rá kell vennünk őket, hogy terveiket tettekre váltsák. Továbbá biztosítanunk kell, hogy az intézményekre és szabályokra épülő globális rendszer a hatalom és a döntéshozatal megosztása révén rendelkezzen az új korszak jelentette kihívásokra adandó válaszokhoz szükséges eszközökkel.

⁶⁹ Az Európai Parlament 2009. május 7-én állásfoglalást fogadott el a Parlament új szerepéről és a Lisszaboni Szerződés végrehajtásával kapcsolatos felelősségeiről (2008/2063(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0373).

⁷⁰ Az Európai Parlament 2009. május 7-én elfogadta „a Lisszaboni Szerződés hatása az Európai Unió intézményi egyensúlyának fejlődésére” című állásfoglalást (2008/2073(INI)) P6_TA-PROV(2009)0387).

Az Európai Parlament 2009. május 7-én állásfoglalást fogadott el a Lisszaboni Szerződés pénzügyi vonatkozásairól (2008/2054(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0374).

⁷¹ Az Európai Parlament 2009. október 22-én állásfoglalást fogadott el az európai külügyi szolgálat létrehozásának intézményi szempontjairól (2009/2133(INI)) (P7_TA-PROV(2009)0057).

A Nyugat-Balkán Európa stabilitásának és jólétének szerves feltétele. Az EU továbbra is támogatja a térség európai perspektíváját, amely az előcsatlakozási támogatásokra, illetve a KKBP-re és a KBVP-re épül. A Tanács 2009. decemberi következtetéseiben kijelentette, hogy visszatér a Bizottságnak a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal folytatandó csatlakozási tárgyalások megkezdésére vonatkozó ajánlására.

Azt is hozzátette, hogy továbbra is alapvetően fontos a jó szomszédsági kapcsolatok fenntartása, ideértve az ország elnevezésével kapcsolatos problémának az ENSZ keretében történő, tárgyalásokon alapuló és kölcsönösen elfogadható rendezését. Az EU–Montenegró stabilizációs és társulási megállapodás 2010. május 1-jén hatályba lépett. A Bizottság várhatóan benyújthatja véleményét Montenegró (és lehetőség szerint Albánia) uniós csatlakozási kérelméről. Amennyiben továbbra is jól halad az ICTY-vel folytatott együttműködés, a Tanács dönthet az EU–Szerbia stabilizációs és társulási megállapodás megerősítésének megkezdéséről. A Tanács ezenfelül felkérheti a Bizottságot, hogy készítse el a szerb csatlakozási kérelemről szóló véleményét. Az EU – többek között az EUPM és az EUFOR Althea missziókban megvalósuló – megerősített jelenléte révén továbbra is kapcsolatot tart Bosznia-Hercegovinával és támogatja ezen országot az uniós tagságig vezető úton. Lényeges, hogy a komplex politikai keret és a 2010. októberi választások ellenére további előrelépés történjen a reformok terén. Az EU Koszovóban továbbra is elkötelezett marad a stabilitás és a fejlesztés megerősítése mellett. A decentralizáció és a reform terén, illetve a jó kormányzással és a jogállamisággal kapcsolatban elérendő további eredményeket kulcsfontosságú prioritássá emelik, és ezeket a pénzügyi és szakértői segítségnyújtás mellett az EULEX jogállamiság-misszió is elősegíti majd.

Törökország továbbra is fontos regionális szereplő. A Törökország és Örményország közötti kapcsolatok normalizálásáról szóló jegyzőkönyvek 2009. októberi történelmi aláírását követően az EU várakozással tekint ezek megerősítése és végrehajtása elé. A Nabucco gázvezetékéről szóló, 2009 júliusában aláírt kormányközi megállapodásra tekintettel a Déli Gázfolyosó időben történő megvalósítása továbbra is az EU egyik legkiemelkedőbb fontosságú célja az energiabiztonság területén.

Az európai szomszédságpolitika megváltoztatta az EU és szomszédai közötti kapcsolatokat. Az uniós segítséget hozzáigazították a partnerek reformigényeihez, a jelenlegi pénzügyi keretben foglalt mértékét pedig 32 %-kal megnövelték. Azonban az európai szomszédságpolitikának a közös stabilitásra, biztonságra és jólétre vonatkozó céljainak eléréséig még sok a tennivaló. A Lisszaboni Szerződés elismeri ezt azzal, hogy az EU kötelezettséget vállal arra, hogy a vele szomszédos országokkal különleges kapcsolatokat épít ki a jólét és a jószomszédi viszonyok térségének létrehozása céljából (EUSz. 8. cikk).

A 2009 májusában elindított keleti partnerség fórumot nyújt a politikai társulás felgyorsulásához és a gazdasági integráció elősegítéséhez az EU és a szomszédos keleti térségből az érdekelt partnerországok között, amint ezt a Prágai Nyilatkozat meghatározza.

A keleti partnerség többoldalú kerete fogja biztosítani a partnerség célkitűzéseinek megvalósításához szükséges együttműködési tevékenységeket és kötetlen párbeszédet. A keleti partnerséget a befogadó jelleg, a differenciálás, a feltételeesség és az együttes szerepvállalás elve szabályozza. Továbbá a vízumról szóló párbeszéd a tervek szerint teljes mértékben operatív szakaszba lép a hosszú távú célként a vízumliberalizációra irányuló cselekvési terv alapján. Az EU Ukrajna új vezetőivel együtt kíván működni a politikai és gazdasági stabilitás elérésének céljából. Kiemelt szerepet kap a Moldovai Köztársaság annak érdekében történő támogatása, hogy kezelni tudja a gazdasági válság okozta problémákat, továbbá folytatódni fog a Dnyeszteren túli konfliktus 5+2-es keretben való rendezése. Az EU nyitott marad a Belarusszal való szorosabb kapcsolat kialakítása előtt, de előrelépésre kizárólag akkor van esély, ha lépéseket tesznek a fokozottabb demokratizálódás, valamint az emberi jogok védelme és előmozdítása irányába, ideértve a halálbüntetés eltörlését. Grúziában az EU továbbra is részt vesz az elhúzódó konfliktus rendezését célzó erőfeszítésekben, különösen a Genfben tartott megbeszélések keretében, melyek továbbra is az egyetlen olyan fórumnak számítanak, ahol minden fél képviselteti magát.

Az EUMM Georgia a biztonság és a stabilitás helyszínén történő garantálásában továbbra is központi szerepet tölt be, azonban a technikai kapacitásokat folyamatosan felül kell vizsgálni. Az EU-nak továbbra is kérnie kell, hogy az EUMM hozzáférhessen Abháziához és Dél-Oszétiához, ezzel párhuzamosan az EBESZ és az ENSZ helyszíni jelenlétének helyreállítására törekedve. Az EU továbbá várakozással tekint az elé, hogy 2010-ben társulási megállapodásról szóló tárgyalásokat kezdjen a három dél-kaukázusi országgal. Az EU támogatja a minszki csoport által Hegyi Karabah helyzetének megoldása érdekében kifejtett erőfeszítéseit. A keleti partnerség multilaterális dimenziója hozzájárulhat a bizalom helyreállításához Örményország és Azerbajdzsán között.

Az „Unió a Mediterrán Térségért” kapcsán 2010-ben előrelépés várható a szervezeti, strukturális és finanszírozási kérdésekben. A barcelonai székhelyű titkárság létrehozása és a főtitkár kinevezése 2010 márciusában jelentős lépés lesz, azonban fontos, hogy ezek gyorsan működőképessé váljanak és a régióval kapcsolatos projekteken dolgozzanak. 2010-re ambiciózus programot dolgozták ki a miniszteri találkozók számára.

Az Európai Unió a tárgyalások mielőbbi lezárása érdekében folytatja az EU-Líbia keretmegállapodásról szóló megbeszéléseket.

A szomszédos országokon túl a regionális konfliktusok továbbra is aláássák a világ sok tájának stabilitását. A közel-keleti események 2010-ben is kiemelt szerepet fognak játszani a nemzetközi menetrendben. Az izraeli-palesztin konfliktus megoldása minden eddiginél sürgetőbb.

Az EU ismételten felszólít a tárgyalások sürgős felújítására, amely eredményeként meghatározott határidőn belül kétállamos megoldás jön létre, mely szerint Izrael Állam és a független, demokratikus, egységes és életképes palesztin állam békében és biztonságban él egymás mellett. Az EU nem fog semmilyen változtatást elismerni – Jeruzsálem vonatkozásában sem – az 1967 előtti határokhöz képest azokon kívül, amelyekhez mindkét fél hozzájárulását adta. Ha valódi békét szeretnénk, tárgyalások révén megoldást kell találni Jeruzsálem – mint két állam jövőbeli fővárosa – jogállására. Az EU a kvartettel és arab partnereivel együtt továbbra is szoros kapcsolatot tart fenn a felekkel és támogatja őket a tárgyalások során. Az Európai Unió a jövőben is fel fog szólítani a határátkelőhelyeknek a humanitárius segély, valamint a Gázába tartó és Gázából induló kereskedelmi és személyforgalom számára való haladéktalan, hosszú távú és feltétel nélküli megnyitására. Az EU teljes mértékben támogatja a Palesztin Hatóság kormányának „Palesztina – a megszállás vége, az állam kezdete” című terve végrehajtását, mint a fentiekhez nyújtott fontos hozzájárulást, és annak érdekében fog tevékenykedni, hogy ehhez a tervhez erős nemzetközi támogatást szerezzen. A EU kész arra, hogy jelentős hozzájárulást nyújtson a békemegállapodások fenntarthatóságát célzó, konfliktus utáni struktúrákhoz, és folytatni fogja az államépítéshez, a regionális kérdésekhez, a menekültek, a biztonság és Jeruzsálem kérdéséhez való hozzájárulással kapcsolatban vállalt tevékenységét. A közel-keleti átfogó béke regionális megközelítést igényel. Az EU továbbra is támogatja az Izrael és Szíria, valamint az Izrael és Libanon közötti tárgyalásokat.

A Közel-Kelet más részeit illetően a közelmúltbeli iraki választások újabb mérföldkőnek számítanak az ország stabilizálásában. Míg a végső eredmények ellenőrzésre várnak, az EU készen áll, hogy további lépéseket tegyen e folyamat támogatására, és várakozással tekint az új iraki kormány üdvözlése elé, amint erre lehetőség nyílik. Az EUJUST LEX a tervek szerint hozzájárul majd a jogállamiság megerősítéséhez, többek között az országon belüli tevékenységek révén, amint azokat a biztonsági helyzet lehetővé teszi. Az elmúlt hónapokban fokozódtak a jemeni instabil helyzet – többek között a nemzetközi terrorizmussal fenntartott kapcsolatok – miatti nemzetközi aggályok. Ennek kezelése céljából, valamint a tartós politikai és gazdasági fejlődés érdekében az EU folytatja átfogó stratégiáját, a régió Jemennel szomszédos országaival együttműködésben.

Az iráni nukleáris kérdéssel kapcsolatos általános helyzet jelenleg igen negatív. Az érdemi tárgyalások megindítása érdekében – Kínával, Franciaországgal, Németországgal, az Orosz Föderációval, az Egyesült Királysággal és az USA-val közösen – tett erőfeszítések mindeddig eredménytelenek voltak. Az EU továbbra is kitartóan arra törekszik, hogy kétpályás megközelítést követve tárgyalásos megoldást érjen el.

Az Európai Unió készen áll arra, hogy megtegye az ENSZ BT eljárásának támogatására irányuló szükséges lépéseket. Az EU a jövőben is ki fogja fejezni aggályait Irán politikájának a közel-keleti stabilitásra és biztonságra gyakorolt negatív hatása miatt, és hangsúlyozni fogja, hogy Iránnak a régióban felelős szerepet kell betöltenie. Az EU továbbra is igen aggályosnak tartja és a jövőben is aktívan figyelemmel kíséri az iráni emberi jogi helyzetet, és emlékeztetni fogja Iránt a nemzetközi emberi jogi kötelezettségeire, többek között arra, hogy vessen véget a saját népével szembeni visszaéléseknek, számoltassa el a visszaélések elkövetőit, és bocsássa szabadon azokat, akik csupán a jogaikat gyakorolják. Az Európai Uniónak továbbá komoly aggályai vannak az iráni hatóságok által annak megakadályozása céljából hozott intézkedésekkel kapcsolatban, hogy az iráni állampolgárok a műholdas televízió- és rádióközvetítéseken, valamint az interneten keresztül szabadon kommunikáljanak és információkhoz jussanak. Az EU eltökélt marad e kérdések nyomán követésében, és azzal a céllal lép fel, hogy véget vessen ennek az elfogadhatatlan helyzetnek.

Az afganisztáni helyzet továbbra is jelentős kihívás elé állítja a nemzetközi közösséget és a kabuli kormányt. Afganisztánban az EU átfogó megközelítést követett, politikai, polgári, katonai és fejlesztési eszközök kombinációját alkalmazva. Az EU erőfeszítéseit a jogállamiság (különösen az EUPOL Afghanistan révén), az állami kapacitás és az intézmények megerősítésére fogja összpontosítani a jó kormányzás, az emberi jogok és a hatékony közigazgatás előmozdítása érdekében. Továbbá – különösen a vidékfejlesztés és a társadalmi fejlődés révén – támogatni fogja a gazdasági növekedést. Az uniós tevékenységek alapul szolgálnak az Afganisztánról szóló nemzetközi konferencián (London, 2010. január 28.) elfogadott átmeneti stratégiához.

Pakisztán kulcsfontosságú szereplőnek számít az Afganisztánnal való kapcsolatokban, egyúttal saját kihívásaira is választ kell adnia. Azon túl, hogy döntő szerepet tölt be a régió stabilitásával és biztonságával kapcsolatos kérdésekben, az EU arra is ösztönzi Pakisztánt, hogy javítsa az olyan kulcsfontosságú kérdésekben folytatott együttműködést, mint például a terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek elterjedése és a kábítószer elleni küzdelem, illetve az emberi jogok helyzete. Készen áll arra, hogy támogassa a biztonsági ágazat reformjára, a jogállamiságra és a demokratikus intézményekre – így a választási rendszerre – vonatkozó pakisztáni kezdeményezéseket. Itt is, mint más kérdésekben, a gazdasági fejlődés lényeges szerepet fog kapni a hosszú távú stabilitás elérésében.

Afrikában az instabil helyzet és a regionális konfliktus a kontinens egyes részein továbbra is aláássa a fejlődést. Az EU rendkívül tevékeny Szomáliában, és együttműködik nemzetközi partnereivel, így az Afrikai Unióval, az ENSZ-szel és az Egyesült Államokkal.

2010 során sor kerül egy ugandai székhelyű uniós kiképző misszió telepítésére, melynek célja az átmeneti szövetségi kormány fegyveres erőinek támogatása az átfogó megközelítés keretében. Ezzel egyidejűleg az EU az országba irányuló humanitárius és pénzügyi segítség egyik legfőbb adományozója, az Atalanta haditengerészeti művelet pedig védelmet nyújtott a Szomália partjainál folytatott kalózkodás ellen. Az ATALANTA művelet visszatartó ereje attól is függ majd, hogy sikerül-e a művelet alatt elfogott gyanúsítottakat bíróság elé állítani. Az EU-nak az átadási megállapodások megkötése érdekében együtt kell működnie a kalózkodás érintette régió országaival. Szudánra is nagy kihívások várnak 2010-ben: nemzeti választások, a dárfúri régió békéje, valamint a Dél-Szudán jogállásáról szóló, 2011. januárjára tervezett népszavazás előkészítése. Az EU együtt fog működni az Afrikai Unióval és másokkal annak érdekében, hogy Szudán népe számára megteremtsek a stabil és demokratikus jövőt.

Ezen példák jól illusztrálják, hogy a ma ránk váró nemzetközi kihívásokkal egyedül egyetlen ország sem képes megküzdeni. A huszonegyedik század világában a partnerségek új fontosságot nyertek: a közös gazdasági és biztonsági kihívásokra adott válasz megkerülhetetlen eszközei. Az elmúlt évtized során az EU arra törekedett, hogy a kulcsfontosságú globális szereplőkkel megerősítse kapcsolatát. E célkitűzés továbbvitele érdekében élnünk kell a Lisszaboni Szerződés adta lehetőségekkel, melyek megkönnyítik számunkra, hogy mi másokkal felvegyük, illetve hogy mások velünk felvegyék kapcsolatot.

Az USA-val fenntartott kapcsolataink ma is ugyanolyan fontosak. Az Atlanti-óceán mindkét partjáról induló kezdeményezések többnyire nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy megküzdjünk korunk kihívásaival, de erre csak a közös irányítás szellemében van mód. A transzatlanti menetrend az alábbi kérdéseket öleli fel: a gazdasági válság és hosszú távú gazdasági versenyképességünk; a globális biztonság – ideértve a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelmet és a leszerelést; a globális felmelegedés kezelése; a millenniumi fejlesztési célok elérése; illetve olyan regionális kérdések, mint például Afganisztán és Pakisztán, továbbá a közel-keleti békefolyamat.

Keleten Oroszország egyszerre szomszéd és kulcsfontosságú partner olyan globális kérdésekben, mint Irán, a Közel-Kelet, Afganisztán, illetve a közös szomszédságban elhúzódó konfliktusok. Ezenfelül közös érdekünk, hogy Oroszország tovább integrálódjon a nemzetközi rendszerbe, és hogy megfeleljen e rendszer szabályainak. Az új EU–Oroszország megállapodásra irányuló tárgyalásoknak most biztosítaniuk kell, hogy partnerségünk minden területén kiegyenlített előrehaladás valósuljon meg.

India és Kína regionális és globális kérdésekben is kulcsfontosságú partner. Indiával ambiciózusabbak lehetünk a politikai kapcsolatokban és az együttműködésben az olyan közös kihívások leküzdése érdekében, mint például Afganisztán, a terrorizmus, az éghajlatváltozás, a pénzügyi válság és a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni küzdelem. A terrorizmus elleni küzdelem, a békefenntartás és a békeépítés mind olyan terület, melyen fokozottabb együttműködésre van lehetőség. A Kínával folytatott partnerség stratégiai fontosságú, és idővel csak egyre fontosabbá válik. Nagyobb mértékben be kell fektetnünk egy olyan kapcsolatrendszer kiépítésébe, mely lehetővé teszi, hogy az EU egyrészt előmozdítsa értékeit és érdekeit a politikai és gazdasági kérdésekben, másrészt részt vegyen a globális problémák közös megoldásának kidolgozásában.

Kelet-Ázsiában Japán továbbra is kulcsfontosságú partnernek számít. Ebben az esetben is adott a lehetőség, hogy többet tegyünk a békével és a biztonsággal kapcsolatos kérdésekben, egy hagyományosan a gazdasági érdekek formálta kapcsolat keretében. A Koreai Köztársasággal folytatott kapcsolatainkat idén stratégiai partnerség szintjére emeljük, különösen a keretmegállapodás és a szabadkereskedelmi megállapodás megkötése révén. Más partnerségek is – így Brazíliával, Mexikóval és Dél-Afrikával folytatott partnerségeink – egyre fontosabbnak számítanak. A nemzetközi és regionális szervezetekkel folytatott együttműködés is döntő fontosságú. Az ENSZ és az EU partnersége külpolitikánk alapvető pillére. De mód van arra, hogy mélységet adjunk e kapcsolatnak, különösen a válságkezelés terén. A NATO-val fenntartott kapcsolatainkat ki kell terjesztenünk annak érdekében, hogy elérjünk azon célkitűzésünket, hogy kontinensünkön belül és túl fokozottabb biztonságot valósítsunk meg. Az EBESZ továbbra is fontos szerepet játszik abban, hogy az európai biztonságban érdekelt valamennyi országot egybefogja. Ennek új irányvonalat adott az euroatlanti biztonsággal kapcsolatos korfui folyamat, melyet az EU 2010 során is lendületesen előrevisz.

E kapcsolatok kiegészülnek az Európán kívüli regionális szervezetekkel fenntartott kapcsolatokkal. Délkelet-Ázsiában az ASEAN elmélyítette az EU-val folytatott kapcsolatait. Az Indonéziával kialakított átfogó partnerségi és együttműködési megállapodás 2009. novemberi aláírása jelentős lépésnek minősül az ASEAN–EU kapcsolatokban. Az EU más ASEAN-tagországokkal is folytatja a partnerségi és együttműködési megállapodásra irányuló tárgyalásokat. Az egyes ASEAN-országokkal folytatott, szabadkereskedelmi megállapodásokra irányuló tárgyalásokra vonatkozó megújított kötelezettségvállalás ugródeszkát jelent egy regionális keretben kialakítható jövőbeli megállapodáshoz. 2010 októberében Európa ad otthont a 8. ASEM-csúcstalálkozónak, amelyre Brüsszelben kerül sor. A szorosabb gazdasági kapcsolat és a felemelkedőben lévő ázsiai régióval folytatott élénk párbeszéd egyre nagyobb jelentőségű Európa jövője szempontjából. Konkrétan, a csúcstalálkozó egyedülálló lehetőséget nyújt arra, hogy a fontos nemzetközi tárgyalások előtt meghatározzuk a közös pontokat.

A tervek szerint egy hónappal később kerül sor az első olyan G20-találkozóra, mely egy G8-on kívüli országban kerül megrendezésre, majd nem sokkal ezután kezdődik el az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye részes feleinek 16. konferenciája Cancúnban.

Az EU az Afrikai Unió legfontosabb nemzetközi partnere, és a közös Afrika–EU stratégia kiemeli az Európa és Afrika közötti új stratégia partnerséget. A 2010. november végén megrendezésre kerülő harmadik Afrika–EU csúcstalálkozó fontos lehetőség az EU, az AU és a tagállamok számára arra, hogy áttekintsék a stratégia keretében elért eredményeket, friss lendületet adjanak ambiciózus partnerségüknek, és hogy megerősítsék az EU és Afrika közötti politikai és gyakorlati koordinációt. A csúcstalálkozón megvitatásra kerülnek az olyan kulcsfontosságú kihívások, mint a béke és a biztonság, az éghajlatváltozás, az energiához való hozzáférés és az energiaellátás biztonsága, illetve a millenniumi fejlesztési célok elérése.

Latin-Amerikát és a karibi térséget illetően a májusi EU–LAC csúcstalálkozó két évre előre meghatározza majd a stratégiai partnerség menetrendjét a Madridi Nyilatkozaton és az ahhoz csatolt cselekvési terven keresztül. Ezenfelül az alábbi eredményeket kell elérni: társulási megállapodás megkötése Közép-Amerikával, többoldalú kereskedelmi megállapodás megkötése az Andok egyes országaival (Kolumbia/Peru), az EU–Mercosur társulási megállapodásra irányuló tárgyalások folytatása, a Latin-Amerika Befektetési Eszköz (LAIF) elindítása, az EU–LAC Alapítvány létrehozása, az EU/CARIFORUM közös stratégia keretéről szóló megállapodás, közös végrehajtási terv elfogadása Mexikóval, egy fejlesztési és innovációs társulás megerősítése Chilével, illetve a kétoldalú kapcsolatok megerősítése.

Az EU továbbra is a tömegpusztító fegyverek elterjedése elleni nemzetközi rendszer megerősítésére törekszik a különféle fórumokon. Az atomsorompó-szerződés májusi felülvizsgálati konferenciájának sikeres és kiegyensúlyozott eredménye különösen elsőbbséget élvez majd. Ezenfelül pozitív hozzájárulást nyújtottunk a 2010 áprilisában Washingtonban megrendezett, a nukleáris biztonsággal foglalkozó csúcstalálkozóhoz, és a továbbiakban is felhívjuk a figyelmet arra, hogy globális szinten meg kell erősíteni a nukleáris biztonságot. Az EU továbbra is az uniós politikák – különösen „A tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedése elleni küzdelemre irányuló európai uniós fellépés új irányai” – megvalósítására törekszik.

Az emberi jogok védelme és előmozdítása külpolitikánk alapvető eleme, melynek minden területen igyekszünk érvényt szerezni. Érdekeink érvényesítésére mindig csak értékeink előmozdításával együtt kerülhet sor.

2010 során az EU folytatja a halálbüntetés eltörlését célzó erőfeszítések előmozdítását.

Az EU emberi jogi politikájának részeként a jövőben is szorosan figyelemmel kíséri a vallás és a meggyőződés szabadságának és a vallási türelmetlenség elleni küzdelemnek a kérdését. A Moldovai Köztársasággal 2010 februárjában új emberi jogi párbeszédet indítottak, valamint Indonéziával is új emberi jogi párbeszédet fognak kezdeményezni. Az EU arra fog törekedni, hogy továbbfejlessze kapcsolatait az ASEAN-nal, többek között az ASEAN új Kormányközi Emberi Jogi Bizottságával folytatott együttműködés révén, és igyekszik feltárni a régióban tapasztalható emberi jogi problémákról folytatandó párbeszéd elindításának lehetőségét. Az EU teljes mértékben részt vesz az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa 2011-es felülvizsgálatának előkészítésében. Üdvözlendő az Európai Parlament aktív részvétele az Oroszországgal és Kínával folytatott emberi jogi párbeszéd értékelésében, valamint az Európai Parlament és a Tanács releváns bizottságai közötti kapcsolatokat is örömmel fogadjuk.

Annak fényében, hogy 2009-ben az európai biztonság- és védelempolitika 10 éves évfordulóhoz ér, és hogy nemrégiben lépett hatályba a Lisszaboni Szerződés, egyértelmű, hogy a közös kül- és biztonságpolitika viszonylag rövid idő alatt nagy fejlődésen ment keresztül. Ugyanakkor azt is tisztán látjuk, hogy a stratégiaibb jellegű döntéshozatal, a szakpolitikáink közötti nagyobb koherencia, valamint a megerősített katonai és polgári képességek révén tovább kell tökéletesítenünk a hatékony fellépésre való képességünket. A közös biztonság- és védelempolitika keretében folytatni fogjuk az alábbiakkal kapcsolatos munkát: a gyors telepítésre vonatkozó képességünk fejlesztése, rugalmasabb missziótámogatási szabályok kidolgozása, az emberi jogi és a nemi dimenzió erősítése, valamint a KBVP keretében folytatott tevékenységek szorosabb összehangolása az Európai Bizottság és a nemzetközi partnerek által irányított, a stabilizációra és fejlesztésre irányuló hosszabb távú erőfeszítésekkel. A megfelelő politikai és pénzügyi eszközökkel támogatott releváns kapacitásokhoz való hozzáféréstől függ, hogy mekkora hatást tudunk kifejteni.

Összefoglalásként kijelenthetjük, hogy 2010 az európai külpolitika mérföldkövének számít majd. A Lisszaboni Szerződéshez vezető intézményi vita csaknem egy évtizeden át tartott. Most, hogy ez a folyamat lezárult, új fejezetet nyithatunk. Éppen ideje, mivel minden eddiginél nagyobb szükség van arra, hogy az EU határain túlra tekintsen és párbeszédet kezdjen a világ többi részével. Ha ezt elmulasztjuk, nemcsak egy lehetőséget szalasztunk el. Meghátrálnánk a világ színpadán általunk óhajtott szerep előtt, melynek betöltését érdekeink és értékeink is sürgetve követelik tőlünk. Ideje, hogy szavainkat tettekre váltsuk.

I. MELLÉKLET

Legal acts in the CFSP area

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
I. MESURES RESTRICTIVES			
I.1 BALKANS OCCIDENTAUX			
24.09.2009	Prorogation de la position commune 2004/694/PESC concernant de nouvelles mesures définies à l'appui d'une mise en oeuvre effective du mandat du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie (TPIY)	art. 15	2009/717/PESC L 253 (25.09.2009)
26.02.2009	Renouvellement des mesures définies à l'appui d'une mise en oeuvre effective du mandat du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie (TPIY)	art. 15	2009/164/PESC L 55 (27.02.2009)
10.02.2009	Prorogation et modification de la position commune 2004/133/PESC concernant des mesures restrictives à l'égard d'extrémistes dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 15	2009/116/PESC L 40 (11.02.2009)
I.2 AFRIQUE			
REPUBLIQUE DÉMOCRATIQUE DU CONGO			
27.04.2009	Application de la position commune 2008/369/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République démocratique du Congo	position commune 2008/369/PESC art. 6; art. 23 (2)	2009/349/PESC L 106 (28.04.2009)
26.01.2009	Modification de la position commune 2008/369/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République démocratique du Congo	art. 15	2009/66/PESC L 23 (27.01.2009)
RÉPUBLIQUE DE GUINÉE			
22.12.2009	Modification de la position commune 2009/788/PESC concernant des mesures restrictives à l'encontre de la République de Guinée	art. 29	2009/1003/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Institution des certaines mesures restrictives spécifiques à l'encontre de la République de Guinée	art. 215 §1 et 2	2009/1284/UE L 346 (23.12.2009)
27.10.2009	Mesures restrictives à l'encontre de la République de Guinée	art. 15	2009/788/PESC L 281 (28.10.2009) + rectificatif L 282 (29.10.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
SOMALIE			
16.02.2009	Mesures restrictives à l'encontre de la Somalie et abrogation de la position commune 2002/960/PESC	art. 15	2009/138/PESC L 46 (17.02.2009)
ZIMBABWE			
26.01.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre du Zimbabwe	art. 15	2009/68/PESC L 23 (27.01.2009)
I.3 ASIE / OCÉANIE			
BIRMANIE / MYANMAR			
18.12.2009	Modification de la position commune 2006/318/PESC renouvelant les mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 29	2009/981/PESC L 338 (19.12.2009)
13.08.2009	Modification de la position commune 2006/318/PESC renouvelant les mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 15	2009/615/PESC L 210 (14.08.2009)
27.04.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 15	2009/351/PESC L 108 (29.04.2009)
RÉPUBLIQUE POPULAIRE DÉMOCRATIQUE DE CORÉE			
22.12.2009	Modification de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 29	2009/1002/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Modification du règlement (CE) n o 329/2007 concernant des mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 215 §1 et 2	2009/1283/UE L 346 (23.12.2009)
04.08.2009	Mise en oeuvre de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	position commune 2006/795/PESC art. 6(1) art. 23(2)	2009/599/PESC L 203 (05.08.2009)
27.07.2009	Modification de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 15	2009/573/PESC L 197 (29.07.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
I.4 MOYEN-ORIENT / GOLFE			
IRAN			
15.12.2009	Modification du règlement (CE) n o 423/2007 concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran	art. 215 §1 et 2	2009/1228/UE L 330 (16.12.2009)
17.11.2009	Mise en oeuvre de l'article 7, paragraphe 2, du règlement (CE) n o 423/2007 concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran et abrogeant la décision 2008/475/CE	règlement (CE) no 423/2007 art. 15 (2)	2009/1100/CE L 303 (18.11.2009)
17.11.2009	Mise en oeuvre de la position commune 2007/140/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran	position commune 2007/140/PESC art. 7 (2) art. 23 (2)	2009/840/PESC L 303 (18.11.2009)
IRAQ			
05.03.2009	Modification de la position commune 2003/495/PESC sur l'Iraq	art. 15	2009/175/PESC L 62 (06.03.2009)
I.5 EUROPE ORIENTALE ET ASIE CENTRALE			
BIÉLORUSSIE			
15.12.2009	Prorogation des mesures restrictives à l'encontre de certains fonctionnaires de Biélorussie prévues dans la position commune 2006/276/PESC et abrogeant la position commune 2009/314/PESC	art. 29	2009/969/PESC L 332 (17.12.2009)
06.04.2009	Modification de la position commune 2006/276/PESC concernant des mesures restrictives à l'encontre de certains fonctionnaires de Biélorussie et abrogeant la position commune 2008/844/PESC	art. 15	2009/314/PESC L 93 (07.04.2009)
RÉPUBLIQUE DE MOLDAVIE			
16.02.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre des dirigeants de la région de Transnistrie de la République de Moldova	art. 15	2009/139/PESC L 46 (17.02.2009)
OUZBÉKISTAN			
15.12.2009	Abrogation du règlement (CE) n o 1859/2005 instituant certaines mesures restrictives à l'encontre de l'Ouzbékistan	art. 215 §1, art. 301	2009/1227/UE L 330 (16.12.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II. PESD			
II.1 BALKANS OCCIDENTAUX			
15.12.2009	Prorogation du mandat du chef de la Mission de police de l'Union européenne (MPUE) en Bosnie-Herzégovine	art. 38, troisième alinéa décision 2009/906/PESC art. 10 §1	2009/958/PESC MPUE/1/2009 L 330 (16.12.2009)
08.12.2009	Mission de police de l'Union européenne (MPUE) en Bosnie-et-Herzégovine	art. 28, art. 43 §2	2009/906/PESC L 322 (09.12.2009)
11.11.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en Bosnie-et-Herzégovine	art. 25, troisième alinéa; action commune 2004/570/PESC art. 6	2009/836/PESC BiH/15/2009 L 299 (14.11.2009)
09.06.2009	Modification de l'action commune 2008/124/PESC relative à la mission «État de droit» menée par l'Union européenne au Kosovo, EULEX KOSOVO	art. 14	2009/445/PESC L 148 (11.06.2009)
II.2 AFRIQUE			
04.12.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 38 action commune 2008/851/PESC art. 6	2009/946/PESC ATALANTA/8/2009 L 327 (12.12.2009)
08.12.2009	Modification de l'action commune 2008/851/PESC concernant l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie	art. 28, art. 43 §2	2009/907/PESC L 322 (09.12.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
17.11.2009	Modification et prolongation de l'action commune 2008/112/PESC relative à la mission de l'Union européenne visant à soutenir la réforme du secteur de la sécurité en République de Guinée- Bissau (UE RSS GUINÉE-BISSAU)	art. 14	2009/841/PESC L 303 (18.11.2009)
23.10.2009	Signature et conclusion de l'accord entre l'Union européenne et la République des Seychelles relatif au statut des forces placées sous la direction de l'Union européenne dans la République des Seychelles, dans le cadre de l'opération militaire de l'Union européenne Atalanta	art. 24	2009/916/PESC L 323 (10.12.2009)
23.10.2009	Signature et application provisoire de l'échange de lettre entre l'Union européenne et la République des Seychelles sur les conditions et les modalités régissant le transfert, de l'EUNAVFOR à la République des Seychelles, des personnes suspectées d'actes de piraterie ou des vols à main armée, ainsi que leur traitement après un tel transfert	art. 24	2009/877/PESC L 315 (02.12.2009)
19.10.2009	Abrogation de l'action commune 2007/677/PESC relative à l'opération militaire de l'Union européenne en République du Tchad et en République centrafricaine	art. 14	2009/795/PESC L 283 (30.10.2009)
19.10.2009	Modification de l'action commune 2007/405/PESC relative à la mission de police de l'Union européenne menée dans le cadre de la réforme du secteur de la sécurité (RSS) et son interface avec la justice en République démocratique du Congo (EUPOL RD Congo)	art. 14	2009/769/PESC L 274 (20.10.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
02.10.2009	Modification de la décision Atalanta/2/2009 du Comité politique et de sécurité relative à l'acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta), ainsi que la décision Atalanta/3/2009 du Comité politique et de sécurité établissant le Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 décision ATALANTA/2/2009 décision ATALANTA/3/2009 + addendum	2009/758/PESC ATALANTA/7/2009 L 270 (15.10.2009)
25.09.2009	Nomination du chef de la mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 25 troisième alinéa action commune 2009/709/PESC art. 8	2009/723/PESC EUSEC/1/2009 L 257 (30.09.2009)
15.09.2009	Mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 14, art. 25 troisième alinéa, art. 28 §3 premier alinéa	2009/709/PESC L 246 (18.09.2009)
27.07.2009	Signature et application provisoire de l'accord entre l'Union européenne et la République de Croatie sur la participation de la République de Croatie à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (opération Atalanta)	art. 24	2009/597/PESC L 202 (04.08.2009)
22.07.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 6 §1	2009/559/PESC ATALANTA/6/2009 L 192 (24.07.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
25.06.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2007/406/PESC relative à la mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 14	2009/509/PESC L 172 (02.07.2009)
15.06.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2007/405/PESC relative à la mission de police de l'Union européenne menée dans le cadre de la réforme du secteur de la sécurité (RSS) et son interface avec la justice en République démocratique du Congo (EUPOL RD Congo)	art. 14	2009/466/PESC L 151 (16.06.2009)
10.06.2009	Modification de la décision Atalanta/2/2009 du Comité politique et de sécurité relative à l'acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta), ainsi que la décision Atalanta/3/2009 du Comité politique et de sécurité établissant le Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §2 décision ATALANTA/2/2009 9 décision ATALANTA/3/2009 9 + addendum	2009/446/PESC ATALANTA/5/2009 L 148 (11.06.2009)
27.05.2009	Nomination d'un commandant de l'opération de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa	2009/413/PESC ATALANTA/4/2009 L 132 (29.05.2009)
18.05.2009	Modification de l'action commune 2008/112/PESC relative à la mission de l'Union européenne visant à soutenir la réforme du secteur de la sécurité en République de Guinée-Bissau (UE RSS GUINÉE- BISSAU)	art. 14	2009/405/PESC L 128 (27.05.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
21.04.2009	Établissement d'un Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §5	2009/369/PESC ATALANTA/3/2009 L 112 (06.05.2009) + addendum L 119 (14.05.2009)
21.04.2009	Acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §2	2009/356/PESC ATALANTA/2/2009 L 109 (30.04.2009)
26.02.2009	Échange de lettres entre l'Union européenne et le gouvernement du Kenya sur les conditions et les modalités régissant le transfert, de la force navale placée sous la direction de l'Union européenne (EUNAVFOR) au Kenya, des personnes soupçonnées d'avoir commis des actes de piraterie qui sont retenues par l'EUNAVFOR et de leurs biens saisis en possession de cette dernière, ainsi que leur traitement après un tel transfert	art. 24	2009/293/PESC L 79 (25.03.2009)
17.03.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	action commune 2008/851/PESC art. 6 §1	2009/288/PESC ATALANTA/1/2009 L 76 (24.03.2009)
II.3 ASIE / OCÉANIE			
17.11.2009	Modification de l'action commune 2007/369/PESC relative à l'établissement de la Mission de police de l'Union européenne en Afghanistan (EUPOL AFGHANISTAN)	art. 14	2009/842/PESC L 303 (18.11.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II.4 MOYEN-ORIENT / GOLFE			
15.12.2009	Nomination du chef de la mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 38 action commune 2009/475/PESC art. 9 §2	2009/982/PESC EUJUST LEX/2/2009 L 338 (19.12.2009)
15.12.2009	Nomination du chef de la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens	art. 38, troisième alinéa action commune 2005/797/PESC art. 11 §1	2009/957/PESC EUPOL COPPS/2/2009 L 330 (16.12.2009)
15.12.2009	Modification de l'action commune 2005/797/PESC concernant la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens	art. 28, art. 43 §2	2009/955/PESC L 330 (16.12.2009)
20.11.2009	Modification de l'action commune 2005/889/PESC établissant une mission de l'Union européenne d'assistance à la frontière au point de passage de Rafah (EU BAM Rafah)	art. 14	2009/854/PESC L 312 (27.11.2009)
03.07.2009	Nomination du chef de la mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 25 troisième alinéa action commune 2009/475/PESC art. 9(2)	2009/596/PESC L 202 (04.08.2009)
11.06.2009	Mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 14	2009/475/PESC L 156 (19.06.2009)
27.05.2009	Établissement d'un Comité des contributeurs pour la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens (EUPOL COPPS)	art. 25 troisième alinéa action commune 2005/797/PESC art. 12(3);	2009/412/PESC EUPOL COPPS/1/2009 L 132 (29.05.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II.5 EUROPE ORIENTALE ET ASIE CENTRALE			
31.07.2009	Prorogation du mandat du chef de la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 25 troisième alinéa; action commune 2008/736/PESC art. 10 §1	2009/619/PESC EUMM GEORGIA/1/2009 L 214 (19.08.2009)
27.07.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2008/736/PESC concernant la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 14	2009/572/PESC L 197 (29.07.2009)
27.07.2009	Modification et prorogation de la décision 2008/901/PESC relative à une mission d'enquête internationale indépendante sur le conflit en Géorgie	art. 13 §3, art. 23 §1	2009/570/PESC L 197 (29.07.2009)
23.03.2009	Modification de l'action commune 2008/736/PESC concernant la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 14	2009/294/PESC L 79 (25.03.2009)
III. INSTITUTIONNALISATION DE LA PESD: AGENCE EUROPÉENNE DE DÉFENSE, INSTITUT D'ÉTUDES DE SÉCURITÉ, CENTRE SATELLITAIRE ET COLLÈGE EUROPÉEN DE SÉCURITÉ ET DE DÉFENSE			
10.11.2009	Modification de l'action commune 2001/555/PESC relative à la création d'un centre satellitaire de l'Union européenne	art. 14	2009/834/PESC L 297 (13.11.2009)
14.09.2009	Règlement du personnel du Centre satellitaire de l'Union européenne	action commune 2001/555/PESC action commune 2006/998/PESC art. 9, paragraphe 3	2009/747/PESC L 276 (21.10.2009)
IV. REPRÉSENTANTS SPÉCIAUX DE L'UNION EUROPÉENNE			
IV.1 AFGHANISTAN/PAKISTAN			
15.06.2009	Nomination du représentant spécial de l'Union européenne pour l'Afghanistan et le Pakistan et abrogeant l'action commune 2009/135/PESC	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/467/PESC L 151 (16.06.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne en Afghanistan	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/135/PESC L 46 (17.02.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
IV.2 ANCIENNE RÉPUBLIQUE YOUGOSLAVE DE MACÉDOINE (ARYM)			
15.09.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/706/PESC L 244 (16.09.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/129/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.3 ASIE CENTRALE			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour l'Asie centrale	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/130/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.4 BOSNIE-HERZÉGOVINE			
11.03.2009	Nomination du représentant spécial de l'Union européenne en Bosnie-et-Herzégovine	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/181/PESC L 67 (12.03.2009)
IV.5 CAUCASE DU SUD			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le Caucase du Sud	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/133/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.6 GÉORGIE			
15.12.2009	Modification de l'action commune 2009/131/PESC prorogeant le mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 28, art. 31(2), art. 33	2009/956/PESC L 330 (16.12.2009)
27.07.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/571/PESC L 197 (29.07.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/131/PESC L 46 (17.02.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
IV.7 KOSOVO			
07.08.2009	Modification de l'action commune 2009/137/PESC prorogeant le mandat du représentant spécial de l'Union européenne au Kosovo	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/605/PESC L 206 (08.08.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne au Kosovo	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/137/PESC L 46 (17.02.2009) + Rectificatif L 91 (03.04.2009)
IV.8 PROCESSUS DE PAIX AU MOYEN-ORIENT			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le processus de paix au Moyen-Orient	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/136/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.9 RÉGION DES GRANDS LACS AFRICAINS			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la région des Grands Lacs africains	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/128/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.10 RÉPUBLIQUE DE MOLDAVIE			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne en République de Moldavie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/132/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.12 SOUDAN			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le Soudan	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/134/PESC L 46 (17.02.2009)
V. NON-PROLIFERATION			
22.12.2009	Soutien d'activités de l'Union européenne visant à promouvoir auprès des pays tiers le contrôle des exportations d'armements et les principes et critères de la position commune 2008/944/PESC	art. 26(2) et art. 31(1)	2009/1012/PESC L 348 (29.12.2009)
27.07.2009	Soutien des activités de l'OIAC dans le cadre de la mise en oeuvre de la stratégie de l'UE contre la prolifération des armes de destruction massive	art. 13(3) et art. 23(1)	2009/569/PESC L 197 (29.07.2009)
19.01.2009	Soutien d'activités de l'UE visant à promouvoir auprès des pays tiers le processus d'élaboration d'un traité sur le commerce des armes, dans le cadre de la stratégie européenne de sécurité	art. 13(3) et art. 23(1)	2009/42/PESC L 17 (22.01.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
VI. LUTTE CONTRE LE TERRORISME			
22.12.2009	Modification du règlement (CE) no 881/2002 instituant certaines mesures restrictives spécifiques à l'encontre de certaines personnes et entités liées à Oussama ben Laden, au réseau Al-Qaida et aux Taliban	art. 215 §2	2009/1286/UE L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Mise à jour de la liste des personnes, groupes et entités auxquels s'appliquent les articles 2, 3 et 4 de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme	art. 29	2009/1004/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Mise en oeuvre de l'article 2, paragraphe 3, du règlement (CE) n o 2580/2001 concernant l'adoption de mesures restrictives spécifiques à l'encontre de certaines personnes et entités dans le cadre de la lutte contre le terrorisme, et abrogeant le règlement (CE) n o 501/2009	règlement (CE) no 2580/2001 art. 2 §3	2009/1285/UE L 346 (23.12.2009)
15.06.2009	Mise à jour de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme et abrogeant la position commune 2009/67/PESC	art. 15 et 34	2009/468/PESC L 151 (16.06.2009) + Corrigendum L 353 (31.12.2009)
26.01.2009	Mise à jour de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme et abrogeant la position commune 2008/586/PESC	art. 15 et 34	2009/67/PESC L 23 (27.01.2009)
VII. SECURITÉ			
30.11.2009	Conclusion de l'accord entre l'Australie et l'Union européenne sur la sécurité des informations classifiées	art. 24	2010/53/PESC L 26 (30.01.2010)
16.03.2009	Conclusion de l'accord entre l'Union européenne et Israël sur les procédures de sécurité pour l'échange d'informations classifiées	art. 24	2009/558/PESC L 192 (24.07.2009)
PROCESSUS DE PAIX AU MOYEN-ORIENT			
27.10.2009	Accueil temporaire de certains Palestiniens par des États membres de l'UE	art. 15	2009/787/PESC L 281 (28.10.2009)

II. MELLÉKLET

Appearances by representatives of the Council in the European Parliament in the field of CFSP/ESDP in 2009

I. Appearances by the Presidency:

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
1	19.02	Formal sitting with President Klaus	Mini Plenary, Brussels
2	14.01	PM Topolánek on the priorities of the CZ Pcy	EP Plenary, Strasbourg
3	25.03	PM Topolánek on the results of the Spring European Council	EP Plenary, Strasbourg
4	06.04	PM Topolánek and DFM Kohout	ACP-EU JPA, Prague
5	15.07	PM Fischer on results of CZ Pcy and the European Council	EP Plenary, Strasbourg
6	14.01	FM Schwarzenberg on the situation in the Middle East/Gaza	EP Plenary, Strasbourg
7	20.01	FM Schwarzenberg on the CFSP priorities of the CZ Pcy	AFET, Brussels
8	17.03	FM Schwarzenberg	EMPA 5th Plenary Session, Brussels
9	18.04	FM Schwarzenberg	66th EP/US Congress Transatlantic Legislators' Dialogue, Prague
10	22.04	FM Schwarzenberg - during the vote on Turkmenistan	EP Plenary, Strasbourg
11	16.12.08	VPM Vondra met Conference of Committee Chairs	EP, Strasbourg
12	14.01	VPM Vondra on the Gas supply to the EU by Ukraine and Russia	EP Plenary, Strasbourg
13	14.01	VPM Vondra on the situation in the Horn of Africa	EP Plenary, Strasbourg
14	14.01	VPM Vondra on relations between the EU and Belarus	EP Plenary, Strasbourg
15	14.01	VPM Vondra on commemoration of Srebrenica	EP Plenary, Strasbourg
16	03.02	VPM Vondra on resettlement of Guantánamo prisoners	EP Plenary, Strasbourg
17	03.02	VPM Vondra on alleged use of European countries by the CIA for the transport and illegal detention of prisoners	EP Plenary, Strasbourg
18	04.02	VPM Vondra on Kosovo	EP Plenary, Strasbourg
19	04.02	VPM Vondra on consular protection of EU citizens in third countries	EP Plenary, Strasbourg
20	18.02	VPM Vondra on the Barcelona Process -Union for the Mediterranean	Mini Plenary, Brussels
21	11.03	VPM Vondra on preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
22	11.03	VPM Vondra on Croatia, Turkey and FYROM progress reports 2008	EP Plenary, Strasbourg
23	11.03	VPM Vondra on the mandate of the ICT for the former Yugoslavia	EP Plenary, Strasbourg

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
24	25.03	VPM Vondra on transatlantic relations	EP Plenary, Strasbourg
25	25.03	VPM Vondra on Turkmenistan	EP Plenary, Strasbourg
26	25.03	VPM Vondra on EU-Belarus dialogue	EP Plenary, Strasbourg
27	25.03	VPM Vondra met Conference of Committee Chairs	EP, Strasbourg
28	01.04	VPM Vondra on a recommendation to the Council on the new EU-Russia agreement	Mini Plenary, Brussels
29	05.05	VPM Vondra on preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
30	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on the situation in Moldova	EP Plenary, Strasbourg
31	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on Western Balkans	EP Plenary, Strasbourg
32	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on Non-proliferation	EP Plenary, Strasbourg
33	27.01	DFM Kohout on the results of GAERC (26-27/1)	Extraordinary AFET
34	24.02	DFM Kohout on the results of GAERC (23-24/2)	AFET, Brussels
35	25.02	DFM Kohout	1st Northern Dimension Forum, Brussels
36	17.03	DFM Kohout on the results of GAERC (16-17/3)	Extraordinary AFET, Brussels
37	28.04	DFM Kohout on results of GAERC (27-28/4)	Extraordinary AFET, Brussels
38	06.05	DFM Kohout on UN Conference on Racism	EP Plenary, Strasbourg
39	06.05	DFM Kohout on Human Rights in the world 2008	EP Plenary, Strasbourg
40	07.05	DFM Kohout	High-Level Contact Group for the relations with the Turkish Cypriot Community, Strasbourg
41	21.01	Director General for EU Countries, Burianek , CZ MFA	11th EP-BiH IPM, Brussels
42	21.01	COHOM chair Dlouha on the priorities of the CZ Pcy in the area of Human Rights	DROI, Brussels
43	29.01	PSC chair Amb. Sramek on the priorities of the CZ Pcy in the field of ESDP	SEDE, Brussels
44	10.02	COHOM chair Dlouha on three human rights reports (clauses, dialogues and sanctions)	DROI, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
45	11.02	CZ Dep. Military Representative to the EU Pavel , CZ Perm. Rep.	EP-Afghanistan IPM, Brussels
46	16.02	Dep. Director Holikova , CZ MFA	EU-Georgia PCC, Brussels
47	16.02	Dep. Director Holikova , CZ MFA	EU-Russia PCC, Brussels
48	23.02	Ambassador Kuhnl	EU-Croatia JPC, Zagreb
49	24.02	COREPER 2 Amb. Vicenova , CZ Perm. Rep.	EU-Ukraine PCC, Brussels
50	16.03	COARM chair Ms Sequensova	SEDE
51	19.03	Director of South and South-East Europe Department, Szunyog , CZ MFA	16th EP-Albania IPM, Tirana
52	25.03	DG Karfik , Section for Non-European Countries and Development Cooperation, CZ MFA	EU-Chile JPC in Strasbourg
53	26.03	Chair of EEA/EFTA WG Soukupova	EEA JPC
54	31.03	DG Secka , EU Section, CZ MFA	EU-FYROM JPC, Brussels
55	31.03	COREPER 2 Amb. Vicenova , CZ Perm. Rep.	EU-Turkey JPC, Brussels
56	31.03	Head of External Relations Unit Fajkusova , CZ Perm. Rep.	EU-Mexico JPC, Brussels
57	06.04	Director of South and South-East Europe Department, Szunyog , CZ MFA	2nd EP/Kosovo IPM, Pristina
58	07.04	Ambassador of Poland in Armenia, Knothe	EU-Armenia PCC, Yerevan
59	08.04	Ambassador Hrda , DG, Cabinet of the Minister, MFA	EuroLat JPA, Madrid
60	16.04	COHOM chair Dlouha on the Human Rights policies towards Russia and China	DROI, Brussels
61	15.07	PM Reinfeldt on presentation of the SE Pcy programme	EP Plenary, Strasbourg
62	07.10	PM Reinfeldt on results of the referendum in Ireland	Mini Plenary, Brussels
63	11.11	PM Reinfeldt on the outcome of the European Council incl. the mandate and attributions of the President of the European Council and of the High Representative/vice-president of the Commission, as well as the structure of the new Commission	Mini Plenary, Brussels
64	16.12	PM Reinfeldt on the results of the European Council and the SE Pcy	EP Plenary, Strasbourg

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
65	24.02	FM Bildt in preparation of the SE Pcy	AFET, Brussels
66	15.07	FM Bildt on Iran	EP Plenary, Strasbourg
67	15.07	FM Bildt on China	EP Plenary, Strasbourg
68	15.07	FM Bildt on Honduras	EP Plenary, Strasbourg
69	21.07	FM Bildt on presentation of the SE Pcy programme	AFET, Brussels
70	25.11	FM Bildt on the enlargement strategy 2009 concerning the countries of the Western Balkans, Iceland and Turkey	EP Plenary, Strasbourg
71	25.11	FM Bildt on a political solution with regard to the piracy off the coast of Somalia	EP Plenary, Strasbourg
72	10.12	FM Bildt on the results of the SE Pcy programme	AFET, Brussels
73	17.11	MoD Tolgfors on SE Pcy programme in the field of ESDP	AFET, Brussels
74	16.09	Minister for Europe Malmström on EU strategy for the Baltic Sea area	EP Plenary, Strasbourg
75	16.09	ME Malmström on the EC/Tajikistan PCA	EP Plenary, Strasbourg
76	20.10	ME Malmström on Democracy building in external relations	EP Plenary, Strasbourg
77	21.10	ME Malmström on the preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
78	21.10	ME Malmström on EEAS	EP Plenary, Strasbourg
79	21.10	ME Malmström on Transatlantic relations	EP Plenary, Strasbourg
80	04.11	ME Malmström on the results of GAERC	AFET, Brussels
81	11.11	ME Malmström on EU-Russia Summit	Mini Plenary, Brussels
82	25.11	ME Malmström on the preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
83	15.12	ME Malmström on the conclusions of the Foreign Affairs Council on the Middle East Peace Process, including the situation in eastern Jerusalem	EP Plenary, Strasbourg
84	15.12	ME Malmström on restrictive measures affecting the rights of individuals following the entry into force of the Lisbon Treaty	EP Plenary, Strasbourg
85	15.12	ME Malmström on the situation in Georgia	EP Plenary, Strasbourg
86	16.12	ME Malmström on new EU action plan for Afghanistan and Pakistan	EP Plenary, Strasbourg
87	16.12	ME Malmström on Belarus	EP Plenary, Strasbourg
88	16.12	ME Malmström on Violence in the Democratic Republic of Congo	EP Plenary, Strasbourg
89	08.07	Deputy DG Rydberg , head of Middle East and North Africa, SE MFA on Iran ("in camera")	Enlarged AFET bureau
90	31.08	COHOM Chair Hammarskjöld on presentation of the SE Pcy priorities in the field of human rights	DROI, Brussels
91	07.09	PSC chair Amb. Skoog on presentation of the SE Pcy programme in the field of ESDP	SEDE, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
92	15.09	State Secretary Belfrage on the results of GAERC (14-15/9)	AFET, Strasbourg
93	30.09	Amb. for Human Rights, Nordlander on EU human rights dialogues ("in camera")	DROI, Brussels
94	06.10	ACP Chair Sohlström on state of play in the negotiations for the 2nd revision of the Cotonou Agreement	DEVE, Brussels
95	06.10	COAFR Chair Ndisi on the situation in Mauritania	DEVE, Brussels
96	14.10	Chair of Mashreq/Maghreb WG Jardfeldt	Israel + Palestinian delegations
97	15.10	Ambassador Winberg , SE MFA	SEDE Workshop: "Anti-Personnel Landmines: achievements and practices a decade after the 1997 Mine Ban Treaty", Brussels
98	15.10	COEST co-chair Hagström	Belarus delegation
99	15.10	COEST co-chair Fredriksson	Russia delegation
100	03.11	Deputy DG Rydberg , head of Middle East and North Africa, SE MFA	EMPA, Brussels
101	03.11	Euromed Coordinator Ambassador Carlsson	EMPA, Brussels
102	04.11	Chair of Mashreq/Maghreb WG Jardfeldt	Maghreb delegation
103	09.11	COTRA Chair Brodén	32nd EP-Canada IPM
104	11.11	COEST Chair Hagström	7th EU-Kyrgyzstan PCC
105	12.11	COASI Chair Ozaki-Macias	7th EP/Malaysia IPM
106	16.11	Deputy PSC amb. Hartzell on the situation in Somalia	SEDE, Brussels
107	18.11	State Secretary Belfrage on the results of GAERC (16-17/11)	AFET, Brussels
108	30.11	COHOM Chair Hammar skjöld on the results of the SE Pcy Programme in the field of human rights	SEDE, Brussels
109	30.11	Amb. for Human Rights, Nordlander on the results of the Pcy Programme on Human Rights	DROI, Brussels
110	02.12	SE Ambassador to Armenia and Azerbaijan, Aden	10th EU-Azerbaijan PCC
111	09.12	Counsellor Lärke , SE Perm. Rep	Delegation to the EU-Turkey JPC
112	10.12	PSC chair, Amb. Skoog on results of the SE Pcy in the field of ESDP	SEDE, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
113	16.12	PSC chair, Amb. Skoog on the Foreign Affairs Council Conclusions (8/12) on the Middle East Peace Process	AFET WG on Middle East, Strasbourg
114	16.12	Swedish Ambassador to the Council of Europe, Sjögren	3rd EP-Serbia IPM

II. Presidency appearances as part of the 2006 I.I.A. (joint consultation meetings on the financing of CFSP)⁷²:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.02	PSC chair Amb. Sramek	AFET/BUDG bureaux, EP
2	02.04	PSC chair Amb. Sramek	AFET/BUDG bureaux, EP
3	22.07	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP
4	07.10	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP
5	02.12	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP

III. SG/HR Solana/ HR Ashton (from 1/12):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
----	------	-----------------	-------

EP- appearances:

1	18.02	SG/HR Solana on role of the EU in the Middle East + joint Debate on CFSP, ESS/ESDP and NATO	Mini Plenary, Brussels
2	17.03	SG/HR Solana	EMPA 5th Plenary Session, Brussels
3	02.12	HR Ashton - exchange of views	AFET, Brussels
4	15.12	HR Ashton on the conclusions of the Foreign Affairs Council on the Middle East Peace Process, including the situation in eastern Jerusalem	EP Plenary, Strasbourg
5	15.12	HR Ashton on restrictive measures affecting the rights of individuals following the entry into force of the Lisbon Treaty	EP Plenary, Strasbourg
6	16.12	HR Ashton on new EU action plan for Afghanistan and Pakistan	EP Plenary, Strasbourg

⁷² Minimum five meetings per year required according to the 2006 I.I.A. OJ C 139, 14.06.2006, p. 1

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
----	------	-----------------	-------

Special Committee meetings⁷³:

7	29.04	SG/HR Solana meeting with the EP Special Committee on access to classified documents	JL
---	-------	---	----

Meetings with EP President:

8	05.03	SG/HR Solana meeting with EP President Pöttering	EP
9	18.06	SG/HR Solana meeting with EP President Pöttering	JL
10	07.09	SG/HR Solana meeting with EP President Buzek	EP

IV. Informal working lunches between members of the PSC and AFET, SEDE and DROI chairs:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	10.02	Informal PSC lunch with AFET, SEDE and DROI chairs	JL
2	06.10	Informal PSC lunch with new AFET, SEDE and DROI chairs	JL

V. European Union Special Representatives (EUSRs):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.01	EUSRs Semneby and Morel on the South Caucasus and the crisis in Georgia	AFET, Brussels
2	19.01	EUSR Fouéré on FYROM	AFET, Brussels
3	21.01	EUSR (and HR) Lajčák on Bosnia and Herzegovina's progress towards European integration	11th EP-BiH IPM, Brussels
4	11.02	EUSR Feith on Kosovo	AFET, Brussels
5	01.09	EUSR Feith on Kosovo	AFET, Brussels
6	06.10	EUSR Sequi on Afghanistan/Pakistan	AFET, Brussels

⁷³ OJ C298, 30.11.2002, p. 1

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
7	11.11	EUSR Semneby	Enlarged bureau of AFET + Delegation for relations with Armenia, Azerbaijan and Georgia
8	24.11	EUSR Otte	AFET WG on Middle East, Strasbourg

VII. European Union Military Committee (EUMC):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	03.09	Chairman of the EUMC General Bentgeat	SEDE, Brussels

VIII. Senior Council Secretariat officials:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	20.01	PR on non-proliferation of WMD Giannella on the use of EC air safety regulations to reduce the number of air cargo companies involved in arms trafficking	DEVE, Brussels
2	29.01	Counter-Terrorism Coordinator de Kerchove on fight against terrorism	SEDE, Brussels
3	09.02	Policy Unit Director Schmid on cyber security	SEDE, Brussels
4	10.02	PR for Human Rights Kionka on three human rights reports (clauses, dialogues and sanctions)	DROI, Brussels
5	10.02	PR on non-proliferation of WMD Giannella on non proliferation issues and arms exports control	SEDE, Brussels
6	16.03	Director DG E VIII Arnould on EUFOR/CHAD and Athena financing	SEDE, Brussels
7	08.07	DG Cooper on Iran ("in camera")	Enlarged AFET bureau, Brussels
8	31.08	PR for Human Rights Kionka on the SE Pcy human rights priorities	DROI, Brussels
9	07.09	PR on non-proliferation of WMD Giannella	SEDE, Brussels
10	30.09	Civil OpsCdr Klompener on civilian ESDP missions	SEDE, Brussels
11	13.10	DG Cooper on Bosnia-Herzegovina ("in camera")	AFET WG on the Western Balkans + AFET coordinators
12	04.11	DG Cooper ("in camera")	Iran delegation

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
13	16.11	Ops Cdr Admiral Hudson on EUNAVFOR ATALANTA	SEDE jointly with TRAN and PECH
14	16.11	PR for Somalia Joana on Somalia	SEDE, Brussels
15	01.12	CMPD Deputy DG Arnould on CSDP - current issues	SEDE, Brussels

IX. Other senior officials:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	01.12	EDA Chief Executive Weis on activities of the EDA	SEDE, Brussels

X. Official EP visits to ESDP missions/operations in theatre or OHQ:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	09.01	SEDE and TRAN visited OHQ EU NAVFOR ATALANTA	Northwood, UK
2	24-27.02	SEDE visited EUMM Georgia	Georgia

XI. Official EP visits to Council Agency Headquarters:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.03	SEDE visited EDA	Brussels
2	03.12	SEDE visited SATCEN	Torrejon, Spain

III. MELLÉKLET

CFSP budget 2009 - commitment appropriations

Actions financed in 2009:

19.0301 Monitoring and implementation of peace and security processes	€
2009/294/CFSP EUMM Georgia	2.100.000,00
2009/572/CFSP EUMM Georgia (prolongation until 14 September 2010, € 12.500.000)	9.000.000,00
2009/854/CFSP EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point (EUBAM Rafah)	1.120.000,00
19.0302 Non-proliferation and disarmament	
2008/974/CFSP Support for the Hague Code of Conduct	1.015.000,00
2008/858/CFSP Support of the Biological and Toxin Weapons Convention (BTWC)	1.400.000,00
2009/42/CFSP Support on EU activities - Arms Trade Treaty (UNIDiR)	836.260,00
2008/230/CFSP EU code of conduct on arms export - Sweden	116.500,00
2009/569/CFSP Support for OPCW activities - EU Strategy against Proliferation of WMDs	2.110.000,00
19.0303 Conflict resolution and other stabilisation measures	
2009/444/CFSP EULEX Kosovo (prolongation until 14 June 2010)(100 + 15.8 Mio)	115.835.118,00
2009/475/CFSP EUJUST LEX Iraq	10.800.000,00
2009/509/CFSP EUSEC DR Congo (1 October 2009 - 30 September 2010)	10.900.000,00
19.0305 Preparatory and follow-up measures	
Audit of AMM accounts	21.950,00
Purchase of equipment for preparatory measures	19.000,00
19.0306 European Union Special Representatives	
2009/128/CFSP EUSR African Great Lakes	1.425.000,00
2009/134/CFSP EUSR Sudan	1.800.000,00
2009/129/CFSP EUSR fYROM	305.000,00
2009/706/CFSP EUSR fYROM (prolongation until 31 March 2010)	263.000,00
2009/137/CFSP EUSR Kosovo	645.000,00
2009/605/CFSP EUSR Kosovo (budget increase)	102.000,00
2009/130/CFSP EUSR Central Asia	998.000,00
2009/132/CFSP EUSR Moldova	1.280.000,00
2009/136/CFSP EUSR Middle East Process	1.190.000,00
2009/133/CFSP EUSR South Caucasus	2.510.000,00
2009/131/CFSP EUSR for the Crisis in Georgia	445.000,00
2009/956/CFSP EUSR for the Crisis in Georgia	72.000,00
2009/135/CFSP EUSR Afghanistan - 2009/467/EUSR Afghanistan and Pakistan	2.830.000,00
2009/181/CFSP EUSR in Bosnia and Herzegovina	3.200.000,00

19.0307 Police Missions

2008/643/CFSP EUPOL Afghanistan (€ 64.000.000)	19.000.000,00
2009/445/CFSP EUPOL Afghanistan (extension until 30 May 2010)	17.400.000,00
2008/890/CFSP EUPM BiH (€12.400.000)	6.581.172,00
2009/906/CFSP EUPM BiH (€14.100.000 - prolongation until 31 Dec 2010)	14.100.000,00
2009/841/CFSP EU SSR GUINEA-BISSAU (prolongation until 31 May 2010)	1.530.000,00
2009/769/CFSP EUPOL RD Congo (extension until 30 June 2010)	5.150.000,00
2009/955/CFSP EUPOL COPPS (extension until 31 Dec 2010)	6.650.000,00

Katalogizálási adatok

A Tanács Főtitkársága

Az Európai Unió közös külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének éves jelentése az Európai Parlament számára a KKBP fő szempontjairól és alapvető választásairól

2010 — 78 p. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-824-2753-8

ISSN 1831-9092

doi : 10.2860/33470

QC-AH-10-001-HU-C

A közös kül- és biztonságpolitika

www.consilium.europa.eu
www.eeas.europa.eu

